Statutorum [illegible] terre Canarie

Tabula libri primi incipit

De festiuitatibus celebrandis. — Rx

De iuramento prestando domino Potestati et vicario de eorum offitio exercendo — Rx ij

De electione Not. reformationum et dapnorum datorum comunis Canarie et eius offi[illegible] — Rx iij

De electione camerarij comunis. — Rx iiij

De electione consulum et regulatorum specialium comunis Canarie et de modo in electione huiusmodi [illegible]. — Rx v

De electione consiliariorum generalium et de offitio eorumdem [illegible] — Rx vi

De sensalibus eligendis — Rx vij

De electione et offitio procuratoris et baiuli comunis Canarie — Rx viij

Quomodo quietentur [illegible] eligentibus pro comuni — Rx viiij

Qualiter et per quos pignora per baiulum comunis [illegible] recepta conseruari debeat [illegible] — Rx x

Quomodo introitus et expense comunis legantur in consilio et qualiter expense debeant approbari — Rx xi

[illegible] conseruentur [illegible] Canarie [illegible] — Rx [illegible]

De vijs vicinalibus [illegible] et qualiter per possessionem alterius liceat [illegible] per locum [illegible] — Rx xij

Quo tempore per Potestatem et vicarium comunis Canarie [illegible] in consilio generali — Rx xiij

Quod contra illos quorum ocasione date fuerint represalie contra comune Canarie procedatur. — Rx

De [illegible] fiendo per homines de Canaria in festo beate marie virginis de mense augusti — Rx

De [illegible] per comune — Rx

De [illegible] post pacem [illegible] — Rx

Qualiter [illegible] comunis debeat custodiri — Rx

De modo [illegible] iurisdictionem comunis [illegible]

Quod omnes et singuli forenses in terra Canarie [illegible] [illegible] comunis [illegible]

Quod [illegible] salarium Potestatis [illegible] et aliorum [illegible]

lv

communis canarie et quatr ipsis offitialibus persoluatr. Rz. xxij.
Qualiter mensure ac pedagium cois canarie colligi debeat atq uedi Rz. xxiij.
Qualiter et per quem catastum cois canarie conseruetur. Rz. xxiiij.
Qualiter datiue cois canarie exigantur. Rz. xxv.
Quomodo recipiantur noui castellanj. Rz. xxvi.
Qualiter et per quos com. cois canarie debeat ratiocinari. Rz. xxvij.
De custodia cois et alijs operibus in communi faciendis. Rz. xxviij.
De omnium rerum et supellectilium cois canarie inuētario faciendo. Rz. xxviiij.
De appodissis fieri prohibitis per consules dicte terre. Rz. xxx.
De quadam imagine gloriose uirginis in uia et ronchi timio facieda. Rz. xxxi.
De aquarum cursibus et aliijs manutenendis. Rz. xxxij.
Quomodo uinee terr. terre canarie debeant custodirj. Rz. xxxiij.
Q cuilibet sit licitu pullos aut anseres et alios anes sibi interfi=
cere dapnum dantes. Rz. xxxiiij.
De modo seruando p fornarios de canaria in acceptatione et adeptio=
ne lignorum. Rz. xxxv.
Qualiter et per quos uie pontes et aquar aluia debeat manutener. Rz. xxxvi.
De libertate atq offitio consulum dicte terre. Rz. xxxvij.
De offitio rectoris dicte terre et auctoritate ipsius. Rz. xxxviij.
De uia fienda iuxta flumen. Rz. xxxviiij.
De foro fiendo. Rz. xl.
De condepnationib exigendis p off. dicte terr. ac et datiuis. Rz. xli.
Q nullus offitialis debeat habere nec retinere penes se aliquem=
librum nisi id qui assignaretur per consules. Rz. xlij.
Q eligatur quidam bonus et legalis homo super manutentione
hospitalis cois. Rz. xliij.
Q eligantur homines ad corrigendu catastum cois. Rz. xliiij.
Q potestas et alij offitiales forenses teneant cogere homines ad
petitionem consulum et cancellarij. Rz. xlv.
Q quilibet habens domu in terra can. et continuo habitans teneatur facere
honera psonalia. Rz. xlvi.

Qz Nullus possit aliqd emere ut uendere sine licentia cōsilij gnalis. Rz. xlvij.
Qz in molendinis cōis debeant esse ad minus quatuor molendinarij. Rz. xlviij.
Qz consules et consiliarij spetiales possint eligere tam terrigenam q̄ forensem ad scribendum statutum. Rz. xlviiij.
Qz si aliquo tempore uacaret cancellarium cōis consules et consiliarij alium uocare possint. Rz. lta.
Qz non possit donari aliquid offitialibus Canarie. Rz. li.
Qz quicumq̄ non est oriundus de canaria non possit ad aliquod offitium eligi. Rz. lij.
De puteis fiendis. Rz. liij.
Qz via mattonetur. Rz. liiij.
Qz quilibet habens domū in terra canarie accatastetur. Rz. lv.
Qz quilibet habilis ad faciendum facta sua teneatur facere facta cōis Rz. lvi.
De electione preceptorꝫ custodie cōis. Rz. lvij.
Qz nullus de canaria possit habere in suo catasto aliquā possessionem alterius. Rz. lviij.
De sindico cōis constituendo ad recuperandum bona cōis. Rz. lviiij.
Quantum recipiatur pro mensuris et ponderibus cōis. Rz. lx.
Qz consules teneantur quolibet mense congregare consiliū super bono statu. Rz. lxi.
Qz consules teneantur soluere omes expensas eorꝫ tempore factas. Rz. lxij.
De oratoribus destinandis et eorꝫ salario. Rz. lxiij.
Qualiter corrigi possint et renouari capitula statutorꝫ. Rz. lxiiij.

Secunda. pars. statutorꝫ. in ciuilibus. causis.

Vbi in ciuilibus ius reddatur. Rz.
Qui dies sint in ciuilibus feriati. Rz.
De ciuilibus citationibus causis faciendis. Rz.
Qualiter procedatur in debitis petitis de quibus nō appareret in instrumentis. Rz.

¶ De executione instrumentorum. — R^x. v.
¶ Qualiter contra confessos debitum aliquod procedatur. — R^x. vi.
¶ De salariis soluendis in ciuilibus causis. — R^x. vij.
¶ Qualiter constringantur pro cibo et potu aut aliquo patrocinio personali in aliquo debitores. — R^x. viij.
¶ De aduocato et procuratore petentibus exibendo. — R^x. viiij.
¶ De partitis in judicio faciendis. — R^x. x.
¶ De Animalibus datis in tenutam. — R^x. xi.
¶ Quod precepta facta per offitiales cois camerie obseruentur. — R^x. xij.
¶ Quod creditor quilibet de receptis debeat quietare. — R^x. xiij.
¶ Quod fideiussor assignatus cum effectu in iudicio principalem minime teneatur. — R^x. xiiij.
¶ De sequestris per offitiales cois camerie faciendis. — R^x. xv.
¶ Quomodo relicta facta et legata piis locis et personis debeat satisfieri. — R^x. xvi.
¶ De contractibus cum filiis familias et minoribus faciendis et de modo in talibus obseruando. — R^x. xvij.
¶ [illegible] porte dotis retinenda viro. — R^x. xviij.
¶ De prescriptione decem annorum. — R^x. xviiij.
¶ Quod [illegible] et notarii cois teneantur mittere in quaternis publicis dicti cois omnes et singulas scripturas. — R^x. xx.
¶ Quod ad petitionem fideiussoris cogi debeat principalis. — R^x. xxi.
¶ De [illegible] rogationum notariorum defunctorum. — R^x. xxij.
¶ Qualiter dotata non possit reuerti ad bona paterna. — R^x. xxiij.
[illegible] de [illegible] huiusmodi capitula in quinto libro sub R^ca xxxviij.
¶ Quod [illegible] prohibeantur [illegible]. — R^x. xxiiij.
¶ Quod [illegible] compromissum debeat cohiberi. — R^x. xxv.
¶ Quod [illegible] et aliis operariis satisfiat. — R^x. xxvi.
¶ [illegible] pecunia [illegible] in iudicio debeat audiri. — R^x. xxvij.
¶ [illegible] — R^x. xxviij.

prescriptio

¶ Quibus personis sit proibita successio hereditatis decedentis ab intestato. Rᵉᵃ. xxviiij.
¶ De instrumentis recoligendis. Rz. xxx.
¶ De modo procedendi in ciuilibus contra forenses. Rz. xxxi.
¶ Quantum preco cois possit recipere pro bādimentis tenute et aliis in ciuilibus faciendis. Rz. xxxij.

¶ Tertius. liber. mallorꝫ.

¶ Q potestas et vic possit cognoscere de omibus mallis. Rz. i.
¶ De citationibus faciendis in mallis. Rz. ij.
¶ De beneficio pacis et confitentibus malla et pena negantis. Rz. iij.
¶ De pena blasfemantis deum et sanctos eius. Rz. iiij.
¶ De pena percutientis aliquem cū armis ul sine. Rz. v.
¶ De pena capientis aliquem per capillos violenter ul trascinauerit aut in terram prostrauerit. Rz. xi.
¶ De pena insultantium aliquem cum armis ul sine. Rz. xij.
¶ De pena dicentis alicui uerba iniuriosa. Rz. xiij.
¶ Qualiter crimina comittentes cogantur ad malla cōfitenda. Rz. xiiij.
¶ De pena appellantis et non prosequentis appellationem. Rz. x.
¶ Q in mallis de similibus ad similia procedatur. Rz. xi.
¶ De segnatis et terminis obseruandis et de pena terminos extrahentis. Rz. xij.
¶ De pena furantis furtaqꝫ receptantis extrinsecos. Rz. xiij.
¶ De pena comittentis fraudem in offitio suo donando bona cois. Rz. [illegible]
¶ De pena comittentis fraudem in offitio suo. Rz. xv.
¶ De pena turbantis aliquem in tenutam et possessionem alicuius rei. Rz. xvi.
¶ De pena tollentis bladum de terra seu possessione alterius. Rz. [illegible]
¶ De pace inter inimicantes habita obseruanda. Rz. xviij.

De condenationibus et cohentionibus exigendis. Rx. xviiij.
Quilibet sit licitum moderare suam familiam uerberare. Rx. xx.
De pena portantium arma. Rx. xxi.
De pena petentis debitum iam solutum. Rx. xxij.
De pena accusantis et non probantis accusam. Rx. xxiij.
De pena auferentis de lignis ul lapidibus muror cois. Rx. xxiiij.
De pena accipientis tenutam sua auctoritate. Rx. xxv.
De pena testis non comparentis ad testimonium perhibendum. Rx. xxvi.
De pena non claudentis inter se ipsum et conuicinum eiusd. Rx. xxvij.
De pena pascurantis in forma molendinor cois. Rx. xxviij.
De pena retinentis ul facientis in muro cois canarie hostium
uel fenestram. Rx. xxviiij.
Quod inimicantes inuicem inter se pacem debeat stabillire. Rx. xxx.
De portis et pontibus manutenendis: et de pena intrantis
ul exeuntis terra canarie nisi per publicas ianuas dict terre. Rx. xxxi.
De pena forensium terrigen offendent et de penis in malitiis
duplicandis. Rx. xxxij.
De pena intrantis domum ul possessionem alterius uiolenter. Rx. xxxiij.
De pena iniuriantis offitialibus forensibus dict terre. Rx. xxxiiij.
De pena pedagium cois in debite colligent. Rx. xxxv.
De pena ementium iura forensium. Rx. xxxvi.
De pena uendentium ul occupantiu arma imposita p coe. Rx. xxxvij.
De accipientum ad accaptum. Rx. xxxviij.
De terrigenis comittentibus risam cum forense. Rx. xxxviiij.
De pena dicentis q terra canarie comburatur. Rx. xxxx.
De pena non obseruantis ordinamenta facta per coe canarie sup
grassia conseruanda. Rx. xli.
De pena insinuantium aliqd in presenti uolumine statutor. Rx. xlij.
De pena prestantis alicui auxilium ul fauorem super aliquo
malitia comittendo. Rx. xliij.

De pena offitialium exercentium in cancaria aliquam artem seu mercantia. R. xliiij.
De pena auferentis ingenia aliena. R. xlv.
De pena claudentis domum cum saynalibus seu canis. R. xlvi.
De pena plantantis arborem iux[ta] murum cois. R. xlvij.
De muro cois manutenendo p[er] habentes domos contiguas ipsi muro. R. xlviij.
De pena vicarij examinantis aliquem ut recipientis fideiussorem sine presentia amor[um] consulum. R. xlviiij.
De pena dantis domum ad pensionem forensibus seu laborat[oribus] terram forensium sine licentia vicarij et consulum dicte terre. R. l[ta].
De pena fideiubentis pro forense aliquo. R. li.
De pena edificantis domos prope fossos cois. R. lij.
De pena edificantium super murum cois. R. liij.
De pena accipientis bladum de meta, area, ut campo alieno. R. liiij.
Q[uod] In criminalibus causis tam femine q[uam] masculi ad testimonium admittantur. R. lv.
De pena laborantis aliquam possessionem de qua non solueret datiua. R. lvi.
De pena receptantis aliquem exbanitum. R. lvij.
De pena accipientis seu frangentis cupellos apium alicuius. R. lviij.
De pena negantis aliquem fore notorium. R. lviiij.
Declinans forum cancarij non audiatur. R. lx.
De pena accipientis aratrum ut ignerium alterius. R. lxi.
De pena rumpentis carcerem ut discedentis a cohabitione. R. lxij.
De pena occupantis uias publicas ut alias res immobiles cois. R. lxiij.
De pena interficientis animalia alterius. R. lxiiij.
De condempnationibus et absolutionibus mense quolibet promulgandis. R. lx[illegible]
Quatr omnes contra quos procederetur in curia cois cancarie citari debeat ad allegandum sine dilatione. R. lxv

Quartus liber extraordinariorum :-

De uolentibus uinum uendere ad minutum . Rx . i .
De beccarijs et qualiter in canaria debeat carnes uendi . Rx . ij .
De fornarijs et eoꝝ arte . Rx . iij .
De pena beccarij gufiantis carnes et ꝗ non possit retinere nisi unum fustum carnium in bancha . Rx . iiij .
De mollarijs et eoꝝ arte . Rx . v .
De panifaculis ordinandis . Rx . vj .
De pena mittentis manus in nimatis alterius . Rx . vij .
De pena facientis necessarium uel latrinam in muro alterius et cois canarie . Rx . viij .
De salario mulierum texentium . Rx . viiij .
De pena non uerrentis uias publicas in die quolibet sabati . Rx . x .
De pena facientium battimalia ad affiliato . Rx . xi .
De pena stantis extra et prope ecclesiam dum celebrat̃ diuinum offitium et rumorem facientis . Rx . xij .
Q hostia non extrahantur alicui nisi qbusdã de causis . Rx . xiij .
De offertis mortuorum fiendis . Rx . xiiij .
De pena conducentis ad luctum alicuius mortui extra terrã ultra ultra uiginti quinq̃ homines . Rx . xv .
De pena parantis se bayulo . Rx . xvi .
De pena capientis seu occidentis pullos alterius . Rx . xvij .
De pena euntium per terram canarie post tertium sonum campanẽ . Rx . xviij .
De elemosina fienda fratribus minoribus morantibus apud ecclesiam sancti sebastiani . Rx . xviiij .
De blado dando priori fraternitatis disciplinatoꝝ . Rx . xx .
Q Not̃ de canaria morans in offitio de custodia nõ grauet̃ . Rx . xxi .

Qꝫ cancellarius et vicarius possit simul et diuisim facere
executionem dictiuorum ueterum. Rz. xxij.
Qꝫ nullus de canaria possit uendere suas possessiones et
domos nisi personis subiectis dicto com(un)i. Rz. xxiij.
Qꝫ non possit retineri litamen in terra canarie. Rz. xxiiij.
De salario mensuratorum et mensura com(un)is. Rz. xxv.
De cursu aque decurrentis per hospitale com(un)is atten(entem). Rz. xxvi.
Qꝫ nulla persona possit nec debeat abluere nec poxiam
nouitatis coraminis nec pellis in flumine com(un)is. Rz. xxvij.
De pena piscantis nisi cum cassicchio in formis com(un)is. Rz. xxviij.
De pena non habentis ortum. Rz. xxviiij.
De fouea fienda iuxta uiam petrosam. Rz. xxx.
De uijs publicis et uicinalibus manutenendis et foueis
fiendis. Rz. xxxi.
De pena interficientis colubas alterius. Rz. xxxij.
De pena ludentis ad ludum azzardi et ad alios ludos
uetitos et receptantium ipsos. Rz. xxxiij.
De pena mensurantium aliquid nisi cum mensuris com(un)is. Rz. xxxiiij.
Qꝫ nolens excauare foueas teneatur requirere com(un)iam. Rz. xxxv.
De pena ascendentium tecta alterius sine licentia domini domus. Rz. xxxvi.

Quintus liber dapnorum datorum:-

De pena cum bestijs dannum dantibus. Rz. i.
De pena non retinentis canes legatos. Rz. ij.
De pace ad mittenda in dapnis datis. Rz. iij.
De pena non custodientis bestias quas ad pascua
destinarent. Rz. iiij.

5v

¶ De pena dapnum daptium in vinea alterius. Rx. v.
¶ De pena colligentis poma alterius. Rx. vi.
¶ De pena incidentis aliquam arborem domesticam vel silvestrem. Rx. vij.
¶ De pena dapnum daptium in caneto et blado alt. Rx. viij.
¶ De custodibus eligendis super dapnis datis. Rx. viiij.
¶ Quantum dno qz laboratori liceat accusare dapnum daptes. Rx. x.
¶ Qz liceat colligere fructus de arbore pendenti super possessione sua. Rx. xi.
¶ De pena attraversantis per clausuram et vineam et bladum alterius. Rx. xij.
¶ Qz in singlis dapnis datis danum patienti debeat emendare. Rx. xiij.
¶ De pena extrahentis aquam de suo cursu. Rx. xiiij.
¶ De pena accipientis ligna alterius. Rx. xv.
¶ De pena dapnum daptium in saleetis alterius. Rx. xvi.
¶ De pena forensium pasculantium et dapnum daptium in territorio canarij. Rx. xvij.
¶ De licentia non danda in dapnis datis. Rx. xviij.
¶ De pena dapnum daptium personalr in orto et fructibus alienis. Rx. xviiij.
¶ Qz quilibet accusatus in dapnis datis personaliter vel cum bestijs teneatur in octo dies comparere. Rx. xx.
¶ De pena animalium euntium sine pastore. Rx. xxi.
¶ Qz nullus possit noctis tempore retinere animalia ante ecclesias terre canarie. Rx. xxij.
¶ De pena pascurantium cu bestijs grossis qz minutis in clausura aliena. Rx. xxiij.
¶ De pena pascurantium cu bestijs grossis qz minutis in bonis alterius sine licentia domini. Rx. xxiiij.

De pena dapnum daptium faciendo frondes in arboribus domesticis et uineis. — Rx. xxv.

Q̃ faciens inquisitiones teneatur statim soluere bonos duos. — Rx. xxvi.

Additiones in forma reformationum breuiter reducte:~

De pena furantis. — Rx. xxvij.

Contra plantantes in ripa fluminis. — Rx. xxviij.

De licentia non danda consiliarijs in die. — Rx. xxviiij.

Contra uendentes uinum ad minutum. — Rx. xxx.

De forensibus habitantibus in terra canarie teneatur dare operas. — Rx. xxxi.

Que intelligatur clausura. — Rx. xxxij.

Q̃ debitores cōis ad aliquod offitium assumi non possit. — Rx. xxxiij.

De pena blasfemantium. — Rx. xxxiij.

Super inquisitiones faciendas. — Rx. xxxv.

De bestijs porcinis non retinendis. — Rx. xxxvi.

Contra forenses pascurantes in territorio canarij. — Rx. xxxvij.

Declaratio capituli sub Rx.ca xxiij. q̃ mulier nõ possit redire. — Rx. xxxviij.

· finis ·

Copia brevis

Paulus pp. iii.

Dilecti filii salutem et apostolicam benedictionem: Commodis vestris quantum cum deo possu-
mus favorabiliter ac paterne providere cupientes vestrisque precibus super hoc nobis
humiliter porrectis inclinati omnia et singula privilegia gratias exemptiones
et immunitates vobis per quoscumque Romanos pontifices predecessores nostros seu sedis
apostolice legatos quomodolibet concessa quatenus sint in usu ac non statuta
ordinationes et reformationes vestras quatenus licita sint et honesta et sacris
canonibus non contraria auctoritate apostolica tenore presentium confirmamus et
approbamus vobisque quod omnes malefactores qui intra quos sub gubernio
familie de [illegible] vestris exigere consueveritis libere exigere
valeatis facultatis possitis concedimus quodque omnes cause civiles [illegible] pri
ma instantia coram pretore vestro et non alibi cognosci [illegible]
decernimus mandantes moderno et pro tempore existenti civitatis [illegible]
gubernatori et quibusvis nostro Umbrie legato seu vicelegato ne vos
contra presentium litterarum nostrarum tenorem quomodolibet mole-
stari permittat sed eas vobis inviolabiliter observari faciat cum
effectu. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis ceterisque
contrariis quibuscumque. Datum Rome apud sanctum Petrum sub annulo
piscatoris die xviij februarii 1536: pontificatus nostri anno secundo.

Blosius

7v

Statutorum Terrę Canarię liber primus Incipit :—

HUMANUM genus omni simplicitate uestitum, creauit omnipotens Deus, cospirans uitę spiraculum, coronans glorię, diademate, ei subbiciens cunta quę fecerat: et quasi per omnia ipsum comperauit angelicę creaturę iuxta propheticam linguam minuisti eum paulominus ab angelis, etc. Sed diabolica fraude deceptum suis annuens uotis prorumpit ad uitia, Unde omnia crimina orta sunt sui transgrediens propositum plasmatoris. quę exercuerunt intantum quod nisi frena legalia innuerent, efficerent bellue simile sequens proprium appetitum. Eapropter Nos Angelus benedicti magnoni, Berardinus mei, Perfelitianus felitiani tornini, Berardinus crispolti, ser Petrus brunori, Johannes franciscus menecci angeli, de Canaria Statutarij electi positi et uocati per Magnificos Dominos Consules videlicet Johannem brunamontis, Barnabeum saluatoris, et ser Hieronimum brunori, Nec non Consilium generale dictę Terrę Canarię, super renouatione, emendatione et correctione statutorum et legum municipalium dicti comunis Canarię. Christi Nomine Amen. Et ad ipsius sueque matris Virginis gloriose: Beatorumque Appostolorum Petri et Pauli Nec non sanctissimorum sancti Johannis sancti Matthei sancti Joseph et sancti Rocchi protectorum et gubernatorum comunis et populi Terre Canarie: et omnium sanctorum et sanctarum dei laudem reuerentiam et honorem. Ac ad honorem Statum et Exaltationem Reverendissimi et Illustrissimi Domini Guidi Ascanij Sfortię tituli Sancti Viti et Modesti Cardinalis de sancta flora Domini et gubernatoris perpetui Terrę predictę Canarię ac Magnifici Domini Rocchi Tamborini de fauentia dignissimi locumtenentis Pro sancta Romana Ecclesia et sanctissimo in Christo patre et Domino Nostro Domino Paulo Diuina prouidentia Papa Tertio et ad honorem et pacificum statum comunis et populi Terrę prefatę et spetialium personarum Terrę eiusdem. Sub qua populi proficiunt facultasque gentium custoditur. Volentes uarias uoluntates refrenare. Has infrascriptas leges duximus ordinandas. Mandantesque auctoritatis forum sortientibus quomodolibet comunis et populi Terrę Canarię antedictę Inuiolabiliter obseruare :—

8v

R.^cti 1

1 De festiuitatibus, Celebrandis:~

:C: Quoniam pena indignt que dubitatur utrum deum omnipotentem uenerari
qua dubbita hac uenerabili lege sancimus q infrascripte festiuitates et
dies a cunctis debeant custodiri et in hiis diebus nullum laborerium seu
artifitium exercere. vz festum gloriose natiuitatis dni nostri yhu xpi
Sanctorum Stephani Johanis Jnocentum Dies Dominicales qui repetito
in se circulo reuoluuntur sancti Thome, sancti siluestri festum circum=
cisionis Dni ephifanie conuersionis sancti pauli S^ti Antonij maioris,
festiuitates omnes virginis gloriose veneris sancti Pasquatis resurre=
ctionis Dni Nostri yhu xpi cum duobus diebus sequentibus, Appostolorum
omnium, et euangelistarum, Ascensionis, pentecostem cum duobus die=
bus sequentibus festum sancti Johanis Baptiste sancti Sebastiani S^ti
Blasij sancte Marie Magdalene sancti Angeli sancti laurentij fe=
stiuitates uenerabilis sancte crucis sancti francisci festum omnium
sanctorum, sancte catharine sancti Nicolai, sancte lucie, omnes
Dies ueneris mensis martij Dies in quo celebratur officium corporis xpi
et festiuitas sancti Joseph que celebratur decima nona mensis martij.
Qui uero contrafecerit in predictis uel aliquo predictorum quinque solidis
pena communi Canarie soluere teneatur, super quibus Cancellarius siue
Notarius Danorum Datorum Terre Canarie teneantur rimari facere
et inquirere et repertos culpabiles de facto punire et penam communi nri
camerario applicare. Dummodo omnes et singule festiuitates predicte in
die festum bamiantur sono tube publice in Terra Canarie in locis con=
suetis et omnibus alijs diebus et festiuitatibus eiusdem ubi fiunt simi=
lia bamimenta et aliter qui accusatus inuentus seu denuptiatus fuerit
nullam penam soluere teneatur, Exceptis diebus festiuitatum Natiuita=
tis Domini Nostri yhu xpi cum duobus diebus sequentibus Epifanie in
die pascatis resurrectionis, Ascensionis, omnium sanctorum Circumcisionis
Dni Nostri yhu xpi sancti Johanis et sancti Matt. Exceptis omnibus
diebus et singulis dominicalibus. quibus non oporteat dicta badimen=
ta fieri quoquomodo hoc etiam excepto et penitus reseruato q in

festiuitatibus Virginis et euangelistarum in diebus ueneris de
mense martij et alijs festiuitatibus ab ecc.a non preceptis liceat uni
cuiq3 atrascinare ligna pro domibus granum macenare, salmas lig=
norum et palearum portare et panem coquere sine pena hoc tamen
addito quod nullus in dicta terra nec in eius Territorio possit nec
debeat ponere aliquod bastum nec ponere aliquam salmam seu defer=
re alicui aiali ad penam superius in ditto statuto contentam in supra
dictis diebus dominicalibus.

Rx.ca ij

: C: De Juramento prestando dno Potati et Vicario de eor. off.o exer.do

Item statuimus et ordinamus q Potas uel alius quis officialis cois dicte
Terre quocumq3 nomine censeatur teneatur et debeat ante scalas la=
pideas palatij dicti cois antequam ipsorum officium incipiant exercere
Hoc statutum et omnia contenta in ipso plenarie obseruare ad
penam in ipso statuto contentam. secundum q infra in hoc prese=
nti capitulo declaratur. Quod iuramentum sibi dno Potati uel alij
cui uis officium per notarium consolum dicte Terre hoc modo
computetur et deferatur. vz Ad laudem et reuerentiam omnipoten
tis Dei et gloriose uirginis Marie matris eius et Beatorum Appo=
stolorum eius Johannis et Matt. qui sunt protectores cois Canarie.
et ad honorem et statum pacificum exaltationem et triumphum
Rx.mi et Ill.mi Dmi Guidi Ascanij Sfortie tt. s.ti Viti et Modesti
Cardinalis de sancta flora Dmi et gubernatoris Terre eiusdem.
Pro sancta Romana ecc.a et sanctissimo dno dno Paulo diuina
prouidentia papa tertio nec non suorum fratrum Cardinalium
Vicariorum generalium Terre eiusdem et ad honorem et exalta
tionem persone uestre et familie domine Potas et ad bonum sa
lubrem pacificum et tranquillum statum cois et hominum dicte
Terre Canarie eiusq3 totius territorij et districtus. Vos domine
Potas iuratis et iurando promittitis mihi Not.o infrascripto tamq3

publice ac private persone presenti stipulanti et recipienti vice ac nomi=
ne cois dicte Terre canarie et eius districtus et specialium personarum
eiusdem et omnium et singulorum quorum intererit ac interesse poterit
vestrum potestarie officium dicte Terre pro tempore sex mensium proxi=
me futurorum facere, gerere, operari et exercere, bene prudenter, sol=
licite, bona fide ac sine fraude secundum formam et tenorem statuti
presentis et aliorum statutorum ordinamentorum et reformationum dic=
te Terre factorum et fiendorum pro Tempore et observare et obser=
vari facere constitutiones ducales et ducalis curie. Et proposse fugare
ac expellere ereticos et paterinos Dominique rectoris ducatus predicti et
sue curie atque comunis canavij exbanditos atque rebelles et omnes alios ho=
mines et personas male conditionis secte et fame. Stabitis namque to=
to tempore vestri regiminis perdurante interra canarie personaliter ad dictum
officicium exercendum Retinentes vobiscum duos bonos et suffitientes fam=
ulos actos ad arma portandum et unum vicarium expertum et praticum
in arte notarie. Teneatur etiam dominus Potestas post depositionem sui offitij in
dicta Terra canarie stare ad scindicatum cum suo officiciali sive vicario
et familiaribus tres dies de administratis neglectis et comissis per ipsum et
suum vicarium et familiares in dicto offitio coram scindicis per dictum
comunem canarie eligendis rationem plenariam redditurus. Qui quidem
Potestas habeat et hinc debeat a comuni predicto pro sui vicario et fami=
lia provisione salario et mercede sexmensibus florenos ad ratio=
nem triginta octo bonorum currentium pro quolibet floreno quos recipere de=
beat a camerario dicti comunis in tribus vicibus una quarum silicet in fi=
ne duorum primorum mensium pro rata dicti salarij alia in fine secundorum
duorum mensium Ultima vero reservetur in tempore scindicatus et in
quantum ipse potestas vicarius et familiarij sint absoluti a comuni dicto in=
tegre persolvatur eidem. si vero fuerint condenati ipsi vel alij eorumdem
ipsorum condenatio de dicto ultimo pagamento retinere debeat per Came=
rarium dicte Terre et in fine dicti sui offitij ipse Potestas relapsare debeat

Camerio siue Massario dicti comunis unam balistam ualoris et comunis
extimationis,

Rx ca iij

II: De electione Not. Reformatoum et Dannoz Datoz cois Canarie et eiusd. off.

Tem statuimus et ordinamus. q ad offitium dannorum datorum Reforma
tionum Notarius com. reparationis uiarum fontium pontium et aque duc=
tus comunis canarie per generale consilium dicte Terre eligatur et nomine=
tur et fiat quidam bonus et sufficiens notarius forensis et bene expertus in
arte notarie pro sex mensibus proxime secuturis incipiendo in chalendis men=
sis Septembris proxime uenturi et ut sequitur finiendis. Et finitis dictis sex
mensibus successiue alius eligatur: Qui Notarius teneatur et debeat omnia et
singula dicta offitia et ad ea pertinentia et spectantia facere operari et ex=
ercere et omnia alia et singula que per dictum comunem canarie uel offitia=
lem eiusdem comissa fuerint uel inuenta bene bona fide ac sine fraude et scr=
ibere ac ponere in libris et actis comunis omnes et singulas scripturas que et
ad dicta offitia pertinere nascuntur litteras missiuas et remissiuas facere car=
tas seu instrumenta scindicatus comunis et omnia et singula acta et etiam
extractus datiuarum collectarum ac focilariorum eidem comuni suo tempo=
re concurrentium et omnia et alias scripturas in prima et secunda scriptura
facere et exercere que ad uel. officium noscunt nullatenus expectare tam ordi=
narias quam extraordinarias et eas reddere et restituere in comuni cum oportuerit
sine aliquo salario uel mercede. Teneatur etiam offitium huiusmodi die quoli=
bet post initium sui offitij semel ad minus per territorium dicte terre tendere
ac rimari pro damnis datis et alia facientia contra formam statuti dicti comunis
et repertos per eum culpabiles punire penis debitis ad penam prestiti iuramenti
et x librarum denariorum pro qualibet uice qua contra fecerit in premissis
uel altero premissorum nisi fuerit alijs dicti comunis necessarijs et euidentibus
utilitatibus impeditus et etiam teneatur et debeat dictus notarius facere et
scribere omnes et singulas prepositas reformationum et ordini. cois eiusdem

infra rub. 50

et omnia alia et singula sibi cōmissa et cōmittenda per ipsum comunem
uel offitium ipsius et omnia ad eius offitium spectātia et pertinentia secun=
dum formam statutor̄ dicti comunis loquentium de predictis et uenire sē=
per ad ipsam Terram una die ante principium sui regiminis et habitare
ac moram facere ubicunq; placuerit Consulibus dicte Terre et de dicta
Terra uel eius dextrictu toto tempore dicti sui offitij stare ac morari. et
depositionem dicto suo offitio stare in dicta terra tribus diebus integris
ad scindicatum coram scindicis per dictum comunem eligendis de gestis et
factis per eum rationem plenariam redditurus. Qui Vicarius et Not.
sit electus habeat et habere debeat de bonis et aere dicti comunis pro
suo salario et mercede ac extractione dicti sui offitij et omnium prescrip=
torum sexaginta libras cortonen. et si dictus Notarius contrafecerit in
predictis aut altero predictorum soluat de facto camerario dicti comunis
pro ipso comuni recipienti uice qualibet x. libr. denarior. coron. Addici
entes q semper quando dicti offitij predicti electio tractaretur in dicto cō
silio generali. Sex homines per locum qualibet dicte Terre maioris ex=
stimati et libre. dummodo non sint de consiliarijs dicti comunis per cō
sules comunis eiusdem eligi uocarique prorsus debeant et adesse.

R. ca. iiij.

: De Electione Camerarij comunis:-

·i· Item Statuimus et ordinamus q ad hoc ut bona pecunia et aere comunis
canarie prorsus conseruentur in lesa singulis duobus mensibus Incipiens
tamē a loco sancte marie ad loca alia per ordinem procedendi et subseque=
ndi in camerario et massario cois canarie eligatur cū salario xl. solidor.
per mensem qui Camerarius statim cū fuerit electus teneatur et debeat sub
penam xx. libr. den. ipsum offitium acceptare et iurare atq; promittere
cum bonorum et idoneorum fideiussorum datione et consignari dicto coi
ipsum massariatus et camerariatus offitium et ad id spectantia et
concurrentia toto dicto tempore duorum mensium bene sollicite lega=

liter bona fide et sine fraude exercere et non expendere neq permit=
tere iusta posse q dicti comunis canarie pecunia et aere in debite et
contra formam statutor dicti comunis aliqualiter expendatur. Immo
eam potius et omnia et singula supellectilia iura et bona nec non ux=
illum dicti comunis sufficienter ac idonee custodire ac etiam reci=
pere conseruare et retinere omnia et singula pignora que sibi per
baiulum dicti comunis fuerint tradita uel etiam consignata usq
ad uenditionem per scindicum comunis eiusdem de ipsis pignoribus
faciendis et ea uel ipsor aliquod accipere ac retinere nullatenus re=
cusare ad penam centum solidorum pro quolibet et qualibet uice qua
contra fecerit in premissis aut altero premissorum et si quod pignus
uel si qua pignora penes ipsum baiulum uel ipsorum alterum per=
derentur seu penes aliquem alium offitialem dicti comunis quod uel q
uoluissent consignare camerario supradicto et obseruare noluisset de
qua consignatione stetur sacramento bayuli et dicto offitiali uel cui
dicto unius testis de uisu ad petitionem ipsius bayuli ad emendatio=
nem dicti pignoris eiusdem dno faciendis de suo proprio per dictum
uicarium canarie de facto realiter et personaliter compellatur. Qui ca=
merarius teneatur et debeat toto dicto tempore duorum mensium
intus canarie comorari et de ipsa terra non egredi sine vicarij eius=
dem cois licentia uel mandato et si contra fecerit soluat comuni pre=
dicto de facto uice qualibet quinq solidos corton huic capitulo ullo
alio non obstante.

R^ca^. v.

De electione consulum et consiliariorum spetialium cois Canarie et de modo in electione huiusmodi retinendo :—

A. Item statuimus et ordinamus q sint et esse debeant in terra Canarie tres
consules de quolibet loco unus et unus consiliarius spetialis per locum
quorum electio sollempniter fieri debeat in generali Arengha cois predicti
requisitis primo hominibus per literam in qua quidem Arengha

eligantur ad brisciolos quindecim electores de quolibet loco quinque et
hij electores omnes comuniter et concorditer percepto prius iuramento
pro quolibet ipsorum per notarium reformationum dicti comunis de
eligendo et nominando bona fide et sine fraude quos ad dicta offitia
nouerint meliores et utiliores pro comuni canarie et specialibus perso=
nis eiusdem Teneantur possint et debeant eligere dictos Consules et con=
siliarios spetiales vz de quolibet loco unum consulem et duos consiliarios
offitium quorum duret per duos menses tantum et non ultra et ultra
ebdomoda dictorum duorum mensium successint loco eorum pro alijs
futuris duobus mensibus modo predicto alij eligantur. Ad quod offitium
uel ipsorum alterum esse non possit minor quindecim annorum nec ali=
quis forensis qui non fuerit continuus habitator dicte terre et in ei=
catasto allibratus ad minus centum quinquaginta librarum a uiginti
quinque annis citra nec ipsorum offitium nec alicuius eorum aliquis
forensis dictis dumtaxat exceptis assistere brisciolis uel electione
eorum quolibet interesse cui etiam electioni uicarius dicte terre uel aliqs
de sua familia non assistat, ad que offitia uel ipsorum aliud pater non
possit nec ualeat eligere filium nec filius patrem nec fratris carnalis
fratrem carnalem nec aliquem alium cum eo simul habitantem et
morantem in domo. Nec etiam aliquem ex dictis electoribus aliquod
dictorum offitiorum eligi possit uel uocari et quicumque fuerit consul
ut consiliarius spetialis camerarius scindicus uel sensalis dicti cois
semel in ano non possit ipse nec alius de sua familia ad ipsum offitium
per anum a die depositionis offitij reassumi nec durante aliquo dictorum
offitiorum aliquod aliud offitium gerere in comuni et si quis contrafecerit
in aliquo casuum predictorum tam eligens si ipsum offitium acceptauerit
uel inceperit exercere soluat de facto comunis canarie camerario
uice qualibet centum solidos den. sibi de facto per uicarium exigen.
et nihilominus dicta electio uel electiones et quicquid sequeretur ex=
inde non ualeat nec teneat ipso iure sed loco sui statim per electores

predictos alius eligatur. Qui officiales et ipsorum quilibet dicto eorum offi-
tio perdurante ab omnibus et singulis factionibus et laboribus personali-
bus dicti comunis penitus sint immunes et dicti consules habeant et ha-
bere debeant a dicto comuni pro eorum salario et mense quolibet et quolibet
ipsorum … et contra dictos consules et consiliarios spetiales eorum
offitio perdurante per aliquem offitialem dicti comunis non possit quodammo-
do procedi nec bannum aliquod contra eum facere pro aliquo delicto per
eum vel ipsorum alterum dicto tempore aliqualiter perpetrato sed deposito
suo offitio contra eos et ipsorum quemlibet procedatur et procedi possit per
vicarium vel alios offitiales dicti comunis prout et sicut contra alias perso-
nas et homines dicte terre et si aliter fieret non valeat nec teneat ipso
iure. Quod capitulum et contenta in eo omnia per notarium reformatio-
num semper in renovatione dictorum offitialium legi debeat vulgare ad
hoc ut predicta melius et facilius observentur

…d n[on] possint mo… / …tiari … / …urand. cor. offi.

R[ubri]ca xvi

De electione Consiliariorum generalium et de offitio eorundem:—

Item statuimus et ordinamus quod sint et esse debeant in terra Canarie quin-
decim consiliarij generales videlicet de quolibet loco quinque et quindecim con-
siliarij consulum de quolibet loco quinque qui eligantur ad brevia in
generali Arengha dicti comunis cum consulibus dicte terre et quod Po-
testas Vicarius vel alius offitialis dicti comunis non possit congrega-
re vel congregari facere aliquod consilium vel arengham dicti comunis
nisi de spetiali licentia et voluntate dominorum consulum et consi-
liariorum spetialium dicti comunis vel maioris partis ipsorum cum
quibus debeat primo exprimere ac declarare causam qua fieri debeat
consilium vel Arengham et quod omnes et singule preposite preponende
in consilijs vel Arenghis fiant et fieri debeant de voluntate et con-
sensu potestatis vel vicarij consulum et consiliariorum spetialium
dicti comunis. Dummodo semper cum ipse preposite fuerint faciende

debeant mitti in partitum ad bussulas et pallottas inter dictos consu=
les et consiliarios spetiales et si septem ipsorum offitiales fuerint co=
cordes mittatur preposita si uero non et omnes ac singule preposite
fiende seu que fierent in consilijs uel Arenghis fieri debeant modo
predicto et non aliter et similimodo fiat et mittatur per totum in ipsis
consilijs uel Arenghis et facto partito et recollectis pallottis connumere=
ntur omnes tam ille del sic quam ille del non per notarium reformatio=
num dicti comunis itaque omnes in dicto consilio uel Arenghia moran=
tes eas ualeant audire et postmodum similimodo legatur reformatio
per Notarium supradictum et si aliter fieret quam modo predicto dicte
preposite partite reformationes ordinamenta et quicquid sequeretur
ex inde non ualeat aliqualiter ipso iure Jmmo nulli existant effi=
cacie ualoris uel momenti et nichilominus quicquid dictorum offi=
tialium contrafacientes inpredictis uel aliquod predictorum condenetur
per subsequentem offitialem comunis canarie uice qualibet et pro quolibet
contra facientes inpredictis aut aliquod predictorum in XXV libris
den. corton. et quicumque fuerit electus consiliarius generalis non pos=
sit esse consiliarius spetialis et qui fuerit electus consiliarius co=
sul non possit esse generalis consiliarius et quicumque fuerit consul
consiliarius spetialis camerarius sensalis aut sindicus non possit es=
se in aliquo alio dictorum offitiorum nisi ad offitium tantum ad quod
primo fuerit electus Durante sibi offitio antedicto et si secus fieret
non ualeat ipso iure quorum consiliariorum offitium duret sex menses
tantum et finitis dictis sex mensibus modo ac forma prescriptis
successiue loco ipsorum alij eligantur et quod in Terra Canarie non
possit nec ualeat per aliquos offitiales dicti comunis congregari
consilium uel Arengham nisi primo una die pro alia uel una die
ante per dictam Terram sono Tube per preconem comunis eiusdem bani=
tum ac in locis congruis subastatum nisi forsan pro euidenti uti=
litate comunis dicti existerit dicte Terre huic capitulo aliquo statuto lo=

guent in contrarium non obstante,

·R̃x·vij· ·A·

De Sensalibus eligendis :—

Item statuimus et ordinamus q̃ sint et esse debeant in terra Canarie sex sensales de quolibet loco duo et due claues in qualibet porta et Pot̃as et Vicarius et quilibz eorum teneatur et debeat in principio regiminis eor ad penam prestiti iuramenti et xxv. libr. den. facere eligi duos sensales cum alijs offitialibus dicti comunis quorum offitium duret sex menses tantum. Qui sensales et quilibz ipsorum teneantur et debeant dare atq̃ prestari potestati uel Vicario cois Canarie pro ipso coi recipienti duos bonos et idoneos fideiussores de mille libris den. pro quolibet approbandos per dominos consules dicte Terre quorum fideiussorum et cuiuslibz eorum possessiones et bona immobilia ualeant in Terra Canarie et dixtrictu mille libras denariorum pro dicto eorum offitio bene ac legaliter et sine fraude operando et aperiendo et claudendo dictas portas et ipsorum qualibet eor congruis Temporibus debitis et consuetis. Qui sensales anteq̃ ipsorum incipiant offitium exercere iurẽt et iurare debeant ad sancta dei euangelia dictum eorum offitium et omnia ad idem offitium pertinentia toto dicto tẽpore bene ac solicite facere et sine fraude operari secundum formam statutorum dicti cois dũmodo ad huiusmodi offitium esse non possit minor xxv. ãnorum et qui non dederit dicto comuni ut dictum est fideiussores idoneos pro dicto offitio exercendo et etiam non possit esse ad dictũ offitium aliquis cuius sũma catasti non excederit centum quinquaginta libras denariorum et si quis contra fecerit in predictis uel aliquo predictor de facto tam eligens q̃ electus si ipsum offitium acceptauerit uel iurauerit soluat comuni Canarie uice qualibet quatraginta solidos den. cortin. et q̃ nullus ex dictis sensalibus possit fideiubere pro alio et Nichil. loco sui alius eligatur, Qui sensales et quilibet ipsor toto Tempore dũ eorum offitij perdurante ab omnibus et singulis custodijs exercitijs

Cauatinis et factionibus personalibus dicti comunis protinus sint exempti
liberi et in omnes ipsis benefitijs ac libertatibus pro eorum personis proprijs
tantum et non alius de ipsorum familia gaudentes. Qui habeant plenam
licentiam et libberam potestatem diffiniendi et terminandi omnes et singu=
las Terras et possessiones tam intus q extra canarium existentes de quibus
inter partes occasione ipsorum semitarum seu confinium lix aut questio
aliqua orirectur intres dies postq eis uel ipsorum alij fuerit a partibus nu=
ptiatum uel petitum uocatis tamen ad dictam diffinitionem ac Terminati=
onem faciendam duobus proximis conuicinis partibus predictis abiectis.
Qui duo conuicini si fuerint discordes ponatur et addatur tertius per consules
cois Canarij Qui Juret dictam diffinitionem facere bona fide. et si dicti
sensales dictam diffinitionem in dictum Tempus non fecerint condenetur unus
quisq ipsorum uice qualibet in decem solidorum den. et Potas uel Vicarius de
beat ipsos cogere ad eorum offitium exercendum et si aliqua dictarum
partium dicte diffinitioni non interrerit sensalis cum alia parte uel sint
aliqua ipsarum partium ipsis tamen partibus citatis cum dictis uicinis
possessionum diffinire et Terminare et quilibet sensalis uadens ad aliqu=
am diffinitionem faciendam habeat a partibus uice qualibet quinq
solidos den. et diffinitio uel terminatio duorum sensalium uel unius
modo predicto facta ualeat et teneat pleno iure et si quis non obedi=
uerit dictis sensalibus uel ipsorum alteri pro eorum offitio exercendo sol=
uat de facto comuni Canarij uice qualibet decem solidos den. et
Potas uel uicarius comunis Canarij non possit nec debeat cogere dic=
tos sensales uel ipsorum alterum ad aperiendum dictas portas uel ipsarum
aliquam nisi bonis congruis nec ad dandum sibi claues aliquas:
dictarum portarum uel eis dictis occasionibus aliquas penas et bana
imponere uel auferre sine dnorum consolum et consiliariorum spetialium
licentia spetiali. Qui etiam sensales et quilibet ipsorum teneantur et debeat
toto tempore dicti offitij claues retinere et portas eorum proprijs mani=
bus aperire et claudere et alicui persone non tradere sine licentia di=

conij et Consilium dicte terre pena centum solidor(um) den(ariorum) pro quolibet
contra facient(e). Teneantur etiam dicti sensales et quilib(et) ipsor(um) quo-
libet mense semel ad minus ire et discutere ac rimari tam intus q(uam)
extra canarium pro viis publicis et vicinalibus et si quis vias sup-
ra apprensas occupatas trincas uel detentas invenerint p(otes)tati uel vi-
cario aut Notario dannorum datorum referre ea die uel sequenti qua
supra dicta invenerint. ita et taliter q(uod) in quinq(ue) dies tunc inmediate
sequentes predicta ab eorum et cuiuslib(et) ipsorum detenta in statum
pristinum reducantur. quo termino elapso si detentores ipsorum viar(um)
eis relapsare ac retrapsare contenxerint in centum solidis den(ariorum) pro
qualibet qua steterit in mora faciendam predicta post preceptum sibi
factum comuni canarie per prefati co(mun)is canarie vicarium condenne-
ptur. et nihilominus premissa omnia ad implere protinus teneatur
et denuptiatio seu relatio facta per dictos sensales uel eorum alteru(m)
offitiali predicto de premissis sufficiat sine alia probatione et eor(um)
iuramento soli facto per eos in principio offitij supradicti stetur. Et
P(otes)tas Vicarius uel notarius dannorum datorum co(mun)is predicti tene-
atur et debeat vinculo iuramenti et pena .x. libr(arum) den(ariorum) prefatos se(n)-
sales quolibet requiri facere et ut predicta omnia debeant integ-
raliter observare eisq(ue) mandare ut premissa modo prescripto per-
ficiant pena viginti solidor(um) den(ariorum) pro quolib(et) eorumdem et ut
predicti sensales non valeant ingnorantiam allegare Not(arius) refor-
mationum legere teneatur eisdem semper cum iuravuerint et dicti
offitium inceperint operari distincte ac vulgariter presens capitulu(m).

·R(ubrica)x·viij· ¶ De Electione et offitio preconis et Bayuli Co(mun)is Canarie :~

Item statuimus et ordinamus q(uod) singulis sex mensibus eligantur per
consules co(mun)is canarie qui pro tempore fuerint in dicta terra qui
serviant in co(mun)i predicto et offitio eiusdem unus preco et duo bay-

pro sex mensibus Incipiendis in chalendis maij et nouebris. Qui preco
et bayuli iurent et iurare teneantur et debeant ad sancta dei euangelia
eorum offitium bene sollicite ac legaliter operari relationes comissiones ter=
minos in ciuilibus et criminalibus causis bona fide referre et ipsorū relatio=
ni stetur et credatur credentias eis impositas nulli pandere et citare unū
hominem pro sex denarijs et tenutam dare in Canaria pro duodecim de=
narijs si uero extra Canariam pro miliare duodecim denarios. ab inde
ultra ubilibet per totum territorium dicte Terre pro duobus solidis in
+ mattis autem teneantur et debeant facere citationes relationes et omnia
comuni et offitialibus eiusdem opportuna per offitium operandū sine aliq
salario et portare presentare ac ferre omnes et singulas litteras ipsi
comuni oportunas semper cum eis uel ipsorum alij fuerit iniunctum per
offitialem aliquem dicti comunis q si facere recusauerit per dictos of=
fitiales uice qualibet in centum solidis denariorum contemptor quilibet
comuni Canarie condēnetur. Qui Preco et bayuli ab omnibus alijs dci
comunis operibus et factionibus personalibus dicto durante offitio
sint exclusi ad quod offitium contra eius uelle uocari uel eligi non
possit aliquis cuius sūma catasti excederet sūmam quatraginta libr.
den. qui bayuli et preco teneantur dare Vicario comunis Canarie
recipienti pro comuni bonos et idoneos fideiussores pro ipsorū off.°
exercendo de xxv. libr. den. pro quolibet ipsorum. Idem namq vic.
non possit cogere aliquem ad portandum aliquam litteram preter
dictos bayulos et preconem et prefati preco et bayuli teneantur cō=
tinuo portare in capite ipsorum caputeos et biretos signatos ad
grifonem et canam et si quis contra fecerit puniantur uice qua=
libet in duodecim den. et omnia pignora que ad eorum manus
peruenerint comodocumq et qualitercumq ac etiam a quibus=
cumq ea die uel sequenti dare et consignare camerio comunis pena
x. solidor. den. pro quolibet contra faciente et uice qualibet. Q possit ut=
rumq ipsorum offitium preconi et bayuli vz exercere, et facere omnes,

et singulas citationes in ciuilibus et criminalibus et extraordinarijs cau=
sis ac etiam precepta et mandata ex parte officialis dicti cois sine aliqua
comissione et omnia que fecerint in predictis uel altero predictorum ualeat
pleno iure ac si dicti offitiales predictis omnibus interessent et eis premis=
sa omnia comisissent. Qui baiuli habeant a comuni quolibet mense pro
eorum salario quatraginta solidos den. pro quolibet eorundem qui etiam
baiuli Canarie cois facere debeat et emere expensis comunis unum ca=
putium pro quolibet et non tradere ipsis denarios pro ipsis caputijs emen=
dis per eos Qui baiuli et preco non debeant et audeant alicui aliquem
denarium aliqua causa accipere ultra modos et quatitates superius
declaratas pena quinque solidorum pro quolibet et uice qualibet ad hiciétes +
quod preco huiusmodi semper ipso durante offitio sit scindicus cois canarie
qui protestare debeat offitialibus comunis in omnibus consilijs et Aren=
ghis quod non preponatur reformetur nec aliquid in eis fiat contra for=
mam alicuius capituli statutorum dicti cois ad penam in ipsis conten=
tis et si dictus scindicus fuerit negligens in predictis solvat comuni
uice qualibet quinque solidos denariorum

·Rx·viiij· :C: Quod quietentur se obligantibus pro Comuni :~

·A· Item statuimus et ordinamus quod quicumque acceperit aliquam pecuniam
pro comuni Canarie sub mutuo dictam pecuniam ea die uel sequenti
subbito scribi facere teneatur per notarium reformationum dicti cois in
libro reformationum et etiam nomen illius a quo acquiritur et causam
qua acquiritur pecunia supradicta et si Canc. predicta facere nolu=
erit ad petitionem cuiuslibet petentis condénetur comuni Canarie uice
qualibet in centum solidos den. et quicumque huiusmodi pecunia acce=
perit et scribere modo predicto non fecerit ipsam de suo proprio mutu=
anti restituere teneatur et Potas. uel vicarius cois Canarie teneatur
exequi supra dicta uinculo iuramenti et pena xxv. libr. den. de suo

salario et si quis se obligaverit pro coi predicto pro aliqua pecunia quanti=
tate que postmodum fuerit eidem creditori per comunem Canarij restituta
dictus creditor ad quietandum sic obligato per vicarium cois predicti suma
rie constringatur et si quis modo predicto recusaverit quietare conden
netur coi Canarie vice qualibet in centum libris den. corton.

Rx^ca x. A

II: Qualiter et per quos pignora per bay.^ri cois Canarie accepta conservari debeant atque vendi:~

Item Statuimus et ordinamus quod potas vicarius et quilibet alius offitialis comunis Can=
narie Teneantur et debeant omnia et singula pignora que accipi fecerint vel que ac=
ciperent per bayulum vel preconem cois predicti quibuscumque personis quacumque de causa
subito ea die qua dicta pignora fuerint accepta dari facere et cosignare cam=
erario dicti cois in ipsis pignoribus scribere nomina illoru quoru sut et quantita=
te solvenda per eos pena decem librar. den. pro quolibet contra faciente et bayu=
li comunis qui acceperint dicta pignora Teneantur ea omnia dicto camerario
in dicto termino consignare et non alij persone nec ea reponere vel dimitte=
re in palatio cois Canarie nec alibi pena quatraginta solidorum den. pro
quolibet contra faciente et vice qualibet et Nichil.^s accepta pignora eorum
dnis restituere teneatur vel extimationem ipsorum et de acceptione et ex
stimatione dictorum pignorum assertione et declaratione ac Juramento
illius cui fuerint accepte usque in quantitate viginti solidor. den. et Juramentu
illius pro legitima probatione habeatur ab inde vero supra cu dicto unius
testis de visu et quod omnes ac singuli homines et persone quibus ipsa pi=
gnora accepta Teneantur et debeant ipsa a camerario cois predictim
otto dies a die dationis et consignationis de ipsis factis camerario supra
dicto recolligere et reaccipere et eadem quantitatem pro qua fuerint ac=
cepta integraliter solvere. et si infra dictum terminum non recolligerint
elapso dicto termino liceat atque possit ipse camerarius ipsa pignora no
recollecta vendere et alienare autoritate presentis Capituli illis personis
et pro illo pretio que et quod sibi placebunt ac etiam videbuntur dn=

modo,

modo eorum pretium totum poni faciant in libro introitus cois Canarie
et q dictus camerarius et bayulus uel ipsorum alius occasione dictor
pignorum uenditorum aliquo modo a Potate Vicario uel aliquo offitia=
li cois Canarie audiatur et hoc capitulum sit precisum et precise in
telligatur in qualibet parte sui huic ullo alio capitulo non obstante

R ca xi. Quod Introitus et expense cois legantur in consilio, et qualiter expense debeant approbari

Item statuimus et ordinamus q consules et Camerarius cois Canarie tene=
antur et debeant uinculo iuramenti et pena centum solidorum den pro quo=
libet ipsorum semel in mense eligi facere in consilio generali cois Canarie
per notarium reformationum dicti cois omnes et singulos introitus et
expensas dicti cois factas per dictum camerarium pro ipso communi que
expense mittantur ad partitum ad bussulas et palluctas quilibet per se,
et diuisim a uiginti solidis supra et uinci et approbari debeant in dicto
consilio per duas partes omnium existentium aliter expense pro expen=
sis legitimis nullatenus habeantur et si acciderit aliquas expensas
mandato consulum in dicto consilio modo predicto non approbari in
totum uel in partem consules quorum mandato tales expense non
admisse facte fuerint statim deposito eorum offitio consulatus ad re
stituendum ipsas camerario per uicarium constringantur et Not. Com
qui pro tempore fuerit ipsas expensas no admissas statim de libro
expensor dicti communis abolere debeat et cassare ad penam x. libr,
den, de suo salario comuni applicandor

R ca xij. Qz conseruetur Indepnis expensis cois Canarie qui se obligauerit p coi

Item statuimus et ordinamus q quicumq fideiusserit uel aliquo modo se
obligauerit pro comuni Canarie mandato Potatis uel uicarij consulum
et cosilij spetialis pro aliqua euidenti utilitate dicti cois Potestas uel

salario et si quis se obligauerit pro coi predicto pro aliqua pecunia quanti=
tate que postmodum fuerit eidem creditori per comunem Canarij restituta
dictus creditor ad quietandum sic obligato per uicarium cois predicti suma
rie constringatur et si quis modo predicto recusauerit quietare conden
netur coi Canarie uice qualibet in centum libris den. corton.

Rxca x. A

X: Qualiter et per quos pignora per bayul. cois Canarie accepta conseruari debeant atq. uendi:-

Item statuimus et ordinamus q. potestas Vicarius et quilibet alius offitialis comunis Can=
narie teneantur et debeant omnia et singula pignora que accipi fecerint uel que ac=
ciperent per bayulum uel preconem cois predicti quibuscumq. personis quacumq. de causa
subito ea die qua dicta pignora fuerint accepta dari facere et cosignare cam=
erario dicti cois in ipsis pignoribus scribere nomina illorum quorum sunt et quantita=
te soluenda per eos pena decem librarum den. pro quolibet contra faciente et bayu=
li communis qui acceperint dicta pignora teneantur ea omnia dicto camerario
in dicto termino consignare et non alij persone nec ea reponere uel dimitte=
re in palatio cois Canarie nec alibi pena quadraginta solidorum den. pro
quolibet contra faciente et uice qualibet et nichil. accepta pignora eorum
ois restituere teneatur uel extimationem ipsorum et de acceptione et ex
stimatione dictorum pignorum assertione et declaratione ac iuramento
illius cui fuerint accepte usq. in quantitate uiginti solidorum den. et iuramentum
illius pro legitima probatione habeatur ab inde uero supra cum dicto unius
testis de uisu et q. omnes ac singuli homines et persone quibus ipsa pi=
gnora accepta teneantur et debeant ipsa a camerario cois predicti in
octo dies a die dationis et consignationis dicte ipsis facte camerario supra
dicto recolligere et reaccipere et eadem quantitatem pro qua fuerint ac=
cepta integraliter soluere. et si infra dictum terminum non recolligerint
elapso dicto termino liceat ac possit ipse camerarius ipsa pignora non
recollecta uendere et alienare autoritate presentis Capituli illis personis
et pro illo pretio que et quod sibi placebunt ac etiam uidebuntur du=
modo

Consilij et ipsos sigillatos secundum deliberationem cõsilij deponere penes
camerarium dicti comunis ad conseruandum dictos libros donec alius offitia=
lis ueniet. Qui libri dari postmodum et assignari debeant nouo uicario in cõ=
silio generali teneatur etiam uicarius facere ante restitutionem dictorum
librorum generale inuẽtarium et de omnibus massaritijs libris et rebus
dicti comunis quas ipse habuerit pre manibus suo tempore et legere et cõ=
signare in dicto consilio offitiali nouo dicti comunis omnes processus pẽ=
dentes factos per eum et etiam dicti libri omnes uideantur et cõnumerẽ=
tur per duos consules dicti comunis et eorum notarium ante quam huiusmo=
di uicarius discedat de terra Canarie pena centum solidorum den. et ui=
carius qui contra fecerit in predictis puniatur uice qualibet in uiginti
quinque libris den.

·R. ·XV· ·¶· Quod contra illos quorum occasione date fuerint represalie contra comune Can. procedatur.

·¶· I Tem statuimus et ordinamus quod si alicui persone uel comuni date fuerit
et concesse fuerint iuridice represalie contra comune Canarie occasione
alicuius de Canaria potestas uel vicarius teneatur illum cuius occasio=
ne dicte represalie date fuerint cohercere in persona et rebus donec suo
creditori de suis bonis fuerit integre satisfactum.

·R. ·XVj·ca ·¶· De lumine fiendo per homines de Can. in festo beate Marie virginis de mense aug.

·¶· I Tem statuimus et ordinamus quod per comune Canarie et homines eadem
habitantes fiat unum festum sollẽne in festo sancte marie de mense au=
gusti hoc modo vz quod quicumque sedet in catasto cõis a ducentis libris sup.
teneatur facere lumen de una libra cere et a ducentis libris usque in
quinquaginta de dimidia libra cere ab inde in fra usque ad uigintiqua
de tertia libra cere et contrafaciens in predictis ut dictum est soluat
de facto cõi Canarie quinque solidos den. quam penam vicarius exeq.

a contra facientibus teneatur et in sero vigilie dicti festi per libram homines dicte terre requirere vinculo iuramenti,

R.ca xvij. :c: De Cereis dandis Ecc.is per comune :—

:c: Item statuimus et ordinamus q ad honorem et reuerentiam Omnipotentis dei et Beate Marie virginis matris eius et beatorum Appostolor suorum Johannis et Mattei et sanctor martirum sebastiani et blaxij Joseph et Rocchi quorum Ecc.e et vocabula in dicta Terra vigent et pro remissione peccatorum omnium personarum de canaria et amore dei ac intuitu pietatis quolibet anno in festo sancte Marie de mense augusti in festo s.ti Johannis de mense iunij in festo sancti Matt.i de mense 7bris in festo sancti sebastiani de mense Januarij in festo beati blaxij de mense februarij Ecc.is omnibus dictorum sanctor existentium in Canaria et districtu. Nec non ecc.e beate marie de monte de bonis et amere dicti cois unus Cereus seu duplerius cere ponderis trium librarum cere pro qualibet dictor Ecc.arum distribuatur obferatur et detur. Quos Cereos Dns Potas seu vicarius una cum consulibus et Camerario dicti cois v3 in quolibet dictor festorum unum ponere in altare ipsius ecc.e teneantur cum quibus cereis sacerdotes ipsarum Ecc.arum illuminare debeant corpus xpi in celebratione missarum dentur et fraternitati cois Canarie in festo sancte marie de mense augusti due libre cere. Ecc.e sancti Matt.i in ebdomoda sancta pro cereo fiendo ibidem duo libre cere et fraternitati disciplinator dicte Terre in festo beati Johannis predicto una facula trium librar cere annuatim

R.ca xviij. :c: De fideiussoribus dandis ab inimicantib post pacem habitam inter eos :—

:c: Item statuimus et ordinamus q si quis habuerit aliquem inimicum suspectum et petierit coram potate vicario vel consulibus dicte Ter=

re per eumdem suum Inimicum sibi fideiuberi securitas dari Potas ut
Vicarius Teneatur et debeat ipsum uel ipsos Inimicos ad dandum sibi
idoneos fideiussores de non offendendo eum nec aliquem alium sui oc=
casione pro ut et sicut ipsis dno Potati uel Vicario et consulibus uide=
bitur conuenire. Super quibus exercendis prefati dni Vicarius et Con=
sules plenum arbitrium habeant et baliam.

RX. xviiii. Qualiter et per quem Carcer cois debeat custodiri:—

I

Item statuimus et ordinamus q quecumque persona detenta uel destri-
tta fuerint in palatio uel carcere dicti cois aut recomedata communi
aut offitialibus dicti communis debeant custodiri suis expensis. et Potas
uel uicarius non possit nec debeat ponere aliquem de canaria ad ipsos
uel ipsum custodiendum uel aliquis teneatur in talibus obedire. et car-
cer cois predicti semper custodiatur per illum uel illos qui exercent
uel exercebunt offitium tube uel precone dicti communis in quo car=
cere sedeant et reponantur cippi cois et ipse carcer reparetur et
aptetur omni reparatione et concimine oportune expensis cois Cam=
noris et q Potas uel aliquis alius offitialis dicti cois non possit nec
debeat aliquid accipere ab aliquo cattiuato pro prouisione carceris ut
cipporum seu detentum in palatio ad penam .x. libr. den pro qu=
alibet uice et quolibet contrafacienti qui custos seu banitor debeat
reficere et emendare idoneos fideiussores coi pro mille libris den et
si quis cattiuus aufugerit teneatur ipse custos de suo proprio reficere
et emendare omnia dana et interesse tam communi q spetialibus per=
sonis cui interesset quo et que dictum Commune uel aliqua spetialis
persona occasione dicti cattiui et fuge pateretur et incurreret. Qui
custos habeat et habere debeat pro suo salario a quolibet cattiuo
pro intrata dicti carceris duodecim den. et pro quolibet die quo stete=
rit in dicto carcere duos solidos den et non plus et si quis contra-

fecerit soluat camerio cois dicte terre uice qualibet decem solidos den
de facto et quicumque noluerit dare fideiussores idoneos de iuditio
sisti et iudicatum soluendo non possit poni in carceribus dicti communis
sed hoc locum non habeat in executione banor et codenationum

R.^en^ XX. De modo seruando contra iurisdictione cois Canarie recusantes :—

Item statuimus et ordinamus quod si qua persona recusauerit aliquatr
iurisdictionem canarie uel non obediuerit Potestati uicario uel aliis of=
fitialibus cois eiusdem seu non fecerit factiones et opera personalia
et realia dicti cois in totum aut datiuas collectas et feculoria Potestatis
Vicarii, salariorum, cois eiusdem pariter atque munitas sibi pro ipso
communi impositas et imposterum imponendas prout et sicut alii fa=
ciunt terrigenas dicte terre non possit nec debeat electionem alicu=
ius offitii cois eiusdem quolibet interesse nec habeat aliquod offitium
in dicto coi nec ire aut mitti in aliqua inbaxiata dicti cois et siquis
contra fecerit in predictis aut aliquo predictor puniatur uice qua
libet per vicarium dicti cois defacto sine strepitu et figura iuditii
in decem libris den et si quis damnum in bonis eius uel eorum dederit
personalr et cum bestiis ad penam aliquam nullatenus teneatur et Potestas
Vicarius et consules et quilibet ipsor recusatores huiusmodi non si=
nant nec permittant cois predicti palatium aliquatr introire nec
sibi aut aliqua alia scriptura et acta dicti cois ostendere uel de
ipsis actis uel statuto aliquod exemplare nec etiam aliquid consu=
lere seu dicere in communi et si quis dictorum offitialium contra
fecerit in predictis aut aliquo predictorum tempore sindicatus eor
uel eius in XXV. libr den uice qualibet coi Canarie codenetur
non obstantibus quod recusantes uel recusans huiusmodi ex forma
statuti loquentis de septuagenariis aliquam immunitatem uel excep=
tionem habuerit de predictis operibus uel altero predictorum et

Hoc capitulum sit precisum et precise intelligatur in qualibet parte
sui eidem ullo aliquo alio capitulo non obstante.

R.ca xxi. ·1·

Quod omnes et singuli forenses in Terr.o Canarie possessiones habentes
datiuas et collectas cois predicti soluere teneantur: —

Item statuimus et ordinamus q quicunq forensis cuiuscunq conditionis
uel status existat habuerit uel habet aliquam possessionem uel ter=
ras in Terr.o Canarie pro quibus non soluerit aut soluere recusauerit
rit datiuas et collectas per dictum comune Canarie Impositas ac et
imponendas infra terminum sibi datum et assignatum per dictum conc
uel per banimentum dicti cois pro ut alij terrigenenses canarienses. &
Potas uel uicarius pro ut consules dicti cois possit teneatur et debeat uincu=
lo iuramenti et pena x libr den pro quolibet ipsorum ad hoc ut ipse dati=
ue remaneant nullatenus in discusse non soluerint huiusmodi laboratores
fittuarios et cottumaiolos ad soluendum predictas datiuas et collectas re=
aliter et personalr cohibere quas quidem datiuas et collectas predicti
forenses ac eorum cottumaioli laboratores et fittuarij modo predicto
soluere teneantur ad penam in ordine dicti cois contentum dumodo
q si dicti laboratores uel cottumaioli aut fittuarij offitialis cois Can=
narie assignabit aliquem habentem in Terra Canarie de bonis mobilib
non soluerit predictorum uz bladum panos denarios et hijs similia suf=
fitientia pro solutione datiuarum huiusmodi faciendarum ipsi ad
solutionem predictam nullatenus compellantur sed habentes talia bo=
na datiuas predictas modo prescripto ad mandatum offitialis predi=
cti uel alterius ipsorum teneantur integraliter persoluisse et ipsi ha=
bentes predicta per offitialem eosdem ad ipsam solutionem faciedas
camerario dicti cois possint et debeant de facto et sumarie realiter
et persolr cohercere et predicta omnia et singula offitialis pdci
prescripto modo et ordine exequi teneantur uinculo Iuramenti et
ad penam superius nominatim et nemo de Canaria uel eius dis=

trictu seu habitator eiusdem terre vel districtu possit aut debeat labo=
rare aliquam possessionem vel terram alicuius forensis vel alterius cuius
cumque persone non supposite iurisdictioni dicti cois sine speciali licentia
offitialium predictorum et si quis contra fecerit in predictis vel altero pre=
dictorum solvat coi predicto de facto vice qualibet x libr den cortonen
et nichilominus debeant ad dictam penam mandato offitialium predictorum
siditas penas teneantur vel possessiones quas vel quam laboraverint
vel acceperint relapsare et ut predicta omnia melius observentur
vicarius quilibet dicte terre in principio sui regiminis presens cap.
per loca publica dicte terre sono tube premisso preconizzari faciat
et bamiri ad penam superius declaratam

R^{ca} xxij. I

Quod colligatur salarium Potatis vicarii et aliorum offitialium foren=
sium cois Canarie et qualiter ipsis offitialibus persolvantur :—

Item statuimus et ordinamus quod solutio salarii Potum vicariorum et nota=
riorum reformationum et dannorum datorum dicti cois Canarie fiat
ipsis offitialibus et eorum cuilibet hoc modo per Camerarium dicti cois
videlicet cuilibet dictorum offitialium pro rata temporis quo servivent persol=
vatur de mense in mensem salaria quantitas prout capit et tan=
git per mensem excepto salario duorum mensium ultimorum
dictorum offitii quod salarium Camerarius cois predicti usque quo dicti
offitiales scindicati et licentiati fuerint per dictum commune vel eius
scindicum eiusdem cois penes se debeat conservare et semper salariu
dictorum offitialium et cuiuslibet ipsorum colligatur per Catastum et per
libram quod vel que salaria quilibet allibratus in catasto cois Can=
narie tam terrigena quam forensis solvere teneatur ad penam in ordin=
amentis cois Canarie dicta occasione factis conceptam et declaratam
quam penam quilibet non solvens dicta salaria in terminum bamime=
nti de predictis facti de facto camerario cois predicti solvere teneatur
et hoc capitulum sit precisum et derogatum et precise intelligatur

in qualibet parte sui huic aliquo alio capitulo non obstante. Quod
Capitulum in totum uel in partem cassari tolli uel suspendi non
possit in aliquo dicti cois consilio uel arengha.

·Rz·ca·xxiij· ⁊ Qualiter Mensure ac Pedagium cois Can· colligi debeant atque uendi :–

⁊ Item statuimus et ordinamus quod mensure ac pedagium cois Canarie
quolibet anno uendantur et dentur illi persone que maius pretium sol=
uerit et obtulerit in predictis factis primo de ipsa uenditione facien=
da tribus bannimentis diversis diebus et horis et predicte mensure
et pedagium dari uel concedi non possit per offitialem aliqui precomi
dicti cois si dictum commune deciperetur in predictos aut dannum aliq=
uod pateretur et nisi placuerit consilio gnali cois predicti in quo pre
dictorum concessio per duas partes debeat approbari et quicumque colligent
dictum pedagium non possit nec debeat magis accipere uno tempore
quam alio sed semper una equalitate ac forma accipere quod est in
stum et non possit accipere aliquod pedagium ab aliqua indul
gentiam uel nundinas accedentes pro aliqua bestia quam duce=
ret aio non uendendi eamdem de quo stetur sacramento ducentis
et si quis colligerit dictum pedagium cois Canarie non possit nec
debeat colligere aliud pedagium in canaria uel eius dixtrictu quo
modo nec accipere a communi predicto aliquod salarium pro eo qu=
od mensuraretur pro communi cum mensuris dicti cois ei locatis et
si quis contrafecerit in predictis uel altero predictorum in decem libris
denariorum uice qualibet cois Canarie per Vicarium condempnetur.

·Rz·xxiiij· ⁊ Qualiter et per quem Catastum cois Canarie Conseruetur :–

Item statuimus et ordinamus quod ad hoc ut catastum cois me=
lius conseruetur in Cesum Not. reformationum dicti cois qui pro

Tempore fuerit teneatur et debeat dictum catastum semper penes se ipsum
sub bona custodia retinere et cum expedierit Terras et possessiones in dicto
catasto scriptas ad petitionem partium mutare et corrigere dumodo comune
predictum in aliquo non ledatur nec decipiatur, et habeat dictus Not. pro
quolibet petio terre quam posuerit uel eleuauerit a qualibet partium duos
denarios et non plures

R^ca ·XXV·

Qualiter datiue comunis Canarie exigantur :—

I Item statuimus et ordinamus ad hoc ut datiue ac collecte per foculare q3
per libram per comune Canarie Imposite hactenus et imposterum imponen
per offitiales dicti cois curiosius et melius exigantur et ut remanere nequeant
indiscusse presenti lege firmamus. Q quando aliqua datiua per foculare uel per
libram seu collecta per comune Canarie fuerit imposita debeat ipsa die qua
fuerit imposita sono tube per Canarium in locis consuetis et publicis subbasta=
ri q quilibet debeat in quinq dies proxime secuturos soluere Camerario cois
partem sibi contingentem. quo termino elapso fiat simili modo secundu bannim=
entum cum termino trium dier, quo termino elapso fiat tertium bannimentu
et per hemtorium cum simili termino trium dierum. quibus omnibus terminis
elapsis fiat et fieri debeat executionem non soluentium hoc modo vz. Q no
soluens quilibet infra terminos supradictos teneatur et debeat ipsas datiuas
soluere cum quarto pluri cuius quarti medietas sit offitialis exequentis
predicta. fiant de ipsis non soluentibus in dictos terminos duo libri seu
extracti. quorum unus retineat penes se ipsum et alterum Cancellario cois
predicti debeat consignare et semper cum aliquis soluerit predictorum
in uno libro Cassetur per ipsum Cancellarium et in altero per ipsum offitia=
lem premissa omia exequentur Et ad hoc ut pecunia dicti cois nullatenus
fraudentur nullus offitialis cois Canarie terrigena uel forensis audeat uel
presumat ab aliqua persona accipere uel accipi per aliquem facere aliquid
comuni debitum quoquo modo nec aliquam executionem facere de aliquo si=
ne

ne presentia camerarij dicti cois ad manus cuius omem quisquis soluerit quantitatem pecunię faciat peruenire et si quis contra fecerit in predic=tis aut aliquo predictor tam solues q accipiens quilibet dicto comuni in centum sol den. uice qualibet condemetur et q soluerit pro soluto quo ad comune predictum nullatenus habeatur et hoc Capitulum sit pre=cisum inqualibet parte sui ac locum habeat inpreteritis presentibus et futuris.

·Rca·xxvi. :C: Quomo recipiantur Noui Castellanj :—

Item Statuimus et ordinamus. q in receptione alicuius noui castellani dcę Terrę modus et forma infrascripta seruetur v3 q primo debeat una die pro alia delibberari propoxita inter Consules et consiliarios speciales dicti cois ipsor nemine discordante demum uero dicta propositio legatur in consilio gnali dicti comunis in quo Consilio esse debeant ad minus triginta consiliarij et inter ipsos debeat uinci dicta propoxita et dependentia consilia ab ipsa propoxi=ta ad minus per duas partes et si predicta modo predicto fuerit obtenta fi=at super predictis generali Arengha cois et hominum dictę Terrę. in qua debeant esse ad minus ·C· homines in qua quidem Arengha per Notarium reformationu dicti comunis legatur proposita supradicta. et postmodu dictum consilium redditum super ipsa mittatur per Vicarium ad partitu ad bussul et pallucta et non deleuondo ad sedendum inter homines ipsi=us Arenghę et si per duas partes existentium in dicta Arengha aliquid fuerit obtentum mandetur postea executioni per remedia oportuna pro ut facti materia postulabit et si quis receptus fuerit in Castellanum di=ctę terrę predicto modo et ordine habeatur pro uero et legitimo castel=lano et gaudeat omnibus benefitijs et priuilegiis quibus gaudent alij ca=stellanj et si aliter fieret q est dictum quicquid fieret ac sequeretur ex facto sit nullius ualoris ipso iure efficacie uel momenti et contra facies in predictis aut altero predictorum in Lta. libr den comunis Canarię

vice qualibet condẽpnetur. et hoc Capitulũ sit precisum in qualibet parte sui et locum habeat in preteritis presentibus et futuris.

Rᵃ cᵃ · xxvij. ·

Qualiter et per quos Cam̃ cõis Cãnarie debeant ratiocinari :—

·A· Item statuimus et ordinamus q camᵘ cõis Cãnarie qui nũc est et pro tempore fuerit semper in fine offitij eius scindicari et ratiocinari debeat ac rationem plenariam reddere et consignare illis personis qui per consules et consiliarios spetiales cõis predicti ad scindicandum et ratiocinãdum eidem seu eosdem camᵘ electi fuerint et uocati de gestis et administratis omnibus qualitercumq per eos uel ipsorum alterum tempore sui offitij supradicti. quibus scindicis seu ratiocinatoribus sic electis plene liceat auctoritate presentis statuti dictum camᵘ condẽpnare et absoluere pro ut eis uidebitur fore decens et facti qualitas indigebitur. et etiam possint et debeant omnes et singulas pecuniarum quantitates per ipsum camerariũ uel ipsos camᵘ expensas ultra seu preter formam statutorum dicti cõis. non obstante q dicte huiusmodi expense fuerint in consilio aprobate de libro expensarum dicti cõis facere aboleri et cassari. et subsequenti tunc camᵘ cõis pro ipso cõi recipienti per dictum talem camerariũ facere restitui ac etiam resarciri et fortasse tales expense ante ipsorum solutione fuerint deliberate per consilium generale. et si quis dictorum ratiocinatorum exequi supradicta et quolibet predictorum neglexerit in ·x· libr. den. vice qualibet cõis Cãnarie per ipsius cõis vicarium condẽpnet. Qui rationatores habeant a communi pro eorum salario et mercede pro quolibet eorum et quolibet die tres solidos den. cortonen. ad quam rationem interesse non possit idem camerarius nec not. eius sed ambo protinus sint absentes. et si quis ipsorum interesset predictis soluat cõi de facto centũ solidos den. addicientes q ex dictis rationatoribus sit et esse debeat unus not. ad minus electus et si aliter electi fuerint non teneat neq ualeat ipso iur. et non possint eligere ultra tres rationatores aliquo alio capitulo in contrarium faciente non obstante.

·Rᵃ ca· xxviij. De Custodia cōis et alijs operibus in comuni faciendis :—

Item statuimus et ordinamus ac presenti lege firmamus ad hoc ut omibꝰ de canaria et eius dixtrictu seruetur equalitas q omes de canaria et eī dixtrictu habitantes in eo a quatuordecim ānis supra usqꝫ ad lxxᵗᵃ. exclusiue et omnes indue pupille et pupilli quorum extimatio et sūma catasti ascendit quātitatem et sūmam lxᵗᵃ. libr. a lxᵗᵃ. libris supra teneantur et debeant facere et fieri facere in dicta terra custodiam diurnam et nocturnam ac et omia et singula opera exercitia et seruitia dicti cōis realia et personalia quēadmodum facere tenētur alij terrigene dicte terre ad penam decem solidoꝝ pro quolibet ꝯfacienti et qualibet uice. quam penam Pōtas siue vicarius aut alius offitialis dicti cōis ad fieri faciendam huiusmodi custodiam deputatus a trāgressoribus exigere sine diminutiōne aliqua teneatur ad penam centum solidoꝝ de suo salario et uinculo iuramenti et predicta non uendicet sibi locum in septuagenarijs qui habiles non essent ad eorum facta propria facienda habentibus filium uel nepotem in eius domo et familiam suffitientem ad omia supradicta. Qui septuagenarij huiusmodi a predictis omibꝰ sint immunes et etiam ad predictam custodiam faciendam quorum sūma catasti non ascendit sūmam lxᵗᵃ. libr. nec ab inde supra. Qui septuagenarij omes a supradictis exempti ab omi offitio et electione offitij dicti cōis statim eis dicta exemptio facta per comune a laboribus supradictis penitus sint exclusi et si quis alius offitialis cōis dicti electionem assisteret predictoꝝ aut offitium aliquod gereret in comuni decem libris den uice qualibet cōdempnetur per potestatem dicte terre. Qui Pōtas seu aliqs alius offitialis cōis predicti non possit nec debeat aliquam personam in predictis aut ipsoꝝ alterum contra formā predictam exemere uel exgrauare ad penam centum solidoꝝ den pro uice qualibet qua contrafecerit in premissis et dictam penam teneatur soluere de facto quilibet offitialis aliquod uitium cōmittens in offitio sibi dato per comune predictum huic

capitulo aliquo alio in contrarium loquente no obstante

ca
c. xxviiij. De oium rerũ et supellectilium cois camarie inuetario faciendo:—

Item statuimus et ordinamus q de omibus et singlis rebus et massaritijs que sunt aut essent in palatio et domibus cois camarie aut que consignabuntur potestati uicario seu cancellario dicti cois fiant per offitialem cui quibus fiet consignatio predictor ac fieri debeant duo inuentaria quor unum retineat penes se ipsum et aliud tradant camerario cois qui pro tempore fuerit per ipsum camerariũ continuo conseruandum. Qui offitiales suo completo offitio teneantur et debeant secundum dictor inuentariorum seriem camerario et consulibus dicti cois tunc et incontinenti reddere plenariam rationem nec ipsi offitiales ante dictam redditam rationem absoluer ualeant esto q nulla exibetur petitio contra eos et si quis dictor rationator huiusmodi reddere neglexerint uel comptexerint aut in aliquo contrafecerint predictor soluat dicto coi pro ipsor quolibet x libr. den. et nihil non possit nec debeat degestis per eos absolui nec de dicta Terra se cedere nisi primo rationem reddiderint supradictam et si quid predictor in dictis inuentarijs contepta admiserint duplum ualoris rei admisse dicto commui teneantur et debeant emendare huic nullo alio capitulo statuti non obstante

ca
xxx. De appodissis fieri prohibitis per consules dicte Terre :—

Item statuimus et ordinamus q consules cois predicti non possint nec debeant facere alicui aliquam appodissam seu legi facere cum alijs appodissis dicti cois de aliqua expensa seu debito aliqua de causa otto dies ante initiũ eor offitij consulatus nec ab inde ultra ad penam centum solidorum pro quolibet consule deumet, gra

in premissis et nihil. appodissa non ualeat ipso iure quam appodissam camerarius dicti cois existens pro tempore soluere careat ad penam superius nominatam que pena de facto atque sumarie sine diminutione aliqua per dicti cois uicarium uinculo iuramenti a contra facientibus exigere teneatur et dicte pene medietatis sit dicti cois et alia medietas sit dicti uicarij exequentis hunc capitulo preciso et precise intelligendo aliquo alio non obstante.

R^ca^ xxxi. De quadam imagine gloriose virginis i uia et romcti triuio facienda:—

Item statuimus et ordinamus quod in triuio uie romcti iuxta possessionem angli maccaroni et spellutij angli de canaria fiat et fieri debeat quedam figura uirginis gloriose expensis tamen hominum loci predicti cois que quidem expense pro eodem opere opportune colligantur per libram pro ut alia dicti cois debita colliguntur et predicta fiant et fieri debeant sicut et quando et tunc uidebitur et placebit angelo maccaroni Jacobo massarij et petrutio iutij de canaria et ad eorum instantiam et petitionem et exnunc suprestites decreuimus ad predicta et quod quod per eos fiet et declarabitur habeat plenam roboris firmitatem et vicarius et quilibet alius offitialis dicti cois canarie teneantur et debeant uinculo iuramenti et pena x. libr. den. pro quolibet ipsorum dictis suprestitibus fauere ac celere exequi que declarata fuerint per suprestites antedictos.

R^ca^ xxxij. De aquarum cursibus et alijs manutenendis :—

Item statuimus et ordinamus quod omnes et singuli rupes et aluiorum aquarum in districtu canarie factorum hactenus tam per dictum commune quam per adiacentes et per illos homines et personas quorum possessiones et terras iuxta ipsa aluia uel ipsorum alterum posita cuptis temporibus ita et taliter quod aluia inde labi non ualeant uel exire

ad penam xl. solidor(um) pro quolibet contrafaciente et qualibet uice et emendat damnum quod aliquis sustinuerit aut passus fuerit occasionibus predictis et nulla persona audeat uel presumat in dictis in-pibus aut aliis uel ipsor(um) alterum aliquam facere uel fieri facere noxiam nouitatem uel aliquod impedimentum facere ad dictam penam et quilibet possit contra facientes huiusmodi denumptiare et accusare et habeat quartam partem banni et eius nomen retineatur secretum et eius iuramento stetur cum dicto unius testis de uisu. qui pro probatione legitima habeatur.

ca z. xxxiij.

Quo(modo) uinee terr(itorii) Terre Canarie debeant custodiri :~

I

Item statuimus et ordinamus quod uinee cuiuslibet contrate uel territorij terre Canarie custodiantur per illos qui maiori parte habentium dictas uineas uidebu(n)t et fuerint concordes et quilibet teneatur soluere ac contribuere in salario dicti custodis prout et sicut ei tanget per possessionem eius quos uicarius cohereceat ad soluendu(m) sumarie ac de facto ad petitionem talis custodis et quod nulla persona audeat uindemiare aliquam uineam modo predicto per aliquem custoditam nisi primo satisfecerit custodi de suo salario sine licentia dicti custodis ad penam uiginti solidor(um) dcor(um), et si plures custodes essent in contrata aliqua uinear(um) quilibet teneatur soluere illi custodi cuius custodie uinea eius propinquior extiterit uel maneret ad penam superius nominatam. et quilibet custos uinearu(m) teneatur et debeat iurare coram notario damnor(um) dator(um) co(mun)is Canarie uineas omnes sibi deputatas ad custodiendum bene ac fideliter custodire et ipsi notario referre et accusare omnes quos in dictis uineis uel ipsor(um) alia uiderit damnu(m) dantes et siquid damnum datum foret in uineis sue custodie nec assignauerit damnum dantem teneatur ipse custos ipsum damnum totum de suo proprio damnum

passo cuilibet emẽdare integraliter et eius dãnum extimationi ac
etiam dãnum dato stetur et credatur iuramento cuilibet dãnum pas=
so et ad ipsam extimationem modo predicto faciendam quilibet cu=
stos per supradictum notarium debeat cohiberi sũmarie et defacto
et q nullus de domo dicti custodis debeat ipsum custodem aliquo
modo requirere vel ad eius custodiam ire ad penam decem solidorum
den. pro quolibet requirente et vice qualibet et si quis custos in=
nec postq vineam custodire inceperit aufugerit seu se absentaue=
rit aut desisteret a custodia earumdem sine licentia dominorum
ipsorum vinearum soluat communi canonice vice qualibet decem libras den. et
dominus vinearum ipsorum soluat de suo proprio sibi pro dicta custodia
promissa ab eius salarium duplicatum et hoc capitulum sit precise
et precise intelligatur in qualibet parte sui huic aliquo alio statu=
to et capitulo non obstante.

R^ca. xxxiiij. :c: Quod cuilibet sit licitum pullos aut Anseres porcos vel aues sibi interficere
dãnum dantes.

:c: Item statuimus et ordinamus q si aliqua persona inuenerit pullos
aues anseres vel porcos sibi in eius domo et possessione dãnum dan=
tes possit ac sibi liceat impune ipsos vel ipsorum alterum occidere
et impedire percutere et vulnerare prout sibi placuerit atque volet
et si placuerit dominum seu dominam ipsorum hominalium sibi dãni
dantium sibi accusare possit et pro quolibet pullo vel ansere dãnum
dantium soluat eorum dominus in communi canonice vice qualibet
duos solidos den. et dãnum patienti debeat emendare de quo dãno
et eius extimatione iuramento cuilibet dãnum passi stetur plenis=
sime et credatur huic capitulo aliquo non obstante.

R^ca. xxxv. :c: De modo seruando per fornarios de canorica in acceptatione
et adeptione lignorum.

:c: Item statuimus et ordinamus q nullus fornarius de canorica vel eius=

24v

dixtrictu audeat uel presumat falcare incidere seu facere aliqua ligna
siue aliquod scaldamentum pro furno in possessione alterius tam in terr°
canarie quam extra sine expressa licentia et consensu domini talis rei et
si quis eorum contra fecerit soluat de facto camerario cois canarie pro
qualibet salma uiginti solidos den et pro qualibet fascie decem solidos den
et eadem pena puniatur qui predicta fecerit per easdem aut altero predictorum
et quilibet possit contra facientes denuptiare et accusare et habeat quartam
partem bani et eius iuramento stetur plenissime et credatur si dixerit se
uidisse

Ca L·XXXVI·

: Quatr et per quos uie potes et aquar alia debeant manutenere :—

I

Item statuimus et ordinamus quod omes et singule uie pontes fontes aquaru
cursus et alia terre canarie et dixtrictus eiusdem inquibus romana ecclesia
seu offitialis eiusdem uniuersitati seu aliquam iurisdictionem habet aut
pro aduentu offitialis eiusdem ob reparatione seu edificatione uel confe-
ctione predictorum uel alius cuius eorum talis offitialis salarium peteret
aut quereret solui sibi fiant reparentur et emanutenentur et manutenere
continuo debeat per comune ac expensis cois canarie . et salarium di-
cens eidem aduenienti notario pro conuentione prefatum protinus persol-
uatur alie uero uie pontes fontes fouee aquarum cursus et alia cetera
fiant per locum seu per adgiacentes prout facti materia postulabit
et aliter non et quandocumque acciderit aliquam uiam seu aliquod aliu
mensurari et ipsa mensurata uel ipsius mensurantis statim ponatur
perconsules cois canarie duo boni homines ad extimandu dictas possessio-
nes et secundum ipsorum extimatione sic damnum patientibus per eos
possessiones persoluantur et si opus fieret ac esset comune uel per comu-
ne canarie sibi uel eis per comune soluatur ac et emendetur si uero op-
us fuerit locale uel speciale per locum uel speciales solui debeat ac et satis-
fieri et semper in utroque casu predictez den pro satisfactione huiusmo-
di oppertuni colligantur pro facultate et non per libram et intelligantur

esse adiacentes cuilibet operi solum ille persone quibus ex tali opere facien-
de pro eorum possessionibus eiusdem utilitas euenerit uel profectus et alie
non et quilibet adiacens et quolibet opere faciendo per adiacentes et lo-
calis per locum operi faciendo pro eorum possessionibus euidens utilitas
euenerit uel per tentus et alie non et quilibet adiacens requiri primo de-
beat et si per maiorem partem hominum ad quos tale opus expecta-
uerit faciendum esse probabitur uel fuerit ordinatum idem opus exe-
cutioni mandetur et fiat ad petitionem suprestitum per tales homines
eligendos et pro ut et sicut eisdem suprestitis uidebitur et placebit du-
modo aliquem seu aliquos grauare non possit preter dictam formam
presentis capituli et etiam ultra debitum rationis et si quis grauaretur
teneatur eis et cuilibet offitiali pro dicto grauamine nullatenus obedire
et semper super quolibet opere fiant et ponantur suprestites hoc modo vz
si opus fuerit ac pertinuerit ad comune ponantur per consilium generale
dicti communis si opus fuerit spetiale uel locale ponantur per illos homines
quibus pertinuerit tale opus, qui suprestites teneantur iurare ad sancta

Auctas Suprestitum

dei euangelia omnia eis commissa bene bona fide ac sollicite et legaliter
operari ad penam .x. libr. pro quolibet eorundem. Qui possint cuilibet
penam et banna imponere et exigere a contrafacientibus usque in quan-
titatem uiginti solidorum den. pro tali opere faciendo et quod omnes uie uicin-
ales tam intus quam extra canariam admodo faciende uel hactenus factis
ubi murus ab utraque parte non esset sint et esse debeant ad minus large
una mezzareccia pro quolibet earundem et quod omnes uie tam reales quam
publice ac etiam uicinales ac etiam omnia et singula cursus aquarum
et alia ubicumque tam intus quam extra Canariam per eius districtum exist-
ente et posita per commune canarie debeant terminari et earum uel
eorum latitudo ac terminatio scribi in libro reformationum communis
canarie per concellarium dicte terre et nulla persona audeat uel pre-
sumat occupare adprehendere uel inuadere supradicta uel aliquod
predictorum in totum uel in partem aut eis uel ipsorum aliquo aliqua

facere uel fieri facere noxiam nouitatem aut aliquod in gomo
ramentum seu paratam uel impedimentum aliqued opponere seu fa=
cere uel fieri facere quoquomodo et si quis contra fecerit in pre
missis uel altero premissorum per uicarium cois canarie in x
libr. uice qualibet puniatur: et instatim pristinum que occupa
uerit uel inuaserit seu impediuerit quoquomo ad mandatum offi-
tialis predicti ad penam centum solidor debeat relaxare et ui
carius et cancellarius cois canarie teneant. et debeant uinculo
iuramenti et pena xxv. libr. den pro quolibet eorudem communi
canarie eorum scindicatus tempore si contra fecerint applicandor,
facere ac fieri facere oia et singula opera supra dicta sine aliq
salario uel mercede ad petitionem suprestitum eorum et cum eis=
dem suprestitibus semper accedere personalr ad opus quolibet faci=
endum uel reparandum modo superius declarato ad huiusmodi et
q nulla persona prope ripam forme confinium comunium asisij=
spelli, et Canarie perduas mezzareccias audeat uel presumat
modo aliquo laborare et ripam eiusdem forme aliqualr subruere
uel modo aliquo deruere ad penam x. libr. denarior pro quolib
contra facienti et qualibet uice et quilibet possit contra facientes denu=
ptiare et accusare et habeat quartam partem bam et eius nomen in
credentia teneatur et hoc capitulum sit precisum in qualibet parte
sui huic aliquo alio loquenti non obstante in contrarium.

R^{ca} x. xxxvij.

De libertate atq offitio Consulum dicte Terre: —

Item statuimus et ordinamus q Potas Vicarius Cancellarius et qlib
alius officialis cois Canarie et omnes et singuli homines et persone
de Canaria et eius districtu ac ceteri existentes in eadem terra tene
antur et debeant consulibus cois Canarie et coru cuilibet in omnibus
et per oia obedire ac assistere que ad cois predicti ac spetialium

personarum statum pacificum utilitatem et cõmodum uerteret atq;
decus et eorum in talibus omnibus parere mandatis et si quis contra
fecerit in predictis uel altero predictorum si Potas Vicarius uel Can-
cellarius fuerit in v. libris den. cortonen. uice qualibet puniatur si
uero alius fuerit in x. libr. den. uice qualibet puniatur et quod Potas
Vicarius uel Concellarius dicti cõis seu ipsorum alius in tales Consules
uel alterum ipsorum durante dicto consulatu offitio in eisdem nul=
lam habeant iurisdictionem Potatem arbitrium uel baliam nec q̃
ipsos uel ipsorum aliquem dicto perdurante offitio procedere ualeat
quoquomodo sed ipsi consules auctoritate presentis capituli possint
et ualeant prout eis placuerit et uidebitur fore opus inquirere
et procedere contra dictos offitiales et quemlibet eorũdem et contra
qualibet aliam personam cuiuscumque status seu conditionis existeret
cum in aliquo delinquerit aut in decẽs aliquod fecerit uel delicti
et eos uel ipsorum quemlibet alius in aliquo delinquẽte punire
sententiare et condempnare et penas et condẽpnationes exequtere
ac exigere prout eis uidebitur fore iustum et quilibet processus
sententia uel condẽnationes facte uel formate faciende uel for=
mande late uel ferende per dictos consules aut aliquem offiti=
alem ad petitionem ipsorum consulum ualeat et teneat pleno iure
et plenam habeat roboris firmitatem. qui Consules possint et uale=
ant remouere et totaliter abdicare quemlibet offitialem cõis Cin-
arij tam terrigenam quam forensem a suo offitio ipsum offitium
non bene idonee sufficienter dicere uel legaliter exercentem. et illis
fungantur et gaudeant priuilegijs iuribus libertatibus arbitrijs
potestate auctoritate et balijs quibus potiuntur et gaudẽt prio=
res uel consules ciuitatis Perusij Asisij fulginei et Spoleti et
quarumlibet Terrarum et castrorum circumstantium et uicinantium dic-
te Terre Cinarij et possint semper cum eis uidebitur absq; licentia
presentia et consensu alicuius offitialis dicte Terre pro bono et pa[...]

cifico statu et utilitate dicti cōis Canariç ubicumq noluerit cōgrega-
re consilium uel Arengham ac etiam Consilia et Arenghas cōis can-
nariç supradictç et facere ipse met una cū consiliarijs spetialibus
dicti cōis ad uotum pro euidenti utilitate et statu pacifico dicti cōis
et pro honore sanctç R^{ne} Ecc. Constitutiones reformationes et ordi-
namenta que non sint tamen contra constitutiones ducales Curie seu
contra statutorꝫ seu alicuius capituli statuti cōis Canariç. Quibus-
reformationibus Constitutionibus et ordinamētis factis modo predicō
per eosdem consules quisq de Canaria et eius dixtrictu et habitans ei-
dem et ceteri offitiales cōis cānariç tam terrigene q̃ forenses debeāt-
totaliter obedire et ea oīa et contempta in eis plenarie obseruare
ad penam in eis contemptam et declaratam et ipsa oīa et cōtēpta-
in eis ualeant pleno iure auctoritate presentis capituli statuti. et
si accideret aliquem offitialem dicti cōis alicui persone aliquam iniusti-
tiam facere seu aliquem grauare ultra formā statuti cōis predicti
et ultra formam iuris seu alicui ordinamēti cōis Canariç et talis
grauatus indebite recurreret ad consules dicti cōis prefati consules
debeant se tali offitiali opponere ita et taliter q̃ indebite aliquem
non ualeant molestare et quilibet offitialis cōis predicti contra aliquē
recurrentem ad consules nullam fiant uel fieri faciant postmodum
nouitatem nisi de ipsorꝫ consulum processerit uoluntate et si quis cōtra-
fecerit inpredictis aut altero predictorꝫ in quinquaginta libris den. pro
qualibet per ipsos consules puniatur cōi Canariç applicandis et con-
sules cōis Canariç possint et ualeant procedere et inquirere de omnib. auctē Consolum
et singulis malitijs excessibus et delictis ac etiam condēnare et cōden-
nationes et absolutiones ferre prout et sicut Pōtas seu uicarius dictç
terrç et facta per eos ualeant pleno iure et plenam obtineāt robo-
ris firmitatem dummodo dicti consules non possint aliquod statuti-
tollere uel suspendere aut alicui aliquam cōdēnationem remittere
nec ultra centum solidos in ebdomoda expendere contra formam

Statutorum dicti cois sine presentia audit deliberatione et consensu totius consilij generalis dicti cois et sex hominum maioris extime et libre per locum quelibet dicte terre et si plus expendiderint cotra dictam formam teneantur dicto coi de suo proprio integraliter resti tuere ac etiam recusare et si tamen ipsas expensas soluerint de bonis cois condenemptur dicto comuni in centum libris den, uice qualibet et in restitutione dictarum omnium expensorum et Cancellarius cois predictus teneatur et debeat scribere omes et singulos processus et sententias per dictos consules ferendas contra quamcumque personam et dictas scripturas dimittere publicas in comuni canarie sine aliquo salario uel mercede, ad penam xxv tibr. pro qualibet uice qua contra fecerit quoquomo, et hoc capitulum et omnia contempta in ipso sint precisa et precise in telligantur in qualibet parte sui et tolli uel suspendi aut cassari non debeat quoquomo aliquo alio statuto loquente in contrarium non obst ante,

Rca. xxxviij. De offitio rectoris dicte terre et auctoritate ipsius :—

Item statuimus et ordinamus quod quicumque fuerit ad modo per comune canarie oportune conuocare ad offitium rectoris dicte terre uocatus po situs et absuptus possit et ualeat ac sibi auctoritate presentis statuti ple ne liceat et licitum sit scribere cognoscere atque procedere de hac in om nibus et singulis malitiis excessibus et delictis et singulis processibus et causis criminalibus et ciuilibus et in hac super ipsis processibus sententias condenpnationes et absolutiones ferre ac dare suam et dicti cois auctorem et decretum interponere in omnibus et singulis copijs et exceptis emancipa tionibus tutelis cuius et quibuslibet alijs que inditijs decretum et auc toritatem exquirere non obstante quod de iure aliquis notarius et iudex esse non possit et in omnibus et per omnia illis fungantur et gaudeant ac fieri et possit uti et ualeat iurisdictione aucte et arbitrio et balia con tra formam statuti dicti cois canarie et Capitulorum eiusdem statuti —

dicte Terre Potestatibus sunt concessi ac officialibus forensibus dicti -
cois de quibus in dictis statutis sive fit generaliter seu particulariter
quoquomodo mentio et ubicumque in dicto capitulo aut eiusdem statuto de
potestate seu vicario aliqualiter fit mentio annuendo uel concedendo
eis aut ipsorum alteri auctoritatem aliquam potestatem arbitrium
uel baliam subintelligatur et rector dicte terre quem rectorem volu-
mus ordinamus iubemus et decrevimus et statuimus auctoritate pre-
sentis capituli fungi potiri uti frui et gaudere omnibus et singlis
iurisdictionibus auctoritate potestate arbitrio et balia quo alicui offitiali-
dicti cois per formam dictorum statutorum seu alicuius capituli eorundem
sunt data concessa attributa seu tradita quoquomodo et omnia et singla
facta gesta ordinata exacta operata executa quomodocumque et qua-
litercumque per aliquem rectorem dicti cois pro honore sancte Matris
ecclesie et prefati Rmi et Illi Dni Carlis ac utilitate et quomodo dicti
cois Canarie ac offitij rectoris prefati ualeat et teneat pleno iure et ple-
nam auctoritatem presentis capituli obtineat roboris firmitatem non
obstante quod idem rector per potestatem cois Canarie in dicto rectorie offitio-
non electus positus uel absuptus aut dicto communi Canarie uocandi-
eligendi nominandi et adsumendi rectorem huiusmodi licentiam
non dedisset tradidisset uel concessisset et hoc statutum sit precisum
et derogatorium et precise intelligatur in qualibet parte sui et tolli
cassari seu irritari non possit consilio uel Arengha huic capitulo
ullo alio statuti capitulo dicti cois ante uel retro posito inpremissis lo-
quente contrarium aliqualiter non obstante.

ca xxviiij

De via fienda iuxta flumen.

Item statuimus et ordinamus quod per totum territorium Canarie a con-
finibus castri insule albricorum usque ad confinia cois Meuanie iuxta
ripam fluminis timbie ex parte uersus Asisium et spellum sit et

esse

esse debeat quedam via publica latitudinis trium pedum ad pedem pertiche dci
cois. et ipsa via ex nunc habeatur et sit pro publica et autentica sicut alie
vie publice territorij ac districtus dicte terre. et per ipsam quilibet ualeat
ire et redire libbere ac impune cum bestijs et sine quemadmodum per alias
uias publicas et autentichas et dicta uia fiat et fieri debeat per consules
cois dicte Terre uel per deputandos ab eisdem consulibus.

R^{ca} xl. De foro fiendo

Item statuimus et ordinamus q in die ~~mercurij~~ iouis fiat forum per homines de
Canoria in terra predicta vz in platea ante domum Martellutij et ad dictum
forum dicta die debeant interesse omnes de dicta terra vz. Unum de qualibz
domo cum bestijs et rebus alijs et si quis contrafecerit in predictis per rectorem
dicti cois in quinq solidis den uice qualibet puniatur.

R^{ca} xli. De condepnationibus exigendis per off. dicte Terre ac et datiuis

Item statuimus et ordinamus q omes et singule condepnationes ac etiam
datiue et bana danorum datorum. que tempore cuiuslibet offitialis. vz rec-
toris et cancellarij aut Not. dapnorum datorum dicti cois darentur impone-
rentur uel comitterentur que comode exigi possent ad executione mandari
teneantur et debeant prenoiati offitiales unusquisq in suo gradu pena eoru
presititi iuramenti et x. libr. den. pro quolibet et uice qualibz de eorum
salario ipsas condepnationes sententias bana ac datiuas exequi et executi-
oni mandare et ad manus cam dicti cois qui pro tempore fuerit queni-
ri facere. et si que remanebunt indiscusse in eor et cuiusq ipsor offitium
salarijq tempore eorum depositi offitij et ante q Cam dicti cois de eor sala-
rio satisfiat debeat computari. et q rationatores et scindicus dci cois
electus uocatus et nominatus per dictum commune uel offitialem dicti
cois ad scindicandum et ratiocinandu dictos officiales et Camerarius

dicti cois qui pro tempore fuerit. Una cum predictis scindicis et rationa=
toribus teneantur et debeant uinculo iuramenti et pena .x. lib. pro quo=
libet et uice qualibet qua per eosdem uel ipsoz aliquem contra factum exti=
terit in quibus .x. lib. per offitialem dicti cois tunc in offitio existentis debe=
ant dicto communi condepnari Videri omes et singulos libros condepnati=
onum sententiaz banoz datiuaz et dapnoz datoz dicti cois et ipsis
uisis facere rationem de omibus et singulis condepnationibus suis bannis
datis et dapnis datis per ipsos offitiales et quemlibet ipsoz tempore eorum
offitiorum latis, datis, comissis ac impositis et factis rationatoribus pre=
dictis ut dictoz salario ipsoz officialium debeant penitus computare, Et
hoc capitulum sit precisum et derogatorium in qualibet parte sui quod tol=
li non possit ac cassari uel suspendi uel consilio uel Arengha aliquo alio
capitulo huic ante uel retro poxito in contrarium loquente nõ obstante.

ca x.xlj.

C: Q nullus offitialis debeat habere nec retinere penes se aliquem librũ
nisi id q assignarentur per consules:~

C: Item statuimus et ordinamus pro comodo et utilitate dicti cois. Q nullus
offitialis cois terre Canarie possit nec debeat habere nec retinere penes se
aliquem librum cois datiuaz nec condepnationũ aut reformationũ nisi il=
los qui assignarentur et sibi darentur per consules et consiliarios spetiales.
Una cum cancellario cois et uno homine per locum per dictos consules et
consiliarios spetiales. uno die ante dies assignationis posito et electum de
qua quidem assignatione per cancellarium cois fiat scriptura et ponatur
in libris reformationum cois qui libri sint et cuius generis, et omia noia
et pronomina tam nõ soluentium datiuas q eorum condepnationes in
quibus condepnati existant et pretestu alicuius alterius scripture nec ali=
cuius libri fieri potuit executio et de omibus nõ soluentibus eoz datiuas
et condepnationes per canc cois fiat unus liber, qui quidem liber rectori
et off. cois assignetur et detur. Qui rector nullam executionem facere
presumant nec aliquem cogere nec costrignere in persona et rebus nisi

Solum

solum contra illos qui in dicto libro reperirentur non solutas eorum datinas
et condempnationes ad penam sui prestiti iuramenti et x. lib. den. de suo sala=
rio. Et quod nulla persona quo uis nomine nenscatur possit debeat nec ualeat
aliquem librum cois aut scripturam aliquam tangere respicere aut legere si=
ne expressa licentia auct. et presentia dnorum rectoris aut cancellarij cois et
consulum dicte Terre canarie ad penam xxv. lib. den. pro quolibet contra
faciente et oia qualibet qua fuerit contra factum.

·Rz· ca ·xliij. :c: Quod eligatur quidam bonus et legalis homo super manutentione hospitalis coi. –

:c: Item Statuimus et ordinamus ad hoc ut hospitale cois bene et habilius manute=
neatur et pauperes ibi occurrentes amore diuino et intuitu pietatis seruian=
tur. Quod per consilium generale et speciale dicti cois. quidam bonus et lega=
lis homo ponatur et deputetur singulis sex mensibus.

·Rz· ca ·xliiij. :c: Quod eligantur homines ad corrigendum catastum cois. –

:c: Item Statuimus et ordinamus quod quibuslibet sex mensibus ponantur et eli=
gantur per consules et consiliarios speciales qui fuerit pro tempore tres bo=
ni et legales homines Unus de quolibet loco dicte Terre canarie Qui tres
boni homines sint super ad leuandum et ponendum possessiones catasti
cois una cum cancellario ipsius cois. ac etiam ad corrigendum si quis
se diceret in eius catasto aliquem errorem habere. Et id quod factum
fuerit per eos aut maiorem partem ipsorum ualeat et teneat pleno iure. –

·Rz· ca ·xlv. :c: Quod Potas et Alij offi. forenses: Teneat. coge hoies ad petitione consulu et cancellarij: –

:c: Item Statuimus et ordinamus Ne hoies et persone dicte terre canarie et
habitantes et moram trahentes in dicta terra sint transgressores in parere
et obedire mandatis dnorum Consulum et cancellarij dicte terre et debitam

reuerētiam et obbedientiam prestent. Qui potas rector et quilibet alius
officialis dicte terre qui pro tempore fuerint teneantur et debeant vinculo
iuramenti et ad penam x. libr. den. de suo salario ad requisitionem
et uoluntatem prior consulum qui erūt pro tempore et concellarij =
cōis asentir cogē et constringer in persona et rebus, oēm hoiem et perso=
nam quam ipsi consules et concellarius p̄ poti aut rectori dixerint no=
minauerint et declarauerint dicto coi aliquid aut in ipso coi debē facē
aut solui quacūq de causa tam occasione datiaz, ꝯdēnationum dāpnoz,
datoz et quam alia quacūq cā, et sic cohactis et constrictis nō licentiar
nec relapsare nisi primo fecerint et adimpleuerint, oia que deberēt facē
adimplere et soluē in coi predcō sine presentia et uolūtate et cōscientia
prefatoz ꝯsulum et concellarij cois predicti huic capitulo precise lo=
quenti aliquo alio statuto cois can. ul reformant loquente in contra=
rium aliqualiter nō obstante: ~

·Rᶜᵃ· xlvi. ·C: Quod quilibet habēs domū in terra can et ꝯtinuo habitant teneatur facere honera personalia dicti cois: ~

·C: I Tem statuimus et ordinamus quod quilibet habens domū siue domos in terra
cānarie aut eius districtu propriam ul conductam et continuo habitaue=
rit teneatur et debeat in dcā terra continuo facere omia et singula
honera realia et personalia pro rebus quas ibidem habuerint uel
possederint prout et sicut faciunt alij hoies et persone dicte terre
canarie, ad penam et penam in statuto cois can contentam de tali
materia loquente huic capitulo precise loquente in ꝯtrariū nō obstante: ~

·Rᶜᵃ· xlvij. ·C: Quod Nullus possit aliqd emer ul uender sine licētia cōsilij ꝯnalis: ~

·C: I Tem statuimus et ordinamus quod nulla persona de canaria ul eius di=
strictu palam ul occulte audeat ul presumat aliquam possessionem

l. Rub. 23. Lib. 4.

uel

uel aliquas domos uel domum sitas uel sitam in terra canarie uel
eius districtu uendere uel alienare uel modo aliquo in alterum transferre
videlicet forensi ad penam xxv. libr. den. pro quolibet et vice qualibet et pro
qualibet domo uel possessione tam venditori quam emtori et in admissione
rei venditae uel donatae aut alienatae quae quidem domus et possessiones
ipso iure auctoritate presentis statuti sint confiscatae camerae communis canarie et pro
confiscatis dicto communi habeantur cum pleno iure. Et quod nullus de dicta
terra aut in ipsa habitantium audeat uel presumat aliqua ratione
uel causa emere aliquam possessionem uel domum ut dictum est pro
aliquo forensi ad penam .l. libr. den. vice qualibet condempnetur. Et
in et super predictis potestas uel rector dicti communis qui pro tempore fu-
erint teneantur et debeant pena sui prestiti iuramenti et x. libr. den.
de suo salario retinendarum per camerarium dictae terrae quod delinquentes et de predictis
inquirere et repertos culpabiles in predictis et quolibet predictorum puniri
et condempnari in penis superius anotatis et habeant et habere debeant
de omni eo et toto quod devenire fecerint in communi quartam partem excepto
si licentiam habuerint a consilio generali et speciali dictae terrae quae licen=
tia vinci et obtineri debeat sollemniter in ipso consilio per duas partes adminus
ad bussulas et palluctas inter dictos consiliarios in dicto consilio existentes
et cuilibet sit licitum predicta dicto potestati et rectori predicto denuptiare et
accusare et nomen eius teneatur secretum cum dicto ducer. Descium de
uisu et habeatur pro legitima probatione et hoc capitulum sit precisum
quod tolli non possit consilio uel arengha

R

R. xlviij. c. Quod in molendinis communis debeant esse ad minus quatuor molendinarij :~

:c: Item statuimus et ordinamus quod conductores et molendinarij molendinorum
communis semper sint quatuor molendinarij in molendinis communis boni et apti
ad operandum et serviendum in dictis molendinis ad hoc ut ad dicta
molendina venientes ad macinandum bene et utilius serviantur

ad penam xx ß. den sine aliqua diminutione pro quolibz contra=
faciente Et ad hoc ut predicta melius obseruentur Vicarius dce
Terre qui pro tempore fuerint teneatr et debeat uinculo iuramenti
ad minus duabus uicibus in edomoda accede ad dca molendina di=
scutere pro predictis –

Rz. xlviiij. ¶: Q consules et consiliarij spetiales possint elige tam terrigen q forens
ad scribendum Statuti: –

I
tem Statuimus et ordinamus q consules et consiliarij spetiales qui pro
tempore fuerint possint et ualeant aliquo capto Statuti in contrariu loquenti
non obstanti uocare eliger et nominare omem personam et notarium
tam terrigenam q forensem ad scribendum faciendum et renouandum
Statutum cois et capitula ipsius prout et sicut ipsor consulu et consili=
arior spetialium processerint uolutate Et hoc locum habere uoluerunt
in preterito presenti et futuro Et si quod capitulum Statuti in uolumine
Statutor reperiretr loques q offitiales cois non possint scribere Statutum
et ipsor capta pro cassis et cancellatis haberi nolumus iuximus et ma=
damus aliqua in contrarium non obstante –

Rz. Ita ¶: Q si aliquo tempre vacaret canc^m^ cois Consules et consiliarij aliu uocar possint: –

I
tem Statuimus et ordinamus q si aliquo tempore uacare cancellarium cois
contigerit quacuq de causa tam morte q eius absentia uel alia legitima
causa q consules et consiliarij spetiales possint et ualeant uocar eliger
et nominare atq assume omez hoinem et personam qua duxerint elige=
dum que persona sic electa possit et ualeat officium cancellariatus
et not dicti cois exercere et operari pro ullo tempore quo esset absens
Et q cancellarius cois qui fuerit pro tempore dum rector cois esset ex
Terram canarie possit et ualeat auct presentis Statuti facer exercer
et operari omia et singla que officium rectoris noscitur pertinere

ca rub. 3a ... rubr. seq. 52

uz circha offitium ex ordinarior. huic capitulo ullo alio in contrarium loquente non obstante ante uel retro

·Rz.ca lj. : Q non possit donari aliquid offitialibus canarij :-

:I tem statuimus et ordinamus q nullo tempore alicui offitiali cois terr. canarij quo uis noie censeatur aliquo quesito colore possit nec debeat aliqua de causa dari donari ul concedi aliquam prouisionem nec aliqd aliud ultra salarium sibi deputatum ex for sue electionis de bonis et auere dicti cois et q dca de causa non possit nec debeat per consules et consiliarios spetiales aliquam propositam facere nec super hijs aliquem consulem preponens et prepon. consentientes in xxv libr. den pro quolibet et qualibet uice dco coi codepnetr : et consules ul xreng hans in x lib. den. simili modo codepnetr per sussequetem 1

·Rz.ca lij : Q quicuq no e oriudus de canaria no possit ad aliq offitiu eligi :-

:I tem statuimus et ordinamus q quicuq no fuerit oriundus terre can nec descendes ex ea possit nec debeat habere in coi can aliquem offitium nisi tantum offitium bayulatus et nullus de canaria talem forensem seu forenses possit nec debeat eligere noiare et uocare nisi tantum ad supra dictum offitium bayulatus et qui contrafecerit in predictis tam eligens q electus si dictum offitium acceptauerit in x libr. den pro quolibet cofaciente et uice qualibz dco coi codepnetur et cuilibz sit licitu contra facientes in predictis uel aliquo predictor denuptiare et accusar et eius stetur et credatur denuptie siue accuse et pro plenissima probatione habeatur et eius nomen teneatur secretum et habeat et habere debeat quartam partem condempnationum et potas qui pro tempre fuerit excipiens predicta habeat et habere debeat eiusq deuenire fecerit in coi quartam partem et hoc capitulu sit precisum in qualibz parti q

tolli

tolli nec suspendi ac cassari nō possit consilio uel arengha hinc aliquo alio capitulo siue statuto ante uel postea posito in contrarium loquenti non obstante

Rca. liij. De Puteis fiendis :–

I. Item statuimus et ordinamus q si per hoies alicuius loci terr. canarię vz sanctę Marię sancti Iohānis et sancti Matt. delibe-rabitur siue uoluerit facer seu fieri facere aliquod puteum in dicta terra in eor uel alterius ipsor loco fiat et fieri debeat suptibus et expensis hoibus ipsius loci qui dictū puteum facere uoluerint et Pōtas siue rector et consules dicti cois qui pro tempore erunt teneantur et debeant predicta fieri facere ad petitione quorumcumq petentium cuilibz loci ad penam x. libr. den. pro eor quolibz et uice qualibz

Rca. liiij. Q via Mattonetur :–

I. Item statuimus et ordinamus q uia cois canarię ab angulo filior gauatij usq ad scalas domor Matt. lelli bertelli mattonetur et mattonari debeat de bonis lateribus siue mattonibus expensis adiacentium ipsi uię et Pōtas siue rector qui pro tempore fuerit teneantur et debeant ad penam sui prestiti iuramenti et centu solidor de suo salario tempor sui sindicatus dcō coi persoluen adpetionem cuilibz petentis predicta fieri facere ac executioni mandare

Rca. lv. Q quilibz habēs domū in terra canarię accatastetur :–

I. Item statuimus et ordinamus q quilibet habēs domum in dicta terra canarię uł eius districtū quę non sit accatastata in catasto dicti cois accatastetur et accatastari possit et debeat per offiti-
alem

alem cois canarie ad minus in x libr den in octo dies post publica-
tionem et approbationem presentis statuti et de predictis x libris
qualibz persona sic accatastata teneatur et debeat omes et singlas
datinas tam per catastum q per centenarium per dictu commune
canarie imposterum imponendas soluere camerio dicti cois aut alio
offitiali dicti cois ad illam quam tempore impositionis ipsar datinar
per dictum comune uel eius offitiali ordinatas et ut nullus de pre-
dictis ignoranter causam ualeat allegare statim post publicat
presentis capituli ipsum capitulum baniatur per dictam terram

R ca. lvj : Q quilibz habilis ad faciendu facta sua teneat face facta cois :—

I Tem statuimus et ordinamus q homo habilis ad eius facta pro-
pria facienda teneatur et debeat facere omes et singlas factiones
personales cois canarie vz habitator quilibz in dicta terra et eius di-
strictu ad penam x sol pro quolibz et uice qualibz camo cois predicti
de facto sine aliqua diminutione persoluendoz et per potestatem siue
rectore uel alium dicti cois offitialem exigendoz et hoc capitulum
sit precisum et precise intelligatur in qualibz parte sui huic ullo ut
alio ante ut retro posit in contrarium loquente non obstante

R ca. lvij : De electione preceptor custodie cois :—

I Tem statuimus et ordinamus q preceptor custodie cuiuslibz loci terr
canarie eligatur et eligi debeat per consulem et consiliarium spe-
tiale dicti cois et cuilibz loci dicte terre quolibz ano de mese ianu-
arij pro sex mensibus proxime uenturis et non ultra et sit ad elec-
tionem cuiuslibz preceptoris custodie per dictos offitiales qui erunt
pro tempore in quolibz loco dicte terre procedat et procedi debeat
et si aliter electio aliter fieret non ualeat nec teneat ipso iure Et

32 v

Nullus qui fuerit in dicto offitio positus nõ debeat nec aliquis de sua familia ad dictum offitium reeligi nec reassumi usq ad duos ãnos proxime uenturos a die sui depositi offitij computandos et nomandos per predictos offitiales nec aliquos alios offitiales dicti cois ad penam eor prestiti iuramenti et centu sol pro quolibz cfaciemt et uice qualibet dicto coi applicem Et per pñtem sint rectorem dicti cois de facto auferen sine aliqua diminutione Et predicta locum habeat inpresentibus preteritis et futuris. Addicicientes ad hoc ut nullus ex dictis preceptorib fraus aut dolum aliquod cõmitti possit in precipiendo custodiam hõimb dicti loci. Et quolibz ãno de mense Martij: Consules qui erunt pro tempor teneantur et debeant ad supradictam penam fieri facere ac ad manus concellarij dicti cois scribere in quolibz loco dicte terre unum librum in quo scribatur nomen omiu hominum dicti loci qui teneantur et debeant facere omes et singlas factiones personales dicti cois qui libri sint scripti ac in dictis libris positis ipsos libros penes rec=torem uel alium dicti cois ad offitium dicte terre offitialem deputatu sint et esse debeant cõtinue Et preceptor pro dicto offitio exercendo sit et esse debeat liber et exemptus ab õmibus dicti cois factiõibus personalibus ipse tantum et non alius de sua familia. Teneatur et debeat dictus preceptor precipere custodiam et alias factiones perso=nales dicti cois omibus et singlis de eius loco sine declaratione numerũ et asseptum sibi per offitiales dicti cois et nullum dimittere nisi per offitiales dicti cois illius loci declaratum fuerit nomen et qua de ca eidem ad penam sui prestiti iuramenti et xx. sol. den pro quolibz homine dimisso et uice qualibz quam predictis cfecerit cam cois persoluend de facto sine aliqua diminutione et per offitiales dicti cois ab eodem defactor exigen. et cuilibz licitum sit cfacientes inpredictis ut aliquo predictor denuptiare et accusare et eius stetr et credatur denuptie sine accuse et pro plena et legitima probati=one habeatur dumo declaret nomen illius que dimiserit et eius

nomen

nomen teneatur in credentia et habeat et haber debeat quar-
tam partem pene. Et hoc capitulum sit precisum et derogatum
et precise intelligatur in qualibz parte sui, quod tolli, cassari, ut
suspendi non possit ɔsilio ut arengha huic aliquo alio capitulo
ante ut retro poxito in contrarium loquente nó obstante.

R^{ca} lvij. ·C· Quod nullus de canaria possit habere in suo catasto aliquá poss^m alterius :—

·C· Item statuimus et ordinamus q nemo de canaria audeat ut presumat retinere ut habere post terminum bannimenti fiendi de i esta materia Inter suas possessiones sibi allibratas et scriptas in terra cois canarie aliquam terram ut possessionem alterius et que ad eum nó pertineat de iure non obstante q ipsam terram possederit absq iusto et legi-timo titulo spatio x. xv. et xxv. anoz. ad penam xxv. libr. den. pro quolibz ɔfaciente ɔdepnetur. Et quilibz habens terrá huiusmoi teneatur et debeat ad dictam penam in terminum bannimenti pro parte potis dicti cois de hac materia faciendi de suo catasto et libra terram et possessionem huiusmoi cassari facere et levari et in dicto catasto veri domini eidem rei apponi et scribi. Et potas dei cois teneatur et debeat ad petitionem cuius libz petentis inquirere et procedere de predictis et repertos culpabiles punire et ɔdepnare pena superius declarata et ad penam x. libr. de suo salario si in predictis fuerit negligens.

R^{ca} lviij. ·C· De sindico cois constituendo ad recuperandú bona cois :—

·C· Item statuimus et ordinamus q per consules et consiliarios speti-ales et generale consilium dicte terre eligatur et constituatur unus bonus et sufficiens sindicus dicti cois qui possit et debeat petere et recuperare pro ipso comune bona res et possessiones

33v

ipsius cois a quocu͠q illicito inuasor et retentor ipsar rer possessionu et bonor q in huiusmoi causis. Potas Terre canarie et eius uicarius possint et debeant cognoscer et proceder sumarie et de plano Juris et Statutor sollepnitatibus premissis vz q ipsi dno poti et eius uicario uidebitur quenire et q Tempore sindicatus potis dicte terre dictus sindicus offerat et producat coram sindicatoribus ipsius potis libellu de comissis et neglettis per eum et vicarium ipsius tempore sui offitij et omia alia oportuna facienda pro ipso coi q dictum potem suosq offitiales et familiares

.Rx.ca lx.ta :c: Quantum recipiatur p mensuris et ponderibus cois :~

:c: Item statuimus et ordinamus q emtor mensurar et staterie cois canarie recipiat et reciper debeat pro ipsis mensuris et stateria secundum ordinem infrascriptum vz pro qualibz emina a venditore duos denarios pro qualibet brocca uini et quolibz caldarello olei quod uenditur in grossum a uenditore duos denarios pro quolibz centinario q ponderatur cu dicta stateria de quacu͠q mercanzia a uenditore quatuor denarios et ab inde infra pro rata emtor ponderis floreni recipiat et haber debeat ab emtore seu solutore pro quibuscu͠q tribus florenis seu ducatis quos ponderauerit imu den et Potas canarie ad petitione emtoris mensurar staterie et ponderis predittis contra non soluentes eisdem executionem sumariam facere teneatur ad penam x librar pro uice qualibz negliges fuerit in predittis et q nullus emendo aut uendendo bladum leguınina olei seu uini ad grossum mensurando cum alijs mensuris q cum mensuris cois preditti ad penam xl solidorum a q facienti quolibz et qualibet uice mensurandum

.Rx.ca lxi. :c: Q Consules teneantur quolibz mese ggregar consilium super bono statu :~

:c: 1. Item statuimus et ordinamus quod consules cois canarii teneatur
et debeant vinculo iurati semel ad minus in mense quolibet
congregare consilium gnale dicti cois cum adiuncta illorum hominum
de maiori libra tantum qui eis placuerit ubicumque voluerint
extra palatium cois canarii et in ipso consilio propositum mit=
tere ac proponi et legi facere gnalem super bono et pro bono
et pacifico ac tranquillo statu cois et hominum dicte terre
in quo quidem consilio cuilibet ad id vocatum super lecta
proposita in eodem consulere liceat et suam exprimere pro
cois eiusdem statu salubri volutati. Et omia et singula que huius
modi consilio pro honore sancte matris ecclesie atque statu dicti
cois pacifico reformata facta ordinata fuerint et obtenta
valeant pleno iure et auctoritati presentis statuti inviolabi=
liter debeant integraliter observari dummodo statutum aliquod
tolli nequeat vel processus et si tolleretur non valeat ipso iure
sublatio talis facta. Addicientes insuper quod nulla persona
presumat ad aliquod consilium dci cois accedere vel morari
aliqualiter in eodem nisi esset de numero offitii dicti consilii
aut per offitialem dicti cois ad ipsum consilium fuerit spe=
tialiter positum et vocatum ad penam xl sol den et simi
lem penam solvat petens aliquam gratiam in consilio et
in ipso consilio sisteret vel maneret in quo de suo negotio
tractaretur.

Rxca: lxij. c: Quod consules teneatur solvere omes expensas eorum tempore factas :~

:c: Item statuimus et ordinamus quod consules cois canarii qui
nunc sunt et pro tempore erunt teneantur et debeant vin=
culo iuramenti et pena c sol den pro quolibet eorumdem
omes apodissas et expensas suo tempore factas in communi

34v

predicto solui facere de bonis cois predicti per com. dicte terre et per ipsorum solutiones sufficientes non essent den. in coi imponere debeant datium inter homines possessionem habentes in terr. dicte Terre canorie et ipsum datium exigi facere per vicarium aut per not. cois predicti ita et taliter quod commune predictum usurarijs debitis non remaneat insolutum aliqualiter et si quis de eorum offitiu ad exigendum datium huiusmoi ipositum in exigend. atque exequend. dictum datium negligens fuerit uel remissus sui sindicatus tempore in .x. lib. den. coi canorie debeat proxus per eiusdem sindicum condepnari huic capitulo aliquo alio ubicumque posito no obstante.

R.ca lxiij. : De oratoribus destinandis et coru salario :~

: I Tem Statuimus et ordinamus quia sepe contigint pro oportunitatibus et euidentibus necessitatibus dicti cois destinari ores ul nuptios ex parte dicti cois et debitum ac consentaneum est ratione de eorum prestitis seruitijs debitis solutionibus satisfiant et laboribus Quod quandocumque contignerit ipsos ores et nuptios pro oportunitatibus dicti cois destinari prefati consules dicte terre qui tunc temporis erunt aut in offitio consulatus presidebunt possint et debeant auctoritate presentis Statuti pro euidenti necessitate dicti cois ipsos ores ul nuptios secundum quod opus et necessarium fuerit in quolibet loco destinari et eis inbasciatam et rem necessariam pro dicto coi imponere et narrare sm quod per consilium aut certitu dicti cois extiterit ordinatum et secundum distantia loci ubi fuerint destinati et temporis qualitatem prefati consules possint et auctoritatem habeant eis oratoribus ul nuptijs condecentem salarium et prouisionem facere et deputare et secundum quod prouisum deputatum et ordinatum fuerit impreditis ul aliquo

predictorum

predictoꝝ per dictos consules ratū sit atqꝫ firmū aucthe presentis statuti aliquo alio capitulo statuto in contrarium loquenꝫ nō obstanꝫ.

Rᵉ ca. lxiiij. :c: Qualiter corrigi possit et renouari capitula statutoꝝ :—

:c: Item statuimus et ordinamus q̄ quandocumqꝫ de correctione seu renouatione statuti cōis canarię tractaretꝫ debeat proponi et vinci ipsa correctio ul' renouatio primo in consilio gnāli dicti cōis canarię ad hec spetial'r cum adiuncta sex bonoꝝ hominū de qualibꝫ loco ꝑ consules et consiliarios spetiales q̄ non sint de consiliarijs dicti cōis uocandis, numero congregato saltem per duas partes existentes oīum in consilio predicto in quo si sic obtemptū fuerit ponantur et eligantur postmodum statutarij ad ipsū statutum corrigendum per dictos consules et consiliarios spetiales dicti cōis una cū consilio consulum qui statutarij habeant et habere debeant de pecunia dicti cōis pro qualibꝫ die quo steterint ad premissis pro eoꝝ qualibꝫ tres solidos den' Not. uero per dictos offitiales positus ad predicta illud habeat pro scriptura predictoꝝ salario quod per dictos consules extiterit declaratū Et ad hoc ut statutarij sic electi ab illicitis et incongruis ac iuridictis statuti capitulis renouandis se melius debeant abstinere iubemus Insuper q̄ omnia statuta et statutoꝝ capitula detractiones subrogationes et additiones ipsoꝝ statuti pro statutꝫ quoslibet dicti cōis canarij impositꝫ faciend. antꝫ ipsoꝝ abolitione ul' affirmatione ꝑ ipsoꝝ statutarioꝝ Not. in gnāli cōis predicti consilio uulgariter promulgentꝰ intotum et si qua capitula statuti dictoꝝ in prefati consilio saltim ꝑ duas partes existentꝫ non extiterint approbata et confirmata in uolumine statutoꝝ dicti cōis poni non debeant sed protinus aboleri totaliter.

35v.

et cassa et nullius ualoris existentis efficatie uel momenti alia
uero que modo predicto fuerint in tali capitulo approbata habeant
plenum robur et obseruantiam integram in omnibus et per omnia ple=
narie mereantur,

:C: Secunda . Pars . Statutorum : In ciuilibus : ~

R^ca 7 . i . :C: Ubi in ciuilibus . Jus reddatur . ~

IN primis quidem statuimus et ordinamus quod Potestas et vicarius communis
canarie et quilibet ipsorum teneantur et debeant uinculo iuramenti
et pena decem librarum denariorum communi canarie si non fecerit uice qualibet
applicandorum reddere ac ius et iustitiam administrare omnibus
et singulis petentibus coram eis uel altero ipsorum in sala palatij
dicti communis canarie ad bancum iuris solitum tam in ciuilibusque in
criminalibus causis saluo quod mulieres nullo modo cogantur ascen
dere scalas eiusdem palatij sed eis proxus sub aula dicti pa
latij per offitiales predictos in ciuilibus et criminalibus debeat
iura reddi ac etiam exiberi ad penam superius nominatam
et offitialis quilibet dicti communis ad huiusmodi bancum sedere ad ius
reddendum semper in actis dicti communis facere teneatur et debeat
mentionem quomodo sedet in palatio aut in platea sub aula
palatij dicti communis alias dicta scriptura seu actus in iudicius
tam ciuilisque et criminalis carens mentione predicta ipso
iure sit nulla et nullum sortiatur effectum et alicui non
preiudicet ac si factus non esset et officialis qui aliter ipsam
scripturam seu actum fecerit non noceat et pro quolibet
actu sui sindicatus in x lib. denariorum communi canarie condempnetur,

R^ca x . ij . :C: Qui dies sint in ciuilibus feriati : ~

: c: Item statuimus et ordinamus quod in civilibus causis in curia cois con
nertentibus et que verti possint omnes dies sint iuridici et pro iuridicis
habeantur illis dumtaxat exceptis qui declarantur in primo capitulo
primi libri presentis voluminis statutorum de festivitatibus celebrandis
et etiam diebus omnibus messis et vindemiarum qui per generale dicti cois
consilium fuerint declarati qui omnes et singuli in curia cois canarie
pro feriatis protinus in civilibus habeantur in quibus aut
eorum aliquo nullatenus ius reddatur in civilibus et si quis actus fieret
ipso iure sit nullus et nullius valoris volumus enim quod dictus modus
et ordo locum non habeat in sequestris que possint fieri die quolibet
non obstantibus ferijs quibuscumque /

Rx ca iij · : c: De civilibus citationibus causis faciendis : —

: c: Item statuimus et ordinamus quod quicumque vel quecumque fuerit citatus
coram potestate vel vicario cois canarie per aliquem preconem aut ba-
yulum dicti cois si personaliter ipsa die si vero ad domum ipsius solite
habitationis et non personaliter sequenti die iuridica hora cau-
sarum coram dicto offitiali debeat comparere dicto actori de iustitia
responsurus de iure. quam citationem actor huiusmodi teneatur
scribi facere per dictum offitialem in libro civilium dicti cois
et si talis citatus non comparuerit in termino dicte citationis
de se facte ut dictum est ex nunc prout ex tunc vigore pre-
sentis capituli statutorum procedatur et procedi possit per offiti-
alem dicti cois ad petitionem sui actoris contra talem non compa-
rentem tamquam contra contumacem et confessum et convictum ac
si debitum fuisset in iuditio sponte confessum prout et sicut in
capitulo statutorum dicti cois loquenti de debitis confessis ple-
nissime continetur dummodo quilibet contumax possit suam
contumaciam purgare et revocari facere in tres dies a

36v

11 1.

[illegible] qui ad contumaciae citati [illegible]

die ꝯ eum incursat contumacie numerandos tunc proxime subse-
quentes citato tamen ordine refectisque sibi expensis legitimis et datis
sibi idoneis fideiussoribus per eumdem contumacem de iudicio
sisti et iudicatum solvendo, intra quos dies ꝯ dictum contumacem
ad ulteriora procedi non possit super contumacia habita ꝯ eum
et si procederetur quicquid fieret non valeat ipso iure. Et si quis
citari fecerit heredes alicuius premortui debeat eos citari facere
hoc modo videlicet quod citatio facienda de ipsis heredibus ad petitionem
actoris baiulus communis Canorie per vicarium dicti communis primitus
committatur in forma inscripta videlicet quod in vicinia ipsius premortui
audientibus vicinis baiulus verbum clamet quod quicumque vult esse heres
aut pro herede respondere seu bona illius heredis premortui de-
fendere debeat sequenti die iuridica post citationem coram offi-
tiali predicto in iuditio comparere suo actori responsurus de iure
Quo termino elapso si non comparuerit fiat alia citatio de ipsis
heredibus modo premisso in platea communis Canorie sono tube pre-
misso, et in dicta citatione trium dierum citatis huiusmodi terminus
assignetur ad comparendum quibus diebus elapsis si non comparuerit
contumax sit et pro contumace protinus habeatur et ꝯ eum vel eos
procedi possit in bonis defuncti tamquam ꝯ contumaces confessos et convic-
tos ut in capitulo de confessis debitis continetur Et quicumque voluerit aliquid
petere ꝯ aliquem forensem est solitus habitare si personaliter non inve-
nerit eum debeat ipsum citari facere per baiulum communis semper una die pro
alia ad hospitium ubi talis forensis est solitus habitare et si non compa-
ruerit in termino citationis predicte citetur postmodum in scalis palatii communis
Canorie per preconem dicti communis sono tube premisso et in qua citatione talis
forensis ad comparendum trium dierum terminus assignetur et si infra
dictum terminum non comparuerit sit contumax et ꝯ eum tamquam ꝯ
contumacem et confessum ad singula necessaria procedatur ad petitio-
nem [illegible] in capitulo de confessis debitis est dictum clar-

im

ius continetur et quicquid fieret contra eum valeat et teneat pleno iure aliqua
lege vel statuto in aliquo non obstante. Si vero comparuerit citatus
huiusmodi in termino prelibato cogatur summarie ad petitionem sui
creditoris per offitiales predictos ad sibi solvendum petita contra eum nisi
dederit fideiussores idoneos de iuditio sisti et iudicatum solvendo.
si vero actor faciens aliquem citari et non comparuerit in termino
citationis solvat cuilibet citato ad eius petitionem vice qualibet quinque
sol. den. ad quos denarios solvendos ad petitionem citati per potestatem sive
vicarium dicti comunis debeat de facto ac summarie quolibet compelli. Addi=
cientes quod si quis de Canaria tempore citationis fiende de ipso civi=
liter fuerit absens occasione sue absentie fuerit per suum actorem
incusata contumacia contra eum debeat coram dicto potestate seu vicario
dicti comunis coram quo fuerit talis contumacia incusata contra eum legi=
time comparere ipse videlicet personaliter vel per legitimum procuratorem
per ipsum ad talia legitime constitutum ad ipsam contumaciam pur=
gandam et revocandam et ipsam contumaciam purgare ac revo=
care in tempus et terminum sibi datum et statutum per ipsum potestatem seu
vicarium ad predictam contumaciam revocandam. Qui terminus
per potestatem cuilibet absenti dari debeat et assignari competentissime
inspecta persona et facultate absentis causa absentie et loci distan=
tia et notificari et declarari per bayulum comunis Canarie proximiori
consanguineo absentis ne idem absens talem termini dationem va=
leat ignorare et si aliter terminus alicui absenti prefigeretur vel
daretur quod ut dictum est non valeat nec teneat ipso iure nec acta
postmodum contra eum aliqua valeant quoquomodo. et si quis in terminum
sic datum non comparuerit suam contumaciam purgaturum et suam
contumaciam non purgaverit sit contumax et pro vero contumace
habeatur et contra eum procedi possit civiliter tamquam contra personaliter ci=
tatum et contumacem ut in prefato capitulo continetur et acta
singula facta contra eum valeant et teneant pleno iure talis citatus

37v

absenti et contumaci ut predicitur nō obstante.

Rca. iiij. ¶ Qualiter procedatur in debitis petitis de quibus nō appareret pub.ca istrumētum :—

Item statuimus et ordinamus q quicūq petierit aliqd sibi dari ab aliq persona coram pōte vicario aut aliquo alio offitiali cōis canariz in iuditio existenti de quo nō appareret publicū instrumētum ut protocollum de petitis in iuditio per actorem libellus protinus offeratur quo libello oblato detur reo terminum trium diez proxime futuroz ad deliberatē respondendum et responderi debeat super ipso libello quo termino elapso si non opposuerit legitimas exceptiones fiat litis contestatio et calūnie iuramentū ab ipso pōte prestetur et fiat et facta litis contestatiōe super ipso libello detur tēr. decem diez utilium utriq parti ad probandum et docendum de iuribus ipsoz et peremtorie de mādē dcā testium publicentur et detur terminus duoz diez utriq parti ad opponendum et oppositione habendū q testes eorq dictn et totum processum, quo termino elapso pro ut iustum fuerit citatis partibus ad diffinitivam sententiam procedatur semp condenando victum victori in expensis legitimis iudicis taxatione premissa et pōtas ut vicarius teneatur et debeat ipsam causam per sententiam terminar per duos menses pena, c sol nisi steterit per partes ut penderet per appellationē et si quis citatus fuerit coram cūria cois canariz pro aliquo debito per emtorie et nō comparuerit in termino citationis coram dca curia, Actor mittatur in tenutam et possessionem bonoz sui debitoris pro quantitate petita cū dāpnis omib et expensis et protertio plūri iudicis taxatione premissa, Quā tenutam si de re mobili teneat per decem dies si vero de re imobili p triginta dies, et si reus infra dictum termini ipsam tenutam non recolligerit factis cibus bānimētis super et de ipsa tenuta re

colligenda

coligendo quoz quilibz gaudeat spatio triu dieru. Ponatur extimi= tores ad extimandum ipsam tenutam per Consules cois Canarie et sm ipsoz extimationem licitu sit ipsi creditori vender et solutam reci= pere. Et si plus venditur seu extimatum fuerit debito petito et expen= sis totum plus ipsi debitori actor restituer teneatr. Et nihil. possit pro cedi ad exbammentu ad petitionem actoris si tenuta de bonis debitoris no inveniretur requisito tamen primo debitore p bay.m dicti cois q ve= niat ad dandum et assignadum suo creditori ipsam tenutam in quo qd exbammento assignetur ipsi reo terminus trium diez ad comparendum et satisfaciendum suo actori quo ter.o elapso si no comparuerit vel non satisfecerit suo actori ut dictum est Actor possit eund debitorem eiusd debiti expensas facer capi et detineri in palatio ut carceribus dci cois et ibi detineri donec ipsi actori fuerit decapitali et expensis le= gitimis integre satisfactum atq solutu dumodo si actor acceperit de bonis ipsius tenutam debitoris. Potas ut vicarius no possit postmodu p ipsum debitorem ad exbammentum procedere quoq mo ad petitione dicti actoris pro causa memorata et si aliter fieret no valeat proces= sus nec aliquatr teneat ipso iure. Volumus insuper q per offitialem huiusmoi omes cause non excedentes sumam centu solidoz den possint ter= minari et decidi sumarie absq libelli oblatione ad quaz probatione suffitiat plene iuramenti actoris cu deo minus testis que quo ad predic= tas causas pro probatione suffitienter et legitime habeatur

N. v. :c: De Executione Istrumentorum :~

:c: Item statuimus et ordinamus q Potas seu vic cois Canarie possit tene atur et debeat omia et singla Istrumeta publica introducta coram eis aut altero eoz precepti facta de aliquo debito aut alia re decem annis citra executioni madare constringendo debitorem in per sona et rebus ad petitione sui creditoris in palatio seu in carceribus

dicti cois et ipsa Jstrumenta uel precepta seu ipsoz alterei nõ possit obici uel op=
poni nisi solum tres exceptiones v3 falsitatis solutionis et pacti et cũ aliqua
istaz exceptionum opponeret iuret dictus reus ul opponẽs q non opponit ma=
litiose nec animo calũnie. Quo Juramento prestito detur reo terminus decem
dierz ad probandum dictas exceptiones et probatũ habendum. Et si infra
dictum terminum non probauerit pōtas ul vicarius teneatur satisfieri fa=
cere actori de petitis omnibus et expensis ad ipsius actoris terminũ et peti=
tionem. Et quicũq solutionẽ debiti aut restitutionem alicuius reys oppo=
suerit et non probauerit cadat legitime coi canariȩ iure qualibet in
c. sol. den. dicto tamen modo cum opposuerit antq se cedat de palatio sa=
tis det de satisfaciendo creditori de petitis et communi de bano dũmodo
creditor ante preceptũ factum reo debeat soluere coi canariȩ v3 quatuor
denarios pro libra denarioz et si aliter fieret non ualeat nec teneat
ipso iure. Et Not. qui scripserit preceptum huiusmodi semper facere in
ipso precepto debeat mentionẽ de solutionẽ dicti salarij de solutione aute
petita pecunie opposite possit per opponentem fieri partitum actori ad quod
petitionem actor antq se cedat de banco Juris capere teneatur. Et nõ cepe=
rit partitum tale faciens a predictis omnibus per dictum uicariũ absol
uatur. Et si quis opposuerit de falso et nõ probauerit in terminum
sibi datum ut predictum est per offitialem dicti cois in xxv. libris
den. cois canariȩ proxius debeat per uicariũ condẽpnari et illud
idem de opponente mõ predicto ꝯ aliquã aliam scripturam alicuius
notarij seu publicȩ personȩ dicimus et sancimus

Capi soldi
Et sic aliter teneat soluere a posta ab ipso iure nõ valet

Ca. vi.

C. Qualiter ꝯ confessos debitum aliquod procedatur:~

Item Statuimus et ordinamus q si qua persona fuerit in iudicio coram
pōte ul vicario eius canariȩ confessa aliquod debitum seu aliquam
pecunie quantitatem actor reo terminus decem dierz ad soluendum
si possiderit, uel habuerit in terra canariȩ bona Jmmobilia ualetia

dupli

dupli quantitatis petite aliter nõ terminus aliquis concedatur eidem
sed ad petitionem sui creditoris realr et personalr constrigatur ad ipsum
debitum persoluendum nisi dederit idoneos fideiussores de iudicio
sisti et iudicatum soluendo. Quo termino, si daretur, elapso, si debitum nõ
fuerit satisfactum Potas uel uicarius supradicti cois ad petitionem creditoris
dictum debitorem de tali debito petito et expensis legitimis realr et perso=
nalr constrigatur pro ut dicti creditoris processerit uoluntati. si ad datione
tenute proceder uoluerit faciat induci Actorem in tenutam in corporalem pos=
sessionem bonoz dicti debitoris per baiulum ut preconem dicti cois pro quã
titate petita expensis legitimis et pro tertio pluri primo mobiliũ dupli secũdo
Inmobilium et tertio nominũ debitoz saluo q panni de lecto nec baliste palese
chripei seu scuti tm cois canarie q spetialium personaz nemini mõ aliquo
dari ualeant seu debeant in tenutam, quam tenutam si de mobili per dece
dies si uero de re Inmobili per triginta dies Actor debeat retinere. et si
reus infra dictum terminum dictam tenutam non recolligerit facto prius se=
mel bãnimento de ipsius uenditione tenute ac requisito dicto reo perso=
nalr aut ad domũ eius solite habitationis per baym dicti cois q ueniat ad
recoligendum ipsam Tenutam et si nõ recolligerit extunc Actor ipsam
uendere possit cum auctoritate dicte terre dummodo uendi nõ possit nisi
personis de canaria uel eius districtu. et si dicta tenuta nõ suffice=
ret ad debitum iam petitum per curiam cois Canarie iterum faciat acto=
rem induci in tenutam et possessionem bonoz ipsius debitoris quousq
sufficiat ad debitum iam petitum sm modum superius declaratum
et si emtor dicte tenute inueniri non possit seu debitor non satisfecerit
creditori post bãdimentum factum de ipsa tenuta in tertiam diem Potas
uel vicarius cois canarie ipsam tenutam pro quantitate et expensis
ipsius actoris ex secundo decreto exibeat in solutũ. et in omnibus et per
omnia Actor debeat soluer salarium in qualibz permutatione tenute
in sequestris contestationẽ litium et preceptis semel ut in qualibet
causa seu lite et si dicta salaria modo predicto soluta non fuerint

39v

aut de ipso non fuerit facta mentio in actis predictis aut processus hu-
iusmoi factus aliterq̃ s͞m dictam formam extiterit, dictus processus et
om͞e quod sequeretur uel ex inde processerit sint nulla et nullius-
robor͞is penitus ipso iure

Rᵉ ca. vij. :c: De salarijs soluendis in ciuilibus causis :-

:c: Item statuimus et ordinamus q in omnibus et singlis scripturis ciuilibus
que fiunt ac uentilabuntur in curia co͞is canarie soluatur cam͞o
co͞is canarie pro ipso communi recipienti hoc m͞o v3 pro comission
citationis relatione et comparitione in termino duos denarios
pro oblatione libelli xij den pro termino iiij den pro nupti-
atione tenuit xij den pro exbamimento duodecim den pro-
sententia lata in solutum tit interlocutoriam de xl sol et a
xl solidis supra usq3 in centu solidis den duos solidos den
et a c sol supra usq3 ad decem libras tres solidos denarior
et a x libr et ab inde supra quanticunq3 fuerit quatitas
quinq3 solidos den pro predictis scriptis Cam͞o dicti co͞is ut dic-
tum est soluere teneat͛ et debeat in omnibus autem alijs in
d͞co capitulo contempti et in alij non scriptis de q͞bus non
fit mentio in presenti capitulo soluatur de similibus ad simi-
lia. Quos denarios seu aliquem ipsorum nullus offitialis dicti co͞is
preter camerarius cui omes soluantur et accipere debeat q͞quo-
modo ad penam x libr den pro quolibz ac uice qualibet
fuerit contra factum

Rᵉ ca. viij :c: Quater cens trigetur p cibo et potu aut aliquo patrocinio psoli in aliquo debi...

:c: Item statuimus et ordinamus q de quacumq3 quatitate q3 quis aut
persona aliqua alicui deberet aut quodamodo pro cibo et potu

aut

aut aliquo patrocinio personali seu labore teneretur. Vicarius dicte terre qui pro tempore fuerit habita fide plena quod sit uerum debitum seu quantitas postulata ad petitionem creditoris huiusmoi teneatur et debeat debitorem huiusmoi quohercere personatr et realr ad soluendum quantitatem predictam petitam pro ut et sicut ipsi creditori placuerit atque uolet huic statuto aliquo alio capitulo ante uel retro posito non obstante

R[ca] X. viiij. De aduocato et procuratore petentibus exibendo:–

Item statuimus et ordinamus quod si aliqua persona uel eius districtu petierit aliquem not.[m] seu aliquam aliam personam in curia dicte terre procurare uel aduocare, Potestas uel vicarius cois predicti teneatur et debeat ipsum not.[m] seu aliam personam quem uel quam petierit ad petitionem petentis ad aduocandum et procurandum pro ea cogere in curia supradicta competenti salario soluto uel tradito per eamdem nisi ipse not.[s] seu persona alia peti possit si inde rationabilr excusare et si qui aliter excusauerit soluat uice qualibet decem solidos den. Et Potas uel vicarius dicti cois non possit procedere quod aliquam partem procuratore uel aduocatore huiusmoi Agenti si alia pars habuerit procuratorem uel aduocatorem infra duos dies proxime sequentes in preiudicium ipsius partis a dic. petitionis huiusmoi numerandos,

R[ca] X. x De partitis in Judicio faciendis:–

Item statuimus et ordinamus quod finis bri et forma seruetur vz quod de omnibus et singulis quantitatibus que in Judicio petrentur possit Actor reo mittere ad partitu ad quod partitum reus capere teneatur dummodo quod prius Actor iuret quod predicta maliciose seu aio calunie

non petijt et si reus iurare noluerit sed ipsu iurametu actori detu=
lerit actor dictum partitum capere teneatur quod si recusauerit actor
reus totaliter absoluatur a petitis quolibet contra eum si uero actor iurauerit
se petita per eum debitorem recipere si dicto iuramento delato modo
predicto potestas uel uicarius faciat solui actori a dicto reo secundum eius
petitionem antequam discedat de palatio dicti comunis. Et si reus delato
sibi iurameto per actorem ad petita capere noluerit habeatur
totaliter pro confesso et contra eumdem modo predicto procedatur ad solutione
debiti postulati et si reus consignato et delato sibi prius iurameto per
suum creditorem iurauerit se nihil debere dari actori reus a peti=
tione predicta totaliter absoluatur dumodo si actor post modum in-
decem dies tunc proxime sequentes sibi reprobare poterit dictum
iuramentum aut dictum debitum esse uerax absque datione libelli
et sine figura iuditij talis reus in x. libr. den. comunis canarie uice
qualibet condempnetur. et nihilominus ad soluendum dictus reus actori
quantitatem predictam et expensas legitimas per uicarium pro-
timus in palatio seu carcere dicti comunis cogatur et constringatur
ac detineatur ad petitionem creditoris eiusdem donec eidem credi=
tori solutum et satisfactum fuerit integre de predictis,

Rubrica xi. De Animalibus datis in tenutam :~

Item statuimus et ordinamus quod si alicui persone de canario uel
districtu eiusdem data fuerint aliqua animalia in tenutam que
fuerint postmodum recollecta uel uendita sic retinenti resiantur
expense uidelicet pro pasto iumenti, muli, equi, et hijs similia pro die
ac nocte sol. .. pro boue bestia asinina uacca et hijs similia
... et plures,

Rubrica xij. Quod precepta facta per offitiales comunis canarij obseruentur :~

¶ Item statuimus et ordinamus q quicumq non obedierit mandatis comunis canarii aut preceptis sibi factis per potestatem vel vicarium comunis canarii aut aliquem alium officialem dicti comunis vel non comparuerit coram eis aut altero eorum qui sibi fuerit iniunctum condempnetur pro qualibet vice qua non obedierit potestati vel vicario sine diminutione aliqua in x solidis den. et pro qualibet vice qua non obedierit alicui alio officiali dicti comunis condempnetur in quinq sol. den. et simili pena puniatur qui non obedierit mandatis sui capodecie conestabilis aut supraestitis sibi dati per comune predictum dummodo preceptum seu precepta huiusmodi sit rationabilia atq iusta aliter non valeant ipsa precepta nec ipsorum aliquod ipso iure.

R^{ca} xiij ¶ Quod credit[ur] quilibet de Receptis debeat qui[etare]

¶ Item statuimus et ordinamus q quicumq vel quecumq de canario vel eius dixtrictu sive habitantes eiusdem mutuaverit seu comodaverit aut deposuerit vel similem obligationem receperit aut receperit in futurum alicui de canario vel eius dixtrictu aliquam pecunie quantitatem aut aliquam rem de qua sibi fuerit vel esset postmodum satisfactum vel q sibi vellet satisffacere debitor et per eum non staret teneatur ad petitionem talis debitoris petentis quietationem plenariam facere de receptis ad penam x libr. quam penam vic. comunis canarij de facto sine diminutione aliqua a contrafaciente exigere teneatur. et nihilominus talis recusans in palatio vel carcere dicti comunis detineatur ad petitionem sui debitoris donec quietationem fecerit faciendam et vicarius qui pro tempore fuerit predicta exiqui teneatur modo predicto cum acciderint vinculo iuramenti et pena xxv libr. den. tempore sui sindicatus comunis canarij applicandorum et de solutione que diceretur facta fuisse per actum idem vic. sive potestas sumarie cognoscere possit ac valeat et de plano

·Rᵉ ca· xiiij ·

Q fideiussor assignãs cũ effectu in iudicio principalem minime teneatur :~

8 · Item statuimus et ordinamus q̃ si quis fideiusserit pro aliquo et talis fideiussor assignauerit effectualr principalem ipse fideiussor non possit nec debeat cogi uel costrigni ad aliquod soluendum uel faciendum pro tali fideiussione cũ extiterit in iuditio sine ex̃; sed ab ea sit protinus absolutus.

·Rᵉ ca· xv·

De sequestris per offitialẽ cõis cãmarie faciendis :~

Item statuimus et ordinamus q̃ si quis petierit coram curia cõis cãmarie aliq̃ sequestrum fieri ꝯ aliquam personam de aliqua pecunie quantitate seu de aliqua re Põtas ul̃ uicarius cõis camarie aut alius offitialis dicti cõis debeat concedere sequestrum petenti statim soluto salario quatuor denar pro libra camº cõis predicti ꝯ. uero terrigenas idoneos et stabiles aut uolemtes dare fideiussorem de iudicio sisti et iudicato soluendo idoneos et sufficientes non fiat nec fieri possit sequestrũ nec de suspectis immo et sequestrum locum non habeat in suffitientis terrigenis sed ꝯ in suffitientes ac suspectos terrigenas et forenses et terrigene ul̃ forenses ꝯ quos factum foret sequestrum fideiussores idoneos de iudicio sisti et iudicatum soluendo debeant subito ad eorum petitionem sequestrum factum tolli nõ debeat et cassari et quod predicte cause sequestrorum spetialr forenses et om̃es alie forenses cause sũmarie ac de plano aliq̃bus nõ obstantibus ferijs decidantur.

·Rᵉ ca· xvi·

Quomõ relicta facta uel legata pijs locis uel personis debeãt satisfieri :~

Item statuimus et ordinamus q̃ in relictis, et legatis factis pijs locis ul̃ personis ea pertinentibus ius sũmarium per offitiales cõis

cõmunis

canarii tribuatur sine aliquibus oblationibus libellis et sine strepitu et figura iuditij sed solummodo testamento et dicto duorum testium probationem omni exceptione maiorum, huic aliquo alio statuti capitulo non obstante.

Rª · xvij · De contractibus cum filio familias et minoribus faciendis et ... in talibus observandis

Item statuimus et ordinamus quod nulla persona de canaria vel eius districtu audeat vel presumat contrahere aut aliquem cuiuscumque generis contractum facere cum aliquo filio familias vel cum aliquo minore xxv annis sine licentia presentia et consensu duorum proximiorum consanguineorum aut sine licentia presentia et auctoritate potestatis vel vicarij communis canarij aut saltim sine presentia duorum consulum communis dicte terre. et si quis contra fecerit contractus factus et quicquid sequeretur ex facto sit nullus et nullius valoris efficacie vel momenti et pro infecto totaliter habeatur.

Rªca · xviij · De quarta parte dotis retinenda viro

Item statuimus et ordinamus quod si quis de canario contraxerit matrimonium cum aliqua muliere de canario aut aliunde et ipsam ad eius domum transduxerit et postmodum ipsa mulier decesserit sine herede legitima de isdem nata in compensatione expensarum et honerum sobbitorum per virum tempore nuptiarum quarta pars omnium suarum dotium eidem suo viro remaneat pleno iure.

Rªca · xviiij · De prescriptione decem Annorum

Item statuimus et ordinamus quod quecumque persona habuerit tenuerit et possiderit iusto titulo aliquam domum et possesionem pacifice et quiete spatio decem annorum nemo valeat contra ipsam personam dicta de causa aliquid dicere petere obijcere vel opponere, vel talem possidentem in dicta domo

aut possessione turbare uel molestare. et curia canarii 9 possessorem hu=
iusmoi neminem debeat audire et si aliquem audiret aut aliquid faceret
seu 9 talem possidemtem aliquo modo procederet ad petitionem alicuius per=
sone 9 formam predictam processus. et quicquid fieret no ualeat nec teneat
ipso iure. sed sit nulla et nullius ualoris atque momenti et nullu sortiatur
effectum. et predicta no uendicent sibi locum in bonis pupillorum et pupillarum
quorum bona semper conseruentur in lesa et eis semper ius sumarium ad=
ministretur et hoc locum habeat in preteritis presentibus et futuris —

R^ca^. xx.

Q vicarius et Not. cois teneantur mittere in quaternis publicis
dicti cois omes et singulas scripturas: —

Item statuimus et ordinamus quod Potus, vicarius ul not. cois. canarii
qui pro tempore fuerint teneantur et debeant scribere ac mittere in
quaternis publicis cois canarii omes et singlas scripturas dicti cois
et spetialium personarum tam ciuiles quam criminales nullo recepto salario
de predictis tam a communi canarii quam a spetialibus personis eiusdem
pena .c. sol. pro quolibet contra faciente et qualibet uice de secudis uero
scripturis nullus dictorum offitialium se quodamodo se intromittat ad pena
predictam sed si copiam dicte scripture aliquis uolet ul uoluerit tam
ciuilis quam criminalis teneatur quilibet dictorum offitialium statim dare
et accomodare librum et acta illi not^o^ qui uolet talem copiam fuerit
deductus pena .c. sol. den. pro quolibet 9 faciente et qualibet uice qua
per offitialem huiusmoi. fuerit 9 factum in aliquo predictorum et si
per aliquem dictorum offitialium stateretur quod dicta scriptura haberi
non possit statim uolenti dictam scripturam in hijs 9 haeret facere
in communi tempora non currat donec scripturam habuerit superius
nominatam,

R^ca^. xxj.

Q ad petitionem fideiussoris cogi debeat principalis: —

Item statuimus et ordinamus quod quicumque de canarcio ul eius dixtrictu

fideiusserit,

fideiusserit aut se principaliter obligauerit pro aliqua persona Potestas seu
vicarius cõis canarij illam personam pro qua dicta obligatio facta foret
ut fideiussio teneatur et debeat realiter ac personaliter cohibere ad peti=
tionem obligati ad conseruandum et releuandum ipsum in dẽpnem ab
obligatione seu fideiussione facta quocumque modo per eundem.

·Rª· cª xxij· De Inbreuiaturis rogationum notariorum defunctorum :—

Item statuimus et ordinamus ad hoc ut pp̃ breuitate rogationum seu
protocollorum notariorum mortuorum de canaria ne speciales persone quibus
pertinet ipsas rogationes et protocolla et que uellent ipsas rogationes et
protocolla redigi in publicum et extrahi per successores ipsorum notariorum
aut eos seu alicuius ipsorum libros rogationum et protocollorum habentes
uel habentem ledi possint ...... uel etiam declarare qui omnes ac singuli
not. de canario habentes libros notariorum predictorum seu alicuius ipsorum et
eorum quilibet possint teneatur et debeant ipsas rogationes et protocolla et
quolibet eorum ad petitionem illius cuius fuerit uel cui pertinuerit dicta
rogatio in publicam formam extrahere et exemplare et in qualibet parte
ipsarum rogationum ubi aliquod contineretur rem addere uel opponere in copia
extrahenda inde per talem notarium omnia et singula uerba opportuna pro
ut et sicut talis premortuus not. in eius instrumentum publicum dum
uiuebat erat ponere scribere seu adherere consuetus ...... et alteri seu cui=
libet ipsorum notariorum exemplantium et extrahentium huiusmodi rogationes
et protocolla in publicum alicuius seu aliquorum notariorum premortuorum ipsis
copijs adherere omnia et singula que in capitulo seu capitulis ipsius con-
tractus et rogationum per talem rem abreuiatorum et omissis omnia uer-
ba et clausulas oportunas secundum formam ipsius contractus et pro-
ut forma illius contractus ad plenum postulat et etiam requirit non obstante
quod in ipsis rogationibus non continetur tantum quantum in copijs hu=
iusmodi faciendis quas quidem copias et exempla et omnia in eis addita

43v

et contenta seu apposita in eiusdem ipsius tam; seu ipsar; rogat; in aliquod
substantia mutatur audita presentis capituli statuti ualere uolumus pleno iure
ac si sic facta forent in publicum per ipsum seu ipsos notarios premortuos
tempore uite sue et hoc capitulu sit precisum et derogatu et precise intelli-
gatur in qualibet parte sui huic aliquo alio statuti capitulo quomodocumque po-
sito non obstante —

Rª xxiij · :: Q̄ Mulier dotata non possit redire ad bona paterna :—

vid. lib. V. R xxxviii. :: Item statuimus et ordinamus quod nulla mulier de canaria uel eius districtu
dotata alterius imposterum uel dotanda a patre Matre fratre uel fratribus
Auo, Auia, sorore uel sororibus aut aliqua alia persona sibi aliqualiter
attinente ualeat postmodum seu possit redire seu aliquid quomodolibet
petere uel exigere aut peti uel exigi per alium uel alios facere ad bona
uel in bonis paternis maternis seu fratris uel fratrum soror; Auij uel
Auie seu alicuius alterius persone sibi aliqualiter attinentis ultra uel
preter dotas sibi uel alteri per se uel suo nomine consitentas datas tradi-
tas uel promissas per aliquam personam sibi aliqualiter attinenitem. Immo
dictis suis dotibus sit et esse ac stare continuo sic contenta teneatur pre-
sentis auctoritate capituli prorsus tacita et contenta et plus in bonis pre-
dictor; suor; consanguineor; uel alicuius ipsor; petere no possit, nec ualeat quo-
quomodo et si peteret nullatenus audiatur nec sibi uel suis heredibus ius aliquod
cede in huiusmodi casu fiat uel est acquiratum sed ipsa et eius heredes ab
omnibus supradictis perpetuo sint exclusi ac pro exclusis totaliter habe-
antur, et si predicti consanguinei [illegible] eor; alter decesserit protinus
intestati. et teneatur et debeat talis mulier seu heredis ad petitione
petentis superstit; de predictis [illegible] altero predictor; quietare et qui-
etationem plenariam ac ualituram facere de omnibus et singulis que
sibi competeret, seu de ipsis bonis [illegible] quoque conuenire uel posset
competere quoquomodo. ad quam quietationem faciendam si ytersent

per

per offitialem cois canarie d. facto atq summarie debeat protinus coher-
ceri atq constringi ad instantiam et petitionem cuiuslibz petentis -
dummodo filius masculus seu fratris carnalis remanserit de predictis
seu aliquo predictor. Salvo per hoc capitulu non preiudicet mulierib
dotatis quibus per testamentu seu aliquam ultima voluntatem aliqd
legaretur vel relinqueretur ab aliquo qm habeant actionem in
eis legatis vel relictis eis factis ultra dotes suas. vel si ipse muli-
eres nullo alio de predictis vel aliquo predictor remanente supstite
in aliquibus bonis vel hereditate succederent. Et hoc capitulu et omia
in eo content sint precisa et derogatoria et intelligatur precise in
qualibz parte sui, et tolli vel suspendi no possint in totu vel in partem con-
silio aliquo vel Arengha et ipsa omia valeant pleno iure aliquo iure com-
mi vel municipali predict in aliquo no obstante et si precise ac expresse
contraria loquerentur, que omia et singula supradca locu habeant in pre-
teritis presentibus et futuris,

R ca xxiiij: Quibus personis prohibeantur contractus. -

Item statuimus et ordinamus q nulla mulier cuiuscuq status vel conditionis existat
possit aut debeat quomolibz testari, codicillari vender, aut donare, alienare per-
mutare, vel quietare, aut aliquem contractum facere sine presentia et con-
sensu viri sui si virum habet et si viru non habet sine presentia patris et
si patre caret sine fratris carnalis vel fratru si plures haberet quibus si indi-
geat sine presentia avunculi seu patrui et si eis caret sine presentia et li-
centia duoz proximior consanguineor. et si aliter fieret quam secundu
formam predictam testamentum codicillum, venditio donatio alienatio
permutatio, quietatio, et quilibz alius contractus habitus seu factus p-
ceand, ipso iure sit nullus et nullius valoris efficatie vel momenti sed
auctoritate presentis capituli sententi protinus sit inanis -

R ca xxv: Que persone ad compromittendum debeant cohiberi -

Item statuimus et ordinamus q quandocumq aliqua questio seu discordia
inter aliquos consanguineos seu conuicinos in terra canarij oriretur
q absit, potas ut uicarius dicti cois canarij teneatur et debeat uinculo
Juramenti et pena centum sol den de suo salario ipsos discordes ad petiti=
onem cuiuscumq petentis cogere realr et personalr ad promittendum et com=
promittendum in proximiores consanguineos de ipsa questione discordia
seu lite. Et si quis ipsoz compromittere contenserit uel recusauerit soluat
comuni canarij de facto inter qualibz centu sol den et nihil compromit=
tere teneatur

R[ca] xxvj. Quecturalibus et alijs operarijs satisfiat :

Item statuimus et ordinamus q Vecturalibus operarijs et laboratoribus
satisfiat modo inferius adnotato vz q facta per aliquem ex predictis
querela cora pote seu vicario cois canarij ut aliquo alio dicti cois offiti=
ali ipse offitialis coram quo interponeretur talis querela statim sine aliqua
temporis tarditate habita fidedigna notitia q petita per talem quere=
lantem sint uera cogat et cogere teneatur et possit realr et personalr
illum ut illos contra quos dicta fieret petitio uel querela ad soluendu
et satisfaciendum querelantem predicta omia et singla postulata et de=
bita per eundem de facto sine strepitu et figura iudicij diebus etiam
feriatis et si quis uecturalis laborator aut operarius cuiuscumq artis
aliquem Juuare promixerit et secundu suam promissionem post=
modum iuuare eumd contempserit seu distulerit contra uoluntatem conduc=
toris teneatur et debeat talis operarius laborator aut vecturalis ad peti=
tionem ipsius conductoris illud pretium quod habuisset ab ipso conduct
si iuuasset eumd. ad quam solutionem faciendam ad petitionem ipsi
conductoris de facto atq sumarie talis recusans iuuamen impendere per
offitialem cois canarij realr et personalr constrigatur aliquo alio cap
statuti huic in aliquo non obstante

·Rx^{cu}·xxvij· :c: Q nulla persona de pecunia mutuata in ludo debeat audiri :—

·1· Item statuimus et ordinamus q si quis mutuauerit seu prestiterit alicui
persone ludenti aut ludendi causa aliquam pecunie quantitatem
seu aliquam aliam rem ut in ludo quietauerit de aliqua quãtitate
uel re sibi primo prestite et aliquam executionem ut aliquod sibi fi=
eri super predictis aut altero predictorum postmodum in curia cãnarij
postulauerit non audiatur per curiam aliqualiter supradictus nec
sibi super premissis ius aliquod tribuatur. Et si vicarius uel alius offitialis
dicti cõis aliquem sic petentem audiuerit uel contra aliquem ad cuius pe=
titionem processerit processus et qcquid emanaret ex inde non ualeat
nec teneat ipso iure sed potius ualoris ac efficatie sit nullius —

·Rx^{ca}·xxviij· :c: De laudis et sententijs proferendis :—

:c: Item statuimus et ordinamus quandocũq accideret inter aliquos de can=
naria uel eius districtu fieri in cãnaria aliquod compromissum de
aliqua questione, sertio causa seu lite arbitrij seu ille uel illi in quem
uel in quos talis questio, lix seu causa compromissi de iure et de facto
compromissi teneantur et debeant in duos menses tunc proxime secuturos ipsam cas
per laudum seu arbitrium sententialiter terminare ac et difinire datis
primo utriq parti duobus terminis quorũ quilibz gaudeat spatio sex
dierũ ad probandum et producendum coram eis et eos docendum de
iure suo nisi forte steterit per partes ipsas et de ipsarum partium proces=
scritte uoluntate aut fuerint aliqua alia iusta causa tales arbitri
impediti aut ipsũ compromissum repudiare seu renũptiare in mensem
unum a die facti compromissi huiusmoi numerandũ in quem termi=
num quisq arbiter et arbitrator renũptiare possit nisi compromis=
so facto in eum presentem extiterit et consensum eodem uel ipsum
acceptauerit qui aliqualiter postmodum renũptiatio predicta non —

ualeat absq; ipsarum partium uoluntate. Et si qua sententia aliterq; in ter=
minum supradictum fereretur super aliquo compromisso auctoritate pre=
sentis capituli existat nullius ualoris efficatie ac momenti hinc casu
aliquo alio statuti capitulo non obstante.

R.ca.xxviiij. :C: Quibus personis sit prohibita successio hereditatis decedentis ab intestato :—

:C: Item statuimus et ordinamus quod nulla mulier forensis alicui de can=
nario uel eius districtu actenus maritata uel que nupserit in futu=
rum possit in hereditate alicuius de canario ab intestato succedere
aut eiusdem decedentis ab intestato eidem bona remanere aut ad eam=
dem eius hereditas spectare. Si ex parte patris decedentis huiusmodi
aliquis uel aliqua consanguineus uel consanguinea usq; in quartum
gradum attinens decedenti superesset. Qui sic supresititi uel superui=
uenti ex parte patris talis decedentis usq; in dictum gradum et lin=
eam bona hereditatis cuiuslibet decedentis pleno iure pertineant
auctoritate presentis statuti capituli atq; spectent. Et hoc capitulum
sit precisum et precise intelligatur in qualibet parte sui hinc ali=
qua lege constitutionibus priuilegijs uel etiam statutis loquentibus
seu loquenti in contrarium ubicumq; positum aliquatenus non obstante —

R.ca.xxx. :C: De Instrumentis recoligendis :—

:C: Item statuimus et ordinamus si quis uel siqua persona fecerit ali=
cui notario uel per aliquem notarium de canaria fieri uel extrahi in
publicam formam aliquam rogationem uel protocollum aut —
aliquam aliam scripturam uel aliqua acta exemplari seu scri=
bi in publicum quod uel quod seu que postmodum recolligere no=
luerit seu distulerit ab eodem notario reaccipere seu nolle potestas
uel uicarius comunis canarie facta querela per talem notarium de pre=

missis

missis statim sine dilatione aliqua teneatur et debeat realiter et personaliter ad petitionem ipsius not. talem seu tales non recoligentes predicta ad recoligendum scripta huiusmoi in publicam formam facta et ad soluendum eidem not.o pro predictis duplu' pretij condecentis et scripture huiusmoi accipi consueti cu' refectione integra omnium et singlor' da'pnor' et expensar' quas talis not. fecerit in iudicio q' eum occasione predicta soluto tamen per supra dictum notarium cam.o cois ca'narie in omnibus et per omnia salario debito prout in capitulo ciuilium de soluendis salarijs plenissime continetur. et hoc statutum sit precisum huic aliquo alio statuti capitulo non obstante ~

Rubrica xxxj: De modo procedendi in ciuilibus q' forenses :~

Item statuimus et ordinamus q' si quis forensis teneretur uel esset obligatus quauis de causa alicui de ca'narie uel eius districtu et ille canariensis fidem faceret coram pote seu uicario dicti cois qui esset pro tempore de dictis debitis uel obligationibus per iuramentum uel testes idoneos q' ipse potestas siue uic. dicti cois incontinenti habita dicta fide seu legitima probatione a dicto tali ca'nariense unde teneatur et debeat illu' uel illos tales forenses ad satisfaciendum et soluendum suo creditori debito postulato ad petitionem creditoris possit et debeat cogere et detinere realiter uel personaliter usque quo fuerit dicto tali creditori integraliter satisfactus ~

Rubrica xxxij: Quantum preco cois possit recipere pro ba'nimentis tenute et alijs in ciuilibus faciendis :~

Item statuimus et ordinamus q' quicumque fuerit preco dicti cois non possit nec debeat ab aliqua persona pro aliquo ba'nimento

teneat uel ex bannimeto in similibus causis que fieret et daret ad bannum iuris dicti cois ad petitionem cuiuscunq ex mandato offitialis dicti cois uel citatione fienda in similibus in platea dicti cois sono tube accipere nec accipi facere ultra sex denarios et pro quolibz fiendo bannimento per totam dictam terram canaris duodecim denarios pena sui prestiti iuramenti et uigiti sol. p qualibet uice et nihil restituere debeat totu illud quod acceperat quam penam contrafaciens in predictis uel ali quo predictor solnat coi canarie de facto sine aliqua diminutione et cuilibz sit licitum dictum talem preconem in predictis delinquentem denuptiare et accusare et eius stetur denuptiationi siue accuse prestito iuramento et eius nomen teneatur in credentia et habeat quartam partem pene

Tertius liber mallorum : 1

Pta i — Potas et vicarius possit cognoscer de omnibus mallis :

Item Transgressores de palatis ab eis penis debitis opprimantur. Statuimus et ordinamus q Potas et vicarius cois canarij possint teneantur et debeant ac eis et cuilibet ipsor liceat auct presentis capituli statuti. Inquirere, procedere et inuenire de omnibus et singlis mallis culpis et delictis comissis uel comittendis quomocunq uel qualitercuq per quascuq personas per inqsitionem denuptiationem ac accusationem et quod predicti et quilibz possint et sibi liceant procedere cognoscere et inuenire omnia malla et super omnibus mallis per inqsitionem accusationem et denuptiationem fama publica procedendo [illegible] iuris seruato uel non diebus feriatis et non feriatis ex eor et cuius cuiq ipsor et cois Canarij offitio quomocuq et qualitercumq ipsis aut ipsor alicui uidebitur et placebit et possint per [illegible] solum aut per

omnes

omnes predictorum modos procedere et condempnationes ferre si legitime
probatum fuerit et si per unam viam inceperit per aliam et aliam re-
dire possit non obstante iuris et sollempnitatibus pretermissis et quod ra-
tione iuris ordinis vel sollempnitatibus non servatis sententia vel sententie
per ipsos aut altero ipsorum lata vel late vel ferende super aliquo proces-
su vel aliquibus processibus non possit infrigni tolli vel cassari du-
modo de mallo constet. Et hoc capitulum sit precisum et precise intel-
ligatur et interpetrari non possit nisi solummodo prout iacet et quod
potestas vel vicarius et uterque ipsorum possit et eis liceat utrumque offitium
exercere videlicet offitium potestarie et vicariatus in terra canarij et eius
districtu. Itaque quod unum offitium alteri non preiudicet et habeant
in premissis auctoritatem arbitrium et baliam et quolibet predictorum
et etiam possint inquirere precipere et mandare ac procedere et in
ipsa precepta scribere et publicare absolvere et condennare et omnia
et singula facere et exercere que ad ipsa officia et quolibet predictorum
venerint oportuna et quicquid per eos aut alterum ipsorum factum
fuerit scriptum sive gestum in predictis et quolibet predictorum ha-
beat et obtineat plenum robur in qualibet parte sui auctoritate
presentis statuti. Quod aliter interpetrari non possit in totum vel
in partem nisi solummodo prout iacet hinc aliquo alio statuti capi-
tulo non obstante ~

De citationibus faciendis in mallis ~

R. ca ij. Item statuimus et ordinamus quod quicumque fuerit accusatus, inquisitus
vel denumptiatus, de aliquo mallo vel delicto vel etiam damno dato coram
curia comunis canarij. et primo debeat citari per bayulum vel preconem
comunis canarij. Et si quis citatus fuerit personaliter tertia die post cita-
tionem si vero ad domum et non personaliter secunda die post citationem
iuridicam coram dicta curia debeat comparere ad obediendum man-
datis

datis curie et offitialium dicte terre ad se excusandum et defendendum ab inquisitione, Accusatione uel denumptiatione ꝯ eum formata et si non comparuerit ut dictum est ponatur in bāno dicti cois in quo bāno assignetur ei terminus trium diez ad comparendum et ad dandum fideiussores et per emtorie. Et si in dicto termino non comparuerit ut dictum est ex nūc pro ut ex tunc habeatr pro confesso et conuicto de dicto mallo ac si per testes probatum esset ꝯ eum ut eos et ꝯ eum ut eos procedatur ad condennationem ut est iuris, dummodo q si infra dictum terminū trium diez ad se excusandum et defendendum ac fideiussores dadum per consules cois cānarij aut alterū ipsoz eoz cuius periculo approbandos cōparuerint recipiatur et detur sibi terminus quinqz dierum ad se excusandum et defendendum et suam excusationem et defensionem faciendam et per emtorie et idem terminus assignetur accusatori ut denumptiatori et nullus de cānaria ut eius districtu uolēs cum effectu fideiussores dare idoneos non possit conueniri nec aliquo modo in carceribus cois cānarij detineri et si vicarius aliquem post oblationem fideiussoris carcerauerit soluat communi cānarij uice qualibz .x. libr den, et bānum latū seu datum ꝯ aliquem termino ipsius elapso habeat et obtineat uim diffinitiue sententie et tamqz diffinitiua sententia exequatur et executioni mandetur ꝑ remedia opportuna. et nihils procedatur et procedi debeat ad condenationem nō obstante q bāni facta uigore fuerit executio ꝯ talem. Et hoc locū in chriminalibus causis tantum habeat presentibus et futuris ac preteritis. Addimus enim si executio facta fuerit uigore bāni non possit fieri uigore condepnationis que fieret de hijs de quibus datum fuit bānum, et si per curiam dicti cois cānarij procederetur ꝯ aliquem forensem de aliquo mallo delicto uel dāno dato. Idem forensis citetur et citari debeat per preconem dicti cois sono tube premisso in platea cois eiusd, q in tres dies tunc proximi

ximi

cōtra forēses

xime sequentes debeat coram dicta curia comparere ad se excusandum et defendendum a processu formato et habito contra eum ac fideiussores dando idoneos modo predicto superius approbandos et si non comparuerit in termino sibi dato in citatione predicta procedatur et procedi postmodum possit et debeat contra eum per curiam supradictam modo ac forma superius declarato et dicta citatio de ipso forensi modo predicto facta habeatur pro plena et legitima probatione ac si esset personaliter citatus ac etiam requisitus et omnia facta contra talem citatum post citationem huiusmodi habeant et obtineant plenam roboris firmitatem huic alio capitulo statuti non obstante.

De benefitio pacis et confitentibus malla et pena negantis.

R. ca iij. Item statuimus et ordinamus quod si accusatus, inquisitus uel denumptiatus de aliquo mallo uel delicto et ipsum mallum uel delictum confitebitur condempnetur in quarta parte minus pene in statuto contenta. Et si de aliquo mallo uel delicto fuerit facta pax in decem dies et producta in publicam quandocumque ante sententiam dimittatur sibi dimidietas pene et si suam condempnationem soluerit camerario communis canonij in decem dies a die late condempnationis numerandos quarta pars pene remittatur soluenti si uero ipsum mallum uel delictum negauerit condempnetur in duplum ipsius pene qua condempnari deberet si confiteretur mallum uel delictum.

De pena blasfemantis deum et sanctos eiusdem.

R. ca iiij. Item statuimus et ordinamus quoniam graue immo grauissimum est eternam offendere magestatem quod nullus tante temeritatis existat an audatie quin deum omnipotentem celi et terre factorem et gloriosam uirginem eius matrem audeat maledicere uel blasfemare

et quicumq blasfemauerit seu maledixerit soluat com canarie uice qua=
libet de facto sine diminutione aliqua .x. libr. den. si aliquem sanctum
uel sanctam soluat communi predicto similiter centu sol. den. si uero dixe=
rit alia uerba inhonesta vz de lano sia ut iurauerit per culum uel
uuluam soluat communi canarij .xl. sol. den. si autem Iurauerit per
corpus, uel per alium aliqd membrum dei et alior sanctor et sanctar
soluat similiter .xl. sol. den. pro qualibz uice qua dixerit ut iurauerit
et cuicunq sit licitum de predictis et quolibz predictor ꝯ facientes
accusare et denumptiare et eius accusationi credatur cu iuramento pre=
stito de probatione unius testis fidedigni no maliuoli et nomina ac=
cusatoris et testis continuo in secreto debeat retineri, et talis accusator
habeat et habere debeat quartam partem pene quam talis delinques
Accusatus per eum soluerit in commun. Statuentes precise q consules
terre Canarie qui pro tempore fuerint quolibz ano de mense nouembris
teneantur et debeant uinculo iuramentj eligere tres bonos hoies de
dicta terra qui uocentur et sint custodes secreti et ipsor offitium du=
ret per unum annum et non ultra nec ad dictum offitium p alio
sequenti ano possint eligi ut asumi, qui custodes teneantur et de=
beant uinculo Iuramenti referre denumptiare et accusare infra octo
dies omes et singlos delinquentes in predictis ut aliquo predictor
in presenti capitulo ɔtentor dno Pote ut uicario et eor relationi de=
nuptie et accuse et stetur et credatur cu uno teste fidedigno et
prestito iuramento et habeatur pro plena et legitima probatione
et eor nomina in credetia teneantur habeantq dicti custodes sic
denumptiantes delinquentes quartam partem pene quam huius=
modi occasione deuenire fecerint in communi ~

:C: De pena percutientis aliquem cu armis uel sine : ~

Rea .v. :C: Item statuimus et ordinamus q quicuq ut quecuq percusserit

aliquam

Aliquam personam cum aliquo genere armorum si in facie cum sangui=
nis effusione condepnetur comuni Canarij uice qualibet in lxxx. libr. den.
si uero sine sanguine in xxxti r. den. uice qualibet condepnetur. si
autem signum alicuius percussionis remanserit in facie uulne=
rati pro quolibet signo condepnetur comuni Canarij in .Centi. libr. den. et
si quis percusserit aliquam personam cum armis in alijs parti=
bus corporis aut aliqua eorum si sanguis exiuerit pro qualibet percus=
sione condepnetur dicto comuni in .lta. libr. den. si uero sanguis non exiuerit,
condepnetur uice qualibet et pro qualibet percussione in xx libr. den. Si autem
quis percusserit aliquem cum aliquo genere armorum sine ferro, in facie cum
sanguinis effusione condepnetur uice qualibet et qualibet percussione in xl.
libr. den. Si uero sine sanguine in xx libr. den. condepnetur, si uero in alia
parte corporis et sanguis exiuerit condepnetur in xx libr. den. et si sanguis
non exiuerit in decem libr. den. uice qualibet et qualibet percussione conde=
pnetur, Si autem quis percusserit aliquem cum aliquo genere armorum tam
ferro quam sine a collo supra extra faciem et sanguis exiuerit in lxxx libr.
den. si sine sanguine uice qualibet in xx libr. den. condepnetur, si autem
Aliqua persona percusserit aliquem seu aliquam cum pugno seu alapa
in facie et sanguis exiuerit pro qualibet percussione in xxx libr. den. condep=
netur et uice qualibet. et si sanguis non exiuerit uice qualibet in xxv libr
den. condepnetur, si in alia parte corporis sine sanguine condepnetur in
.x. libr. den. si autem cum sanguine in xv. lib. den. uice qualibet condep=
netur; dummodo si ex predictis percussionibus uel altera eorum factis in facie,
signum remanserit euidens in faciem uulnerati condepnetur dicto comuni in .l. libr.
den. pro quolibet signo condepnetur; Decernentes ac et addicientes huic ca=
pitulo quod si ex percussione facta cum armis membrum aliquod fuerit
debilitatum uel ascisum et suum perdiderit officium percutiens pro quolibet
membro sic debilitato uel asciso in centum l. libr. den. debeat condep=
nari. Si uero dentem effoderit pro quolibet dente in xxv. libr. den.
cum predictis et [illegible] condepnetur

:X: De pena capientis aliquem per capillos violenter vel trasinaverit aut in terram prostraverit :–

ca ·xi· ·I· Item presenti lege firmamus quod quicumque aliquam personam ceperit per capillos iniuriose condempnetur coi canarij vice qualibet in .x. libr. si vero spinserit iniuriose vel aliquam condempnetur in .l.^ta sol. den. si autem spinserit aut fecerit eum vel eam cadere in terram condempnetur dicto coi vice qualibet in centum sol. den. et si ipsum ceperit et prostraverit in terram in .c. sol. den. vice qualibet condempnetur et si aliquis aliquam personam iniuriose ceperit per panos vel per personam violenter aut eam spinserit seu alicui panos dilaniaverit seu sciserit condempnetur coi canarij vice qualibet in quolibet dictorum casuum in .l.^ta sol. den. si vero proiecerit in terram in centum sol. den. si autem trasinaverit in .xxv. libr. den. vice qualibet coi canarij condempnetur. si quis autem iniuriose alicui persone capputeum extraxerit seu abstulerit vel birretum in .c. sol. den. vice qualibet condempnetur –

:XI: De pena insultantium aliquem cum armis vel sine :–

ca ·xii· :XI: Item statuimus et ordinamus quod nullus audeat vel presumat insultum facere contra aliquem cum armis offendibilibus et qui contra fecerit pro vice qualibet condempnetur dicto coi in .xv. lib. den. si vero insultus factus fuerit sine armis insultans vice qualibet in .l.^ta sol. den. debeat condempnari, si vero insultus factus fuerit in [illegible] dominum insultati proprium vel conductum vel possessionem insultati propriam vel conductam [illegible] condempnetur [illegible] eius quo [illegible] et condempnetur si insultus [illegible] insultans si [illegible]

[illegible]

qu–

quo malto in mediate post insultum secuto et cõmisso si pro ipso malto
imponeretur maior pena q̃ pena insultus de insultatione tali nullat.
cõdẽpnetur. et si cõmitteretur minor pena de utroq; debeat cõdẽpnari. Volu=
mus insuper q̃ insultatus ualeat se defendere cõ insultantem et si defen=
dendo percusserit insultanti p̃ tali percussione ad penam aliquam nul=
latenus teneatur. Si quis uero euaginauerit uel manus ad arma posue=
rit cõ. aliquem irato aĩo p̃ dicta euaginatione et ponere manum et —
uice qualibz in. c. sol. deñ. cõdẽpnetur. Si uero quis contra aliquem ira=
to aĩo lapides uel bastonos proiecerit et non percusserit uice qualibz in
xl^ta sol. deñ. cõdẽpnetur. Si autem quis irato aĩo manu uacua admina=
uerit cõ aliquem et non percusserit in xl^ta sol deñ: qualibz uice condẽp=
netur et si cũ armis adminauerit cõ aliquem et non percusserit in qu=
quaginta. sol. deñ. uice qualibz cõdẽpnetur —

C. De pena dicentis alicui uerba iniuriosa :—

R^ca x. viiij. C. Item statuimus et ordinamus q̃ si quis dixerit alicui uerba iniuriosa
ut puta, latro fur leno Meretrix, uel hijs similia puniatur per p̃dictum
dictum cõrre in. x. libr. deñ. Si uero dixerit rauoglioso uel falzo aut
simile in. c^m. sol. deñ. condẽpnetur uice qualibz si autem quis impro
perauerit alicui iniuriam factam patri, matri, filio, fratri carnali, aut
nepoti carnali uel consobrino in properando mortem uel aliquod de=
lictum carnale in. xxv. libr. deñ. improperando uero ictus cum san=
guine uel aliam percussionem cũ sanguine in. c. sol. deñ. debeat con=
dẽpnari. Qui uero aliam iniuriam improperauerit seu alio modo
alicui usq; in penas superius ãnotatas p̃otis arbitrio considerata qua=
litate delicti et conditione personaz debeat condẽpnari —

C. Qualiter crimina cõmittentes cogantur ad malta confitenda :—

R^ca x. viiij. C. Item statuimus et ordinamus ad hoc ut malta non remaneat impu=

mta q si quis accusatus, inquisitus, uel denuntiatus fuerit de aliq
malefitio uel delicto comparens coram pot. seu uicario aut alio offitiali
cois canarij ipsum malefm negauerit et postmodum ipsu malefm
probatum fuerit 9 eum per unum testem de uisu uel per quinq de
publica fama, potas uel vic. seu alter offitialis cois canarij pos=
sit ac sibi plene liceat talem negatem impresentia tamen ad
minus unius ex consulibus dicte terre torquere ac tormentis affli=
gere et cogere ad dictum malefm confitendum prout et sicut ipsi
offitiali uidebitur et placebit et si comparere neglesserit ad sub
biciendu se tali torture habita fide p dictos testes ut supra ci
tetur per publicum bay^m. dicti cois qui ueniat ad ipsum malefm
confitendum uel ad subbiciendum se torture et si in termino cita
tionis sibi dato neglesserit comparere seu non comparuerit
psonalr habeatur p confesso et conuicto de ipso malefo ac testib.
superato et condepnari possit et debeat de ipso malefo sicut cotra
eum probatum foret per testes quatuor fidedignos. et ipsa
condepnatio ualeat pleno iure aliqua lege aut statuto in
contrarium loquente non obstante ~

:T: De pena appellantis et non prosequentis appellationem :~

R^a ·x· :c: Item statuimus et ordinamus ad refrenandum illor malitia qui=
friuolas appellationes ut solutioni et 9depnationi de ipsis faciendis
seu latis differant quottidie molliuntur q omis qui ab aliquo pre=
cepto uel mandato sibi facto uel fiendo seu ab aliqua sententia 9
eum lata uel ferenda per offitialem aliquem cois canarij teneatr
et debeat ipsam appellationem per eum sic interpositam proseq
eo modo et forma que in constitutionibus ducalibus spoletane pro=
uincie continetur ad penam xl^ta sol. den. et potas siue uicarij
et alij offitiales cois possint et debeant exequi et executioni ma=
ndare

ndare sententias, precepta, et mandata et tales appellantes habitus seu factus sine requisitione seu licentia alicuius curie si talis appellans in .x. dies a die appellationis per eum interposite numerandos appellationem ipsam non fuerit prosecutus et si quis officialis dicti cois fuerit negligens in predictis in decem libr. den. uice qualibet condempnetur ~

:c: Q in mattis de similibus ad similia procedatur :~

Rca xi. :c: Item statuimus et ordinamus q Potas ut vicarius cois canarij de omnibus et singlis mattis que non exprimuntur et declarantur in ipsum uolumen statuti cois canarij possit ac eis et cuilibet ipsorum plene liceat procedere de similibus ad similia in ciuilibus et criminalibus causis in prosequendo, condempnando et absoluendo prout et sicut eis aut eorum alteri uidebitur fore iustum et ubi simile non inueniretur formam iuris cois esse decreuimus protinus obseruandam ~

:c: De seynatis et terminis obseruandis: et de pena terminos extraentis :~

Rca xij. :c: Item statuimus et ordinamus q quecumque persona studiose extraxerit uel extrahi fecerit aliquem terminum inter se et suum conuicinum condempnetur coi canarij uice qualibet in .x. libr. den, et nihilominus extractus terminus per eumdem in statum pristinum reducatur expensis omnibus extrahentis eiusdem per illos homines qui de predictis melius sciuerint ueritatem per eos tamen primo prestito defaciendo ipsas terminationes bona fide ac sine fraude iuramento et ut dicti termini facilius conseruentur in lesi Jubemus q nulla persona prope ipsos terminos per unum pedem magnus laboret aliqualiter aut plantet ad pena decem sol. dicto coi sine diminutione aliqua applicandorum ~

: c: De pena furantis furtaque acceptantis exbanitos :

R. xiij. : c: Item Statuimus et ordinamus quod si qua persona furata fuerit seu furabitur aliquam rem ualentem decem solidorum et ab inde infra condenpnetur communi canarie uice qualibet in .c. sol. den. si uero a decem solidis supra usque ad uiginti sol. den. in .x. libr. den. uice qualibet condepnetur si autem ab inde supra condepnetur fur in .l.ta libris den. Receptatores uero dictorum furium uel rerum furatarum scienter et appensate puniantur eadem pena sicut fures. Prestantes autem dictis furibus aut alicui committendi aliquod aliud malum uel delictum quomodocumque et qualitercumque auxilium, consilium et fauorem in medietatem pene qua condepnari uel puniri deberet malefactor condepnetur et quicumque receptauerit seu associauerit aut aliqualiter conuersatus fuerit in loquendo, uel comedendo, aut bibendo scienter aut aliquo modo participauerit cum aliqua persona exbanita quacumque de causa de canario et eius districtu per curiam dicte terre in .c. sol. den. uice qualibet communi canarie condepnetur. Volumus insuper et Iubemus quod ad probationem furti de nocte commissi fama cumque testium de publica fama et uoce probatum aut dictum seu probatio unius testis de uisu plene sufficiat ad cogendum et constringendum ad confitendum per torturam uel carcerationem de tali malo in formato —

uocati banni

: c: De pena committentis fraudem in offitio suo donando bona communis : —

: c: Item Statuimus et ordinamus quod quicumque de canario uel eius districtu promixerit aut donauerit publice uel occulte alicui persone per se uel alium aut huiusmodi donationi consenserit condepnetur communi cannarie uice qualibet in .l.ta libr. den. et talis promissio uel donatio non ualeat ipso iure. et hoc capitulum sit precisum et tolli=

non

non possit aliquo consilio uel arengha. et predicta uendicet sibi locu si donatio fieret de bonis cois canarij supradictj —

De pena comittentis fraudem in offitio suo :—

ca XV. Item statuimus et ordinamus q si quis comisserit aliquam fraudem in suo offitio tam fraudans q corruptus perdat offitium ac in decem libris den coi canarij uice qualibet et quilibet condepnetur et dapnu patienti emendet in duplum si comune canarij aut aliqua spetialis persona dicta de causa in curreret uel grauamen —

ca XVI. De pena turbantis aliquem in tenutam et possessionem alicuius rei :—

Item statuimus et ordinamus q quicuq molestauerit inquietauerit aut turbauerit aliquam personam in aliqua eius tenuta ut possessione coi canarij in X libr den. uice qualibz condepnetur si talis tenuta rei fuerit inmobilis si fuerit rei mobilis in .C sol. den. et in restitutione dicte tenute penitus codepnetur —

ca XVII. De pena exentis bladum de terra seu possessione alterius :—

Item statuimus et ordinamus q quicuq laborator extraxerit bladum de terra alterius quam haberet ad laboritium sine requisitione et expressa licentia dominj eiusdem rey cdepnetur coi canarij uice qualibet in centum sol den, et in restitutione bladi eiusdem rey dno facienda. si uero dns talis rei negligens fuerit in tantum q requisitus, a laboratore huiusmoi perficere in talibus no procurauerit opportuna tunc ipsa reqsitio facta. possit laborator cum licentia potis seu uicarij dicte terre canarij de ipsa terra partibladi sibi extrahere contiguentem sine pena et illud idem dicimus

520

de dño rei et de requisitione facta stetur et credatur iuramento requirentis seu dicentis requisitionem huiusmoi se fecisse cum dicto unius testis de visu que probatione plenissima habeatur ~

R[ubrica]. ca. xviij. ·C· De pace inter inimicantes habita obseruanda : ~

·C· Item statuimus et ordinamus q. omis pax que inter aliquos de canario quacumq fuerit de causa facta aut et stabilita conti=nuo debeat obseruari et adimpleri inlesa. et si quis contra fecerit si de omicidio fuerit condempnatus rumpens coi canarij mcc quali=bet in m. c. libr. den. si uero fuerit de aliquo alio graui mallo in quinquaginta libris den coi canarij protinus condempnetur si autem de leui mallo condempnetur dco coi in. c. sol den ~

R[ubrica]. ca. xviiij. ·C· De condempnationibus et cohentionibus exigendis : ~

·C· Item statuimus et ordinamus q. potestas et vic. cois canarij et uterque ipsorum teneantur et debeant uinculo iuramenti et ad penam xxv. libr den, exequi et executioni mandari omes et singulas condem=nationes per eos aut ipsorum alteru latas et datas et etiam omes et singulas condempnationes sui precessoris et et omes et singulas datiuas focularia et collectas per dictum coe impositas tam tempori sui precessoris q. et suo tempori nisi condempnatio per appellationem penderet uel nisi ipsa appellatio fuerit cassa aut anullata per curiam seu per sapientem aut suspensa per coe canarij supradictum ~

R[ubrica]. ca. xx. ·C· Q[uod] cuilibet sit licitum moderate suam familiam uerberare : ~

·C· Item statuimus et ordinamus q. quicumq de canario uel distr=ictu,

ricn eiusdem aut et habitator verberaverit aliquem de ipsi=
us familia vel habitantem aliquem cu eod in una domo mode=
rate ad penam aliquam nullat. teneatur. Et idem intelligatur de
de spiritualibus dict terr dumodo non enormiter ipsu ledat vel
castiget & remaneat in prudentia Potis vel vic. dict terr —

Rca xxi : De pena portantium arma : —

Item statuimus et ordinamus q nullus forensis audeat vel pr=
sumat per terram canarij portar aut deferre aliquod genus armo=
rum offendibilium vel defendibilium et gfaciens quilibz in xxv.
libr den pro quolibz genere armor offendibilium sibi inventoru
et in x. libr. den. pro quolibz genere armor defendibilium coi
canarij gdepnetur et in admissione ipsor armor dumodo ipsa=
arma redimere valeat pro pretio quinq solidor pro quolibet
genere eorundem. Et q nullus de canario vel habitans in eodem au=
deat vel presumat per dictam terram dicta arma portare quoqmo
et si arma offendibilia portabit aut deferret in xl. sol den. pro
quolibz gener armor offendibilium puniatur et si defendibiliu
pro quolibz gener armor et vice qualibz in xx. sol den. de fat=
to puniatur et solui debeat cam. cois canarij. Et de inventione
huiusmoi stetur et credatur dicto ac relationi familie offitialis
et bay. cois canarij rimantium pro predictis quo relatio pro=
probatione legitima habeatur. Et quicunq fugam eripuerit
aut arma proiecerit vel se absconderit seu se discuti vel rima=
ri noluerit a dca familia dum ipsa familia rimabitur pro
premissis habeatur pro confesso et convicto de omnibus armis
Et quicunq sibi arma inventa per familiam curie dict
terr dare noluerit aut ea sibi non permisserit auferri in xxv.
libris den. pro qualibz armor sibi inventor gen armor coi can=

arripuerit fugam

53v

narij condẽpnetur de quibus omnibus ac eoꝝ quolibꝫ relatione aut — iuramento rimantis familiē seu baỹ· dicti cois canarij stetur et — plenissime credatur et eoꝝ et cuiuslibꝫ ipsoꝝ relatio ut dictũ cum — Juramento factum in premissis et quolibꝫ premissoꝝ pro probatione legitima protinus habeatur. et huic capto precise loquenti aliquo alio ubicumqꝫ posito non obstante et si expresse ꝯtraria loqueretur —

Rca. C· xxij·

:C: De pena petentis debitum iam solutum : ~

:C: Item statuimus et ordinamus quod si aliqua persona coram pote uel — vic̃o cois canarij aut alio dicti cois offitiali petierit alicui persone aliquod debitum sibi solutum seu aliquam rem sibi restitutam uel traditam que solutio seu restitutio probari postmodum ualeat quod eum puniatur et ꝯdẽpnetur petens quilibꝫ coi canarij uice qua — libꝫ in duplum quantitatis seu extimationis rey petite et illa pars quod quam talis fuerit facta petitio statim dicta probatione — facta a predictis omnibus absoluatur in totum et sibi petens ad restitutionem et refectionem dãnoꝝ omniũ ac expensoꝝ et in teresse protinus condẽpnetur per curiam supra dictam ~

Rca. C· xxiij·

:C: De pena accusantis et non probantis accusam : ~

:C: Item statuimus et ordinamus quod quicuqꝫ accusauerit uel denuptiauerit aliquam personam de aliquo malleficio uel delicto coram pote uel uicario cois canarij et ipsam accusationem uel denũptiationem nõ probaue — rit sibi per ipsum offitialem cois canarij assignatum in ea pena cois canarij ꝯdẽpnetur accusans et denũptians qua condẽpnari de — beret accusatus uel denũptiatus huiusmoi si tale malleficium de quo ac — cusatus uel denũptiatus foret quod eum per testes legitime probaretur huic capitulo precise loquenti aliquo alio statuti capitulo cois can —

, narij,

narij uel reformationē loquentē in contrariū alio nolumus nō obstāt —

·Rxca ·xxiiij· De pena auferentis de lignis uel lapidibus murorū cōis :—

·I· Item statuimus et ordinamus quod quicūque abstulerit de lapidibus moroz
seu de aliquibus alijs lapidibus assiaribus uallis seu lignis de ali=
cuius edifitij aut in aliquo edifitio cōis cānarij positus quoquomō
cōdēpnetur inse qualibet in x tibr. den. cōis cānarij supradicto et ni=
hil ablata omnia et singula debeat in statum pristinum reponere et
aptare et quilibet possit contrafacientes huiusmōi accusare et denū=
ptiare et habeat quartam partem pene. et vic. teneatur uinculo
juramenti et pena, c, sol, den, suo salario singrere mense quolibet
de predictis et si quos delinquentes inuenerit penis punir sup. declarat —

·Rxca ·xxv· De pena accipientis tenutam sua auctoritate :—

I Item statuimus et ordinamus quod nulla persona audeat uel presu=
mat intrare seu aprehendere aliquam tenutam seu possessionem
uel detentam sua auctoritate contra aliquam personam de cānaria
uel eius dixtrictu sine juris cognitione et si quis contra fecerit cōdē=
pnetur cōi cānarij in, l, tibr, den et ipso facto cadat ab omni
iure quod haberet in possessione seu re quam acceperit —

·Rxca ·xxvj· De pena testis nō comparentis ad testimonium perhibendum :—

I Item statuimus et ordinamus quod quecumque persona citata fuerit -
coram curia cōis cānarie pro aliquo testimonio perhibendo tam
in ciuilibus quam in criminalibus causis et non comparuerit infra terminum
citationis eiusdem sibi per baylum dicti cōis uel preconem assi=
gnatum. si causa fuerit ciuilis in .v. sol den, si uero causa
fuerit criminalis in decem sol, den, pro quolibet et uice qualibet

54v

de facto atque sumarie per vicarium dicte terre puniatur nisi iuxta et rationabili causa fuerit impeditus et nihilominus super dicta causa veritatis debeat testimonium perhibere —

Rubrica ·XXVII·

De pena non claudentis inter se ipsum et comvicinum eiusdem —

Item statuimus et ordinamus dicimus et firmamus quod quicumque habet aliquem murum communem cum suo convicino seu domum teneatur ipsum murum perficere et altare ac ipsam domum claudere expensis communibus inter eos si inde facta fuerit querela coram potestate vel vicario comunis cannarie infra terminum assignatum per ipsum potestatem vel vicarium ad petitionem alicuius convicini cui pertinuerit supradicta pena centum sol. den. et idem murus claudatur et claudi debeat de lapidibus vel de lateribus coctis vel crudis si ipsi consortes fuerint in concordia —

Rubrica ·XXVIII·

De pena pascularentis in forma molendinorum comunis —

Item statuimus et ordinamus quod nulla persona audeat vel presumat pasculare in forma molendinorum comunis cannarie et contra faciens quilibet condempnetur comuni cannarie vice qualibet in centum sol. den. et nihilominus pasculantes seu animalia que fecerint novitatem in quatuor dies postquam sibi per offitialem aliquem dicti comunis fuerit manifestatum debeat elevare et in pristinum statum reducere sine mora ad dictam penam. et potestas vel vicarius dicti comunis in quindecim dies principii sui regiminis faciat per consules et consiliarios spetiales dicti comunis apponi sex homines ad reinvendum et terminandum confinia et seinatas dicte forme qui melius scire debeant veritatem. et ipsa forma terminata ex utraque parte ipsius sit ut premittitur terminata nulla persona audeat vel presumat in ipsa forma aliquam facere novitatem nec aliquid aprehendere ad penam .x. libr. den. et nihilominus quod fuerit in eadem in tres dies post

preceptum

preceptū sibi factum per offitialem dicti cōis in statum pristinū reducat ad penam superius nominatam et quilibꝫ possit per utrāq; ripam dicti formis personatr in cedere sine pena —

R̄ca. xxviiij. De pena retinentis ut facientis in muro cōis cānarie hostiū ut fenestram : —

Item statuimus et ordinamus q̄ nulla persona possit ut debeat facere ut habere in muro cōis cānarie aliquod hostium ut fenestram ut foramen aliquod per quam ut per quod homo possit ingredi ut exire ferrata ut nonferrata a .xx. pedibus infra ad penam .xxv. libr. den. pro quolibꝫ contrafaciente. et nihilominus quilibꝫ habens dictum foramē ut fenestram debeat ipsū ut ipsam claudi facere ac murari bonis lapidibus ut latribus et calce et in ea grossitie qua extitit alibi dictus murus in terminum sibi ut eis per Pōtem ut vicarium aut alium offitialē dicti cōis cānarie assignatum ad penam superius declaratam. et cuilibꝫ sit licitum delinquentes in talibus denūptiare et accusare et habeat quartam partem bāni et nomen eius in credentia teneatur —

R̄ca. xxx Q. inimicantes inuicem inter se pacem debeat stabillire : —

Item statuimus et ordinamus q̄ quilibꝫ teneatur et debeat facere pacem cum suo inimico ad instantiam et petitionem dn̄i Pōtis ut vicarij et consulum cōis cānarij et cuiuslibꝫ eorūdem ad penā .x. libr. den. et nihilominus recusans seu nolēs pacem agere supradictam cogi debeat per ipsos officiales ad dictam pacem faciendam et confinari debeat per ipsos officiales ex terram cānarie et eius distrietu per unū ānum

R̄ca. xxxi De portis et pontibus manu tenendis et de pena intrantis ut exeuntis terram cānarie nisi per publicas ianuas dicte terre : —

Item statuimus et ordinamus q̄ Pōtas ut vic. et consules cōis can=

narię teneantur et debeant uinculo Juramenti manuteneri facere
expensis cois omes et singlas portas et pontes flumium dictę terrę
et ipsas portas et pontes leuatorios de sero congrua hora claudi facere
clauibus et catenis et in mane quolibz aperiri et si quis portas uel pon-
tes dictę terrę aut aliquam seu aliquam ipsaꝝ ausus fuerit nisi cū
eoꝝ proprijs clauibus aperire aut per eos ul alterū ipsoꝝ ul ipsaꝝ alter
malo modo ingredi seu dictam terram canarij aliunde q̃ per ipsas
portas ut decet congruo modo apertas presūpserit intrare ꝯdẽpnetur
coi canarij uice qualibz qua contra fecerit in aliquo predictoꝝ in c.^m
libr. den. et cuilibz sit licitum ꝯtrafacientes huiusmoi denūptiar-
et accusare et habeat quartam partem bāni et omes expensas fac-
tas ul fiendas per ipsos offitiales pro predictis ul pro concimine pre-
dictoꝝ ul alicuius eoꝝ canaꝝ dicti cois dumodo de utilitate con-
stiterit sine aliqua apodissa de bonis dicti cois canarię soluere
teneatur ad petitionem offitialium predictoꝝ et hoc capitulū sit
omnino precisum —

ca
x. xxxxij

De pena forensium terrigen. offendentꝫ et de penis in mallis duplicandis :—

Item statuimus et ordinamus q̃ nullus forensis audeat ul presumat of-
fendere aliquam personam de canaria ul dixtrictu in persona ul re-
bus et contrafaciens in pena dupli qua puniretur canarien. si aliquē
de canario taliter offendisset per vicarium dictę terrę ꝯdẽpnetur
duplicentur et pene omnibus et singlis hominibus et personis aliquod
mallm ul excessum comittentibus in platea cois canarię cui platee
hij sūt confines vz a domo Ant. cicchori usqz ad ecc.^em sancti blaxij et
a domo dongiutij antonij in clusine et a domo raynaldi cicchi in
clusine et a domo heredum andreę masei in clusine ac et in pala-
tio dicti cois in ecc.^is ul tabernis in diebus natiuitatis dni nri y hu-
xpi pascatium quorūlibz eius in festiuitate omniꝫ sanctoꝝ quorū
vocabula

vocabula in terra predicta ac eius districtu sūt posite seu sunt =
ecc.º stabilite in dic et in quo forum iusserimus faciendū aut et noc=
tis tempore que nox intelligatur et sit in mattis ab hora qua pulsatur
campana cois canarie de sero pro Jannis claudendis usq ad sonū cam=
pane monasterij sancti sebastiani que pulsatur in mane ad horam —
primam cūtis xpicolis nuptiandis duplicentur et pene offentibus-
aliquem stantem ad opus seu factionem aliquam cois canarij ul aliquē-
stantem seu manentem in seruitium dicti cois quomodocumq et qualiter:
cumq stantes et in predicatione ul ad aliquem luptum mortui alicu-
ius et in quibuslibz excessibus modo predicto comissis pene debeant
duplicari —

R ca· xxxiij : De pena intrantis domum ul possessionem alterius uiolenter : ~

Item statuimus et ordinamus q si quis intrauerit domū uel cappan=
nam alicuius 9 uoluntatem dni rei eiusdem aut ipsius domus ul cappan=
ne hostium fregerit cdēpnetur coi canarie uice qualibz in x· libr· den·
et in emendatione dapno passo protinus facienda. si inde aliquid
abstulerit ul furatus fuerit cdēpnetur dicto communi pro ut in ca=
pitulo de furtis comittentis est expresse. et nihil ominus semper que ab=
stulerit seu furatus fuerit aut extimatione ipsorum dānis passis de=
beat emendare ~

R ca· xxxiiij· : De pena iniuriantis offitialibus forensibus dicte terre : ~

Item statuimus et ordinamus q si aliquis fecerit seu dicere ul fa=
cere attentauerit aliquam in Juriam ul offensam seu uerecūdiam
Pot.i ul vic.º Not.º reformationū ul alicui alij offitiali forensi cois
canarie ul alicui familiari ipsorum seu alicuius eorum cdēpnetur coi
canarie in pena dupli pena in statutis contentis in quolibz gene=
re delictorum. et Potas atq vic. cois predicti et quilibz eorum possit et —
ualeat libere audire presentis statuti delinquentes huiusmodi-

punire. et ꝯ eos inquirer atq proceder ipsosq ꝯdépnare ac ꝯ eos realem
et personalem executionem facere ut facti qualitas postulabit tamq ꝯ
alios terrigenen dicte terre cu alijs excepsibus quomolibz cómittentibus —

Rx. ca xxxv.

De pena pedagium comunis indebite colligent :—

Item statuimus et ordinamus q nulla persona audeat ul presumat col=
ligere seu accipere aut auferri facere in cánaria ul eius dixtrictu
pedagium romane ecc, ul cóis cánarij alicui persone preter conduc=
tores proprios ipsoz pedagioz aut aliquis de sua familia ad penam
.c. sol. den. pro quolibz et qualibz uice. et quicúq emerit pedagium nó
possit nec debeat ipsum pedagium alicui reuendere ul locare sine mi=
carij et consulum cóis cánarij spetiali licentia ul mandato. et si quis
contra fecerit in predictis ul altero predictoz condépnetur cói cánarie
in .x. libr. den et ipsum pedagium administrare pro toto tempore te=
neatur —

Rx. ca xxxvj.

De pena ementium iura forensium :—

Item statuimus et ordinamus q nullus de cánario ul eius dixtrictu
possit ul debeat emere seu insolutum recipere aut in donationem su=
scipere iura alicuius forensis ꝯ aliquem de cánario ul foremsem in
cánario cómoramtem et qui contra fecerit ꝯdépnetur cói Cánarie uice
qualibz in .x. libr. den. et ipsa emtio seu uenditio non ualeat ipso
iure et illud idem de forense ementi iura ab aliquo ꝯ aliquem per
directum ul per oblicum de cánario dicimus et firmamus —

Rx. ca xxxvij.

De pena uendentium ul occupantium arma imposita per cóe :—

Item statuimus et ordinamus q nulla persona audeat ul presumat
alicui uendere alienare pignorare aliqua arma cóis cánarie seu

per

per ipsu coe imposita aut eidem mutuata uel assignata nec ipsa
arma aut genus aliquod eorumeem dari valeat modo aliquo alicui
in tenuta per aliquem offitialem dicti cois canarii. et si quis contra
fecerit in predictis aut aliquo predictoz in c. sol. den. et in restituti=
one ipsoz armoz dicto coi uice qualibz condepnetur et vic. cois canarij
teneatur et debeat uinculo iuramenti et pena x. libr. den. de suo sala=
rio de omnibus armis cois eiusdem mostram fieri facere et videre te=
pore cuiuslibz consulatus —

R^ca^ X·xxxviij·: ·C·: De pena recipientium ad accaptum : —

·C·: Item statuimus et ordinamus q. potas, vic. et consules aut aliquis
alius offitialis cois canarii non accipiant modo aliquo uel causa ab
aliquo ad accaptum aliquam rem seu aliquam pecunie quantitate
ultra salarium eis attributum datum et concessum per forma statu=
tuti cois canarii. et si quis contrafecerit tam accipiens qz dans uel
mutuans in x. libr. den. uice qualibz coi canarii condepnetur et cui=
libz possit contrafacientes denuntiare et accusare et habeat quarta
partem bani et eius nomen in credentia teneatur —

R^ca^ X·xxxviiij: ·C·: De terrigenis comittentibus rissam cum forense : —

·C·: Item statuimus et ordinamus q. si quis de canario uel eius districtu
faceret uel comiserit aliquam brigam, rissam uulnus, rumorem,
barattariam uel aliquod alium prohibitum seu uetitum per forma
statuti cois canarij cu aliquo forense ubicumq. quomodocumq. et qua=
litercumq. et talis forensis per offitialem dicti cois de comissis per
eum puniri non poterit aliqua ratione uel causa seu no puniretur ut dictum est de comissis illicitis per eumdem secundum forma
statutor. dictor. talis terrigena pro comissis cu forense huiusmodi
ad penam aliquam minime teneatur, sed ab omnibus comissis

per eum contra talem forensem sit protinus ex nunc pro ut ex tunc totaliter absolutus. Et hinc capitulo precise loquenti aliquo alio statuto dicti cois capitulo loquenti in contrarium non obstante.

Ca. XXXX. De pena dicentis quod terra conburatur.

Item statuimus quod nulla persona maior xv. annis audeat vel presumat dicere quod terra canarie conburatur vel quod in ipsa terra proiciatur ignis vel quod in ipsa seminetur sal aut aliquod surgium seu verbum quod seu cuius effectus si esset quod absit verteretur ad inquietationem status pacifici dicte terre et hominum degentium in eadem ad penam centum solidorum pro quolibet dicente et vice qualibet coi canarie sine diminutione aliqua aplicandam et quilibet possit contrafacientes denuptiare et accusare et habeat quartam partem banni et eius nomen sit secretum cuius iuramentum et denuptiatio cum dicto unius testis de uisu vel legitima probatione habeatur.

Ca. XLI. De pena non observantis ordinamenta facta per coe. can. super grassia conservandi.

Item statuimus et ordinamus quod omnes et singuli homines et persone de canaria et eius districtu teneantur et debeant integraliter observare omnes et singlas reformationes et ordinamenta factas et faciendas per commune canarie aut eius consilium vel arengham super opere cuiuslibet operis grassie in terra canarie existentis: et nulla persona audeat contra ipsas reformationes vel ordinamenta seu facere contenta aut altero eorundem ad penam .L. libr. den. pro quolibet contrafaciente et qualibet vice et quilibet possit contrafacientes denuptiare et accusare et habeat quartam partem banni: et hoc capitulum sit precisum et derogatorium hinc aliquo alio capitulo non obstante.

Ca. XLII. De pena insimantium aliquid in presenti volumine statutorum.

Item statuimus et ordinamus ut presens statutum melius et clarius diutius conservetur in lesum quod nulla persona de canaria vel eius districtus aut etiam aliunde audeat aliqualiter vel presumat aliquid scribere signare corrigere addere minuere vel mutare seu remittere ac etiam aliquam lineam signum aut aliquod

quod aliud apponere ut signar in aliqua in margine ut intra inmargines pre-
sentis voluminis statutor. cois ad penam xxv. libr. den. pro quolibz cotraficienti
et qualibet vice, etiam si notarius esset ad corrigendu ut renouadum statutum
dicti cois per ipsum commune aut eius offitialis positus et electus. Quem ex nuc
Jubemus et volumus omes correctiones et additiones presentis statuti per statutarios
quosq. quemlibet facien. scribere et apponere in uno volumine seu quaterno nouo
a presenti volumine protinus sepárato ad penam superius declaratam. Et eadé
pena puniatur offitialis quilibet dicti cois canarie contrafaciés inpremissis uel
altero premissor. Et hoc nó habeat locum in additionibus correctionibus et cas-
sationibus factis per Judices ducales curie que semper in ipso volumine statutor
debeant et esse possint.

R. ca x. xliij.

De pena prestantis alicui auxilium ut fauoré sup aliq. malle gomittendo :~

Item statuimus et ordinamus q. quecuq. persona dederit et quolibz prestiterit alicui
rumorizanti seu risum aliquam ut mallm aliquod comittenti in canaria ut eius
districtu auxilium consilium et fauorem ad comittendum predicta ut aliquod
predictor. in medietati pene qua puniretur seu códepnaretur comittens predicta
ut aliquod predictor. per dicty Jerr canarie vicariu códepnetur ac et puniatur
Et quilibet possit delinquétes huiusmodi denuptiare et accusare et habeat quarta
partem pene. Et hoc capitulum sit precisum et precise intelligatur in qualibz
parte sui aliquo alio capitulo nó obstante

R. ca x. xliiij.

De pena offitialium exercentium in canaria aliquá artem seu mercatiam :~

Item statuimus et ordinamus ut offitiales ueteri cois canarie forenses vs offitia ei
per dictum comune comissa plenius et melius exerceat. ac nulla occasione seu alio
exercitio eisdem offitijs curiosius magis uacet. Statuimus et ordinamus q. Nullus
offitialis forensis cois canarie suo durante offitio audeat ut presumat in terra
canarie ut eius districtu exercere aliquam artem seu mercantiam ut emere cum
acciderit seu conducere molendina ut aliquod molendinu aut ualcherias dicti cois
canarie cu locarentur et locari uellet per dictum commune. Et si quis cotra fecerit in
predictis quoquomodo ut altero predictor. códepnetur coi canarie uice qualibz m. L.
libr. den. Et nihil quidqd emerit seu códuxerit coi canarie aplicetur pro eo tem-

porc quo conductor habere conductor deberet, et nulla actio seu ius aliquod habenti ea copetat uel etiam acquiratur auct presentis capituli protinus sint fmones, et hoc capitulu sit precisum et derogatu et precise intelligatur in qualibet parte sui hinc statuto aliquo alio sub quacumq rubrica posito ante uel retro in aliquo no obstante —

R^ca x·xlv.

De pena auferentis ingenia aliena : —

Item statuimus et ordinamus q nulla persona audeat uel presumat quoquo mo accipere auferre seu aliquatr deuastare alicui persone aliquod ingenium aptum ad aucupandum uel piscandum seu aliquo ingenio alieno aliqua aue seu aliqu piscem extrahere uel accipere quoquomo absq licentia dni dicti ingenij. Et si quis contrafecerit in predictis seu altero predictorum in x. libr. den. coi canarie uice qualibet debeat codepnari, et dapnu semper in duplum patienti debeat emendare de quo dapno stetur et credatur iuramento dapni huiusmoi substinenti —

...are martarelli, o ...da pescare et ...llare uccelli, o ...esce

R^ca x·xlvj.

De pena claudentis domum cum saynalibus seu canis : —

Item statuimus et ordinamus q nulla persona habeat in terra canarie uel eius districtu in burgo in domo sua propria uel conducta aliquod intermedium seu clausimen uel parietem de lignis seu canis uel canutijs aut uiminis. Et siquis contra fecerit in predictis uel aliquo predictorum codepnetur communi canarie uice qualibet in x libr. et ipa nihil ad mandatum offitialis debeat eleuare —

R^ca x·xlvij.

De pena plantantis arborem iuxta murum communis : —

Item statuimus et ordinamus q nulla persona de canaria uel eius districtu audeat uel presumat ponere uel pastinare aut alleuare seu poni pastenari uel alleuari facere aliquam arborem seu uitem domesticam uel siluestrem in aliquo loco posita intra confinia sub notata vz, a porta sancte marie citra flumen usq ad portam sancti Iohannis et a porta sancti Iohannis citra flumen usq ad portam sancti mathei et a porta sancti matt' citra flumen usq ad ianuam sancte marie et si quis contra fecerit in predictis aut aliquo

predictorum

predictor in x. libr. den. pro qualibet arbore et vice qualibz cois canarie condepnetur et nihil[ominu]s ipsas arbores debeat exstirpare et cuilibz liceat contra facientes huiusmoi denumptiare et accusare et habeat tertiam partem bam. et ut loca predicta melius arboribus denudentur cuilibz sit licitum auctoritate presentis statuti arbores in predicta confinia existentes incidere et exportare et radicis exstirpare et exportari et exstirpari facere sine pena aliqua seu bano et si quis se opposuerit aut contradixerit alicui tales arbores devastantem in x. libr. den. cois predicto vice qualibz condepnetur, et hoc capitulum sit precisum et derogatum huic aliquo alio statuto ubicumq. posito no obstante.

Rca
R x. xlvij. ·C· De muro cois, manutenendo habentes domos contiguas ipsi muro :—

·C· Item statuimus et ordinamus ad hoc ut terra canarie a pravorum insidijs melius ac facilius eruatur et in lesam valeat penitus conservari. quod quicumq. habet tenet seu possidet aliquam domum seu casalenum contiguam muro cois canarie debeat ipsum murum iuxta suam domum seu casalenum existentem manutenere continue ac etiam reparare merlis pectoralibus et omnibus alijs rebus et concimine ad ipsius muri fortitudinem suis expensis omnibus oportunis et necessarijs preter calcem que cuilibet pro reparatione huiusmodi expensis cois canarij largiatur. et quicumq. supradicta facere ut adimplere contempserit seu neglepserit in terminum bannimenti super murorum reparatione huiusmoi faciend. condepnetur coi canarie vice qualibz in centum libris den. et domum quam haberent tali muro aplicatam seu contiguam debeat subito elevare ac etiam per comune predictum subrui debeat et deleri. et hoc capitulum sit precisum et derogatum quod tolli suspendi ut cassari no possit in totum ut in partem per consilium dicti cois aliquod ut areghum huic statuto aliquo alio statuti capitulo ut reformatione cois predicti in aliquo no obstante etiam si expresse contraria loqueretur.

Rca
R x. xlviij. ·C· De pena vicarij examinantis aliquem ut recipientis fideiussorem sine presentia dominorum consulum :—

·C· Item statuimus et ordinamus quod vicarius cois canarij qui nunc est et pro tempore

fierit nullatenus audeat vel presumat aliquam personam ab aliquo processu excusari facere aut aliquam excusationem alicuius malli vel processus reci-pere seu testem aliquem super aliquo examinare processum aut aliquo alio negotio dictum commune aut aliquam spetialem personam tangentem sine presentia et consensu saltim unius ex consulibus dicte terre canarie et si aliter fieret excusatio ac testimonium seu dictum cuiuscumque recepti contra formam et quicquid ex inde sint nulla et nullius valoris penitus ipso iure et nihil. offitialis quilibet contra faciens in predictis vel altero pre-dictorum in xx libr. den. com. canarij vice qualibet suo sindicatus intempore condempnetur, et illud idem in civibus de quolibet offitio eunte ad habendum consilium super processus sine presentia unius ex consulibus supradictis et semper tam in civilibus quam in criminalibus causis fideiussores dandos aliqua-liter per quoscumque per consules com. predicti debeant seu alterum ipsorum consulum approbari et si quis non approbaretur per consules com. predicti seu alterum ipsorum vel per consulem supradicti com. pro fideiussore non habeatur nec posset recipi in aliquo casu et si reciperetur cuius fideiussio sit nulla et nullius valoris penitus ipso iure et si quis fideiussor fuerit aprobatus modo pre-dicto et suffitiens non fuerit pro quantitate per eum promissa . . . . qui eumdem fideiussorem duxerit ad probandum omnia promissa per fideius-sorem huiusmodi observare et adimplere integre de suo proprio debeat, huic capitulo aliquo alio non obstante.

Rca I^a

De pena dantis domum ad pensionem forensibus seu laborantis terram forensium sine licentia vicarij et consulum dicte terre. —

Item statuimus et ordinamus quod nulla persona de canaria vel eius districtu audeat vel presumat forensem vel forenses aliquos in domo sua ultra duos dies quomodolibet acceptare vel tenere palam vel ascose aut forensi alicui domum aliquam ad pensionem locare seu terram vel possessionem alicui forensi laborare seu ad cottimum vel affictum conducere vel tenere sine speciali licentia vicarij aut consulum dicte terre et si quis contra fecerit-

aliquater

aliquatr in predictis aut altero eorundem in x· libr· den· uice qualibet pro forense quolibz et qualibz possessione sic conducta aut domum sic ad pensionem locatam coi canarie condepnetur et ut predicta melius obseruentur quilibet potas siue uicarius dicte terre in principio sui regiminis predicta bamiri facere iuramenti uinculo teneatur et post tale banninentum factum semel in mense ad minus quolibz inquirer de predictis—

Rx. ca lj :C: De pena fideiubentis pro forense aliquo :—

:C: Item statuimus et ordinamus quod nulla persona de canaria uel eius districtu audeat uel presumat aliquatr fideiubere uel se obligare pro aliquo forense ad penam decem librarum pro quolibet contrafaciente et uice qualibet qua contra factum seu uentum fuerit in predictis uel aliquo predictorum condepnetur huic capitulo ullo alio loquente in contrarium non obstante—

Rx. ca lij :C: De pena edificantis domos prope fossos communis :—

:C: Item statuimus et ordinamus quod nulla persona de canaria uel eius districtu seu aliunde audeat uel presumat aliquo tempore facere uel edificare uel construere aut edificari uel construi facere aliquam domum uel domos nec aliquid aliud edifitium alicuius domus siue habitationis siue possessionis dicte terre canarie aut dictam terram canarie per quinquaginta mezuritias ad mesuras cois predicti contrafacientes uero in predictis uel aliquo predictorum per potem cois dicte terre pro quolibz et uice qualibz dicto coi canarie in centum libr den condepnetur sine aliqua diminutione nihilominus ipsam domum aut habitationem ac edifitium destrui et deuastari debeat ad petitionem et mandatum offitialis dicti cois ad dictam penam et hoc capitulum sit precisum et derogatorium in qualibz parte sui aliquo alio in contrarium loquente uel uetro posito non obstante—

Pena di chi edifica vicino alle tera

Rx. ca liij. :C: De pena edificantium super murum communis :—

Item statuimus et ordinamus presenti statuto quod nulla persona cuiuscumque status seu conditionis existat audeat vel presumat in muris seu supra muros comunis canarii de novo factis vel constructis sive fiendis in posterum per comune predictum aut in aliqua ipsorum murorum per comune predictum parte edificatorum construere nec edificare aut construi facere aliquam domum aut lignamina aliqua ponere ad penam l^ta libr. pro quolibet contrafaciente et vice qualibet et cuilibet sit licitum contrafacientem in predictis vel aliquo predictorum denumptiare et accusare et eius stetur et credatur denumptiationi dummodo de edifitio vel lignorum positione apareat et habeat ac habere debeat tertiam partem pene aliam sit canarii domini et gubernatoris dicte terre reliquam vero partem dicte pene penes camerario dei comunis remaneat et quicumque habet aliquam vineam seu casalemum iuxta dictos muros vel ipsius positos teneatur et debeat ipsos muros ex parte exteriori suffrenare cum bona et suffitienti calce ac et dealbare.

·R· ca ·l iiij·

De pena accipientis bladum de meta area vel campo alieno.

Item statuimus et ordinamus quod nullus audeat vel presumat auferre vel exportare aliquod genus bladi de meta area seu campo alienius et qui contrafecerit condepnetur vice qualibet in x libr den. et bladum restituat vel emendat secundum quod a damni passo eius iuramento fuerit extimatum qui vero fuerit ausus metere vel evellere granum vel aliud bladum alterius ut dictum est inspicis si de die metens in centum sol. den. si vero de nocte in x lib. den. debeat condepnari et dapnum passo effectualiter emendet.

·R· ca ·l v·

Quod in criminalibus causis tam femine quam masculi ad testimonium admittantur.

Item statuimus et ordinamus quod in criminalibus causis tam masculi quam femine possint et valeat testimonium perhibere dummodo sint maiores duodecim annis et quod testes occasione testimonii perhibendi per potem

vel aliquem

uel aliquem alium offitialem detineri nō possint cōtrafaciēs ultra tres dies testem aliquem detinendo in xxv. lib. den̄ pro teste quolibet et uice qualibꝫ puniatur. Volumus et q̄ filij familias et omēs alij maiores xiiij anis possint esse in iudicio criminali absq̄ patris consēsu et et curatoris auctē lege aliqua loquēte inpredictorum contrarium nō obstante. Et mulieres uocate ad aliquod testimonium perhibendum super aliquo crimine uel excessu examinari debeant per [illegible] uel uicarium in eccl. s. blasij uel in alijs eccl. dicti loci et nō alibi inpresentia unius alterius mulieris et si pōtas uel uicarius in alio loco uel modo alio examinauerit aliquam mulierem pro qualibet et uice qualibꝫ in xxv. libr. den̄ dcō coi pene nōie debeat cōdepnari et si alicui mulieri preceptum aut mandatū fuerit per pōtem uel alium offitialem dicte terre q̄ stet deuocte cohacta et quod nō discedat possit talis mulier de dcō loco discedere sine pena precepto et mandato huiusmodi nō obstante et ad ipsius obseruationem precepti nullat teneatur

Rca. C. lvj. De pena laborantis aliquā possessionē de qua nō solueretur datiua

Item statuimus et ordinamus q̄ nullus de canorio uel eius districtu uel et alimde audeat uel presumat laborare aliquam possessionem terram, uinea, aut rem aliam stabilem alicuius de qua non fuerit soluta datiua seu non fuerint soluto dationes per commune canarij imposite seu imposita et si quis contra fecerit in laborando easdem uel aliquā earum teneatur et debeat soluere communi predicto omēs et singlas datiuas et collectas per ipsum coē impositas prius et pro tempore quod laborauerit imponendas tam pro dcā possessione terra et uinea seu re q̄ est pro omnibus alijs possessionibus et pro tota libra et pro toto catasto illius cuius fuerit huiusmodi res et possessio laborata. Volumus tamen q̄ si in bonis alicuius nō solutis datiuam seu datiuas impositas et imponendas per dictum commune ut supra dicitur esset plures laboratores quilibꝫ ipsoꝝ laborator cogi possit et ualeat ad soluendum ipsas datiuas pro rata pro ut consignet eidem pro possionibus quas

laborauerit ac etiam pro in cultis dicti talis datiuas huiusmodi non solutis facta equa et congrua discretione et compensatione de cultis et in cultis .... Nihilominus laborans possessiones terras uineas et res alias non solueret datiuas et collectas impositas et imponendas per comune prefatum in xxv. libr. den. per potestatem uel uicarium communi predicto pro possessione et re qualibet quam contra formam predictam laborauerit debeat condempnari –

Rca. lvij. :℄: De pena receptantis aliquem exbannitum :–

:℄: Item statuimus et ordinamus quod nullus de canaria audeat uel presumat aliquem exbannitum dicti comunis pro aliquo maleficio seu excessu in domo propria uel conducta quomolibet receptari. qui uero talem exbannitum scienter ausus fuerit receptare condempnetur in x libr. den. et uice qualibet et quolibet exbannito saluo et etiam reseruato quod predicta in receptatione patris, matris, filij, fratris aut sororis carnalis non uendicet sibi locum –

Rca. lviij. :℄: De pena accipientis seu frangentis cupellos apium alicuius :–

:℄: Item statuimus et ordinamus quod si quis de canaria uel morantes in ea abstulerit seu fregerit cupellos apium alicuius uel de ipsis cupellis fabricas mellis extraxerit seu exportauerit condempnetur comuni canarie uice qualibet in x. libr. den. et dampnum patienti emendet prout dampnum passo suo iuramento fuerit extimatum. forensibus uero delinquentibus in predictis pena predicta debeat duplicari si uero cupellos exportauerit cum apibus in xxv. libris den. pene nomine talis exportans si de canaria fuerit uel eius districtu soluere teneatur, Si uero fuerit forensis in. l.ta libr. den. dicto communi pro cupello quolibet debeat condempnari et in omnibus dictis casibus delinquens dampnum passo extimationem dampni debeat emendare secundum quod suo iuramento dampnum ipsum extiterit extimatum –

Rca. lviiij. :℄: De pena negantis aliquem fore notarium :–

Item statui, et ordinamus quod quicumque negaverit in iudicio aliquem fore Notarium si talis notarius publice exercuit artem notarie seu negaverit in iudicio filiationem alicuius que postea probaretur condempnetur dicto communi in centum sol. den. in quolibet casu predicto —

Rca
Rx. lx. :c: **Declinans forum cancarie non audiatur** :—

:c: Item statuimus et ordinamus quod quicumque declinaverit forum communis cancarie non audiatur in civili vel criminali in iudicio nec audiri debeat quoquo modo. et cuilibet liceat ipsum talem declinantem in persona et rebus offendere sine pena dummodo predicta in clericis aut ecclesiasticis personis non vendicet sibi locum —

Rca
Rx. lxi. :c: **De pena accipientis aratrum vel ingenium alterius** :—

:c: Item statuimus et ordinamus quod nullus audeat vel presumat accipere seu rapere aliquod aratrum alterius et quis contrafecerit in predictis solvat communi predicto pro quolibet et pro qualibet aratro centum sol. den. et dapnum patienti debeat emendare, et si quis vero acceperit extraxerit seu furatus fuerit aliquod ingenium alterius actum ad piscandum seu aucupandum aut advenandum condempnetur pro quolibet ingenio et qualibet vice in dicta pena centum sol. et si quis vero extraxerit de aliquo ingenio alterius aves aliquas seu pisces vel aliud ibi captum in xxv. sol. den. puniatur vice qualibet et in omnibus dictis casibus dapnum patienti debeat emendare pro ut suo Iuramento ipse dapnum patiens illi dixerit extimandum decernentes expresse quod nullus audeat facere, mittere, vel ponere, aliquod ingenium ad predicta vel aliquod predictorum actum in possessione alterius sine licentia domini cuius esset possessio nec etiam venari de mensibus augusti, septembris, et octobris, sine licentia supradicta qui autem contrafecerit in predictis seu aliquo predictorum condempnetur dicto communi vice qualibet in xl.ta sol. den.

R.ca lxij: :c: De pena rumpentis carcerem vel discedentis a cohactione :—

Item statuimus et ordinamus quod si contigerit per potestatem seu vicarium dicte terre canarie vel alium offitialem forensem eiusdem aliquem mitti seu poni in carcerem vel in cippum aut in aliquo loco cogi vel detineri pro aliqua condepnatione vel pena seu aliqua datia solvenda per causam in comuni predicto aut pro aliquo debito civili ad quod teneretur alicui spetiali persone qui talis in carcere seu cippis missus vel positus seu cohactus et detentus teneatur et debeat huiusmodi carcere cippis et loco alio sue cohactionis et detentionis patienter stare et inde non discedere sine licentia ipsius potestatis et sui offitialis cogentis. qui contrafecerit in predictis carcerem rumpendo et de ipso carcere fugiendo in quinquaginta libr. den. cippos vero rumpendo et de ipsis fugiendo in x. libr. den. de alio vero loco et detentione seu cohactione alia discedendo in centum sol. den. vice qualibet per potestatem prefatum dicto comuni debeat condepnari et quod huiusmodi locus cohactionis et detentionis possit per potestatem et eius offitiales vicarium et alios offitiales dicte terre forenses secundum quod eis conveniri videbitur assignare —

R.ca lxiij. :c: De pena occupantis vias publicas vel res inmobiles comunis :—

:c: Item statuimus et ordinamus quod Nulla persona super aprehendat vel occupet aut super aprehensam vel occupatam teneat aliquam viam vel rem vel aliam stabilem dicti comunis can. sine iusto titulo vel causa ad penam x. libr. den. et nihilominus talis occupans vel supra aprehendentes et occupatam et super aprehensam retinens huiusmodi stabilem rem ad relassandum ipsam de facto per potestatem dicte terre recepta informatione de veritate sine processu aliquo costringatur salvo et reservato quod unicuique liceat facere et tenere in vijs publicis dicte terre ante domum suam sedias lapideas congruas et decentes —

R.ca lxiiij. :c: De pena interficientis animalia alterius :—

Item statuimus et ordinamus ad hoc ut nulla persona audeat vel presumat aliqua ratione vel causa devastare vel interficere aliqua alterius animalia hac presenti lege sancimus quod si quis vel si qua persona devastaverit seu interfecerit aliquem equum vel equam, bovem vel vaccam et his similia, condempnetur delinquens pro quolibet animali devastato vel interfecto et vice qualibet in x. lib. den. Si autem quis interfecerit aliquem porcum sive pecudem aut canem et his simile alterius condempnetur pro quolibet animali interfecto in centum sol. den. et vice qualibet et semper dampnum patienti debeat emendare secundum quod ipse dampnum passus suo declaraverit iuramento.

Rubrica LXV. De condemnationibus et absolutoriis mense quolibet promulgandis.

Item statuimus et ordinamus quod potestas seu vicarius comunis Canarie pro tempore morans et moraturus ad regimen dicte terre teneat et debeat facere ferri ac dare condemnationes et sententias condempnationum et absolutorias prout postulat iuris ordo semel quolibet mense si ferre ac dare contigerit in consilio generali dicti comunis et ipsas sententias scribere in duobus quaternis publicis quorum unum tradat statim camerario dicti comunis et alium retineat penes se ipsum eius offitio tempore durante in fine tamen dicti offitii cum aliis suis libris et actis per eundem comunis predicti camer. consignandis et restituendis ad penam x. libr. den. et semper cum aliqua condempnatione solveretur in uno dictorum librorum cassetur per ipsum vicarium et in alio per cancellarium dicti comunis soluta condempnatione irritetur et debeat aboleri. Et si qua condemnatio aliter cassaretur quam supradictum est vel per iudicem appellationis pro cassa nullatenus habeatur immo rata maneat sicut primo. Teneatur et ipse potestas vel vicarius ad penam superius declaratam omnes processus cuiuscumque materie contra quoscumque habitos vel formatos infra mensem unum a die excusationis seu contumacie contra quem procederetur habitis numerandos proculdubio terminare ac per diffinitivam sententiam diffinire ultra tamen mensis sui offitii non possit idem vicarius super aliquo processu

contra aliquem habito absolutionis sententiam promulgare. Et si tulerit uel pro-
mulgaverit talis absolutio non ualeat nec teneat ipso iure et pro infecta penitus
habeatur. Et iudex consultorius uicarium dicti cois super sententijs codepnatorijs
uel absolutorijs huiusmodi proferen semper sit et esse debeat de prouincia spoletan
et eligi debeat et uocari ad premissis gerendis per dominos consules et consiliarios
spetiales dicti cois canarie pro illo tempore et cu illo salario quibus dictis consu-
libus et consiliarijs spetialibus uidebitur et placebit et ante promulgatione
ipsor semper super processu dictus vicarius debeat consilium habere iudicis
supradicti et in hijs sententijs promulgatis de ipso iudice ac eius examine
facere debeant mentionem ad penam superius nominatam ~

R. ca. lxvj.

Qualiter omes ꝯ quos procederetur in curia cois canarie citarj ad allegandum sine datione :~

Item dicimus et iubemus q si quis habuerit aliqua questionem in curia
cois canarie occasione alicuius malli uel processu possit et debeat sono tube
in generali consilio per bamitorem seu preconem cois predicti et eidem pos-
sit terminus assignari per ipsum preconem ad dicendum opponendum
et allegandum quicqd uult et potes et pro. emtone quen no debeat codep-
nari. Et et simili modo citari possit ad sententiam audiendum et pro
emtore et huiusmodi citatio bamimenta et terminis factis et assignatis
per talem preconem seu bamitorem sono tube in generali ualeant et te-
neant et plenam habeant roboris firmitatem ac si premisse citationes
facte personaliter fuerint de predictis eiusdem in persona termini
assignarentur et ea omnia sic acta pro bene actis et perfectis legitime
habeantur et ea uel ipsor aliquod nihil possit obici uel opponi ~

Quartus liber extraordinarior :~

R. ca. I.

De uolentibus uinum uendere ad minutum :~

Item statuimus et ordinamus quod quecumque persona vellet vinum vel oleum in
canaria vel eius districtu vendere ad minutum debeat habere continuo dum
venditio duraverit predictorum. petittum medium folgiculum et mezzettam
sigillatas et adiustatas sigillo plumbeo cum sigillo et mensuris comunis canarie.
Et si quis aliqua dictarum mensurarum durante venditione careret aut vas aliquod
non sigillatum habuerit ad predicta in quinque sol. den. vice qualibet et quolibet
vase per potestatem sive vicarium puniatur. Si vero cum vase non iusto vendiderit
rit puniatur vice qualibet in x. libr. den. Et mensure cum quibus venditur
oleum debeant esse eiusdem capacitatis cuius sunt mensure cum quibus vinum
venditur ad minutum. Teneatur et quilibet volens vinum modo predicto vendere antequam
incipiat vendere ipsum vinum habere licentiam vendendi a potestate vel vicario
dicte terre vel consulibus in scriptis et ipsam licentiam negotii eius vini vendituri
retinere continuo aplicatam ad penam xl.ta sol. den. pro quolibet et qualibet vice.
Et quicumque vini negotiis de quo licentiam habuerit duraverit non vendere in ipsa
domo aliud vinum nec dare alicui unum vinum pro alio vel miscere unum vinum
pro alio ad penam centum solidorum den. pro quolibet contrafaciente et qualibet
vice et eadem pena puniatur quilibet vendens vinum cum aqua mixtum vel
linfatum vel non mixtum et purum et intelligitur vinum non esse purum
et mixtum si vinum vendiderit seu mensuraverit aut in vase miserit
vel retinuerit ne esset uniformis vel claritatis coloris et bonitatis et essentie
quorum esset vinum quod auriretur vel extraheretur de canella in ipsa
negotii immissa vel apposita quas mensuras et qualibet ipsarum vinum vendiderit
diderit teneatur et debeat omnibus ipsum ementibus bene et decenter implere
et impletas totaliter vacuare et cum aliquo ciato non mensurare nec aliquam mensuram
suram alicui dare scemandis formiter ad penam x. sol. pro quolibet et qualibet
vice qua in predictis vel aliquo predictorum fuerit contrafactum. brocca
comunis autem cum qua vinum mensuratur et venditur debeat esse et sit capax
quindecim pitittorum et de difformitate scientie stetur et credatur relationi officiali
alis comunis predicti inuenientis eandem et cuius relationi probationem legi
timam habeatur teneatur et quilibet vinum vendens seu vendere volens

uolens statim cum licentia uendendi habuerit iurare ad sancta dei euuangelia tactis scripturis ad implere et effectualiter obseruare omnia et singula in presenti capitulo declarata et ipsum uinum uendere et dare donec durauerit cuilibet petenti et emere uolenti ipsum uinum secundum illum assettum quod fuerit declaratum aut deliberatum per potestatem et consules dicte terre et plus non accipere nec auferre modo aliquo uel colore ad penam centum sol. den. pro quolibet contra faciente et qualibet uice que quidem mensure et quelibet ipsarum tam uini quam olei sigillo plumbeo ad canam senso per preconem dicti comunis in marrica debeat sigillari et ipsa sigilla dictus preco semper habere debeat suis expensis et pro quolibet sigillo per eundem mensuris huiusmodi facto habere debeat ab illo cui ipsa uasa sigillauit sex denarios et super predictis et quolibet predictorum uicarius dicti comunis canapessis teneatur et debeat uinculo iuramenti et pena x. libr. den. quolibet mense ex suo et dicti comunis procedere et inquirere et repertos culpabiles punire et condemnare pena et banno superius declarato et nihilominus eligatur per consules et consiliarios dicti comunis duo custodes per locum ad premissa qui iuret ad sancta dei euangelia denumptiare et accusare omnes et singulos contra facientes in predictis uel altero predictorum et eorum et cuiuslibet eorum iuramento stetur et credatur cum dicto unius testis de uisu quod pro probatione legitima habeatur in omnibus supradictis et habeant de omnibus denumptijs tertiam partem banni et ut predicta omnia et singula melius obseruentur et ad notitiam ueniant singulorum in principio regiminis cuiuslibet uicarij dicte terre presens capitulum publice banniatur hinc aliquo alio capitulo non obstante

Rca. ij.

De Beccarijs et qualiter in canaria debeat carnes uendi:–

Item statuimus et ordinamus quod quicumque uolet in terra canarie carnes uendere primo debeat habere licentiam a potestate uel uicario et a consulibus dicte terre et eis pro ipso comuni recipienti dare bonos et sufficientes fideiussores de iuditio sisti et iudicato soluendo et de parendo mandatis eorum offitialium

etiam

etiam de soluendo penas et banna com(mun)i predicto toties quoties per ipsum fuerit contra
aliquod capitulum statuti dicti co(mmun)is canarie loque(n)s de arte ipsius uel ipsorum
aliqualiter contrafactum occasione uenditionis carnium predictarum et siquis aliter
uendiderit condepnentur co(mmun)i canarie uice qualibet in .x. libris den(ariorum). Teneatur
etiam et debeat carnifex continuo tempore congruo uendere carnes ipsas in
platea co(mmun)is canarie et non alibi et eas seu de ipsis uendere ac dare cuilibet pe-
tenti pro illo pretio et secundum illum modum et assertum sub quibus uendunt
in ciuitate fulginei et non uendere uel dare alicui persone carnes scrofinas pro porci-
nis nec pecudinas uel caprinas pro castratinis uel infirmas pro sanis aut asportare
in terram canonici aut eius districtu carnes morticinas morbosas uel infectas
de aliqua inuisditione et non retinere in una bancha cum carnibus castratinis
uel porcinis carnes scrofinas uel pecudinas uel caprinas et ipsas carnes scrofinas
non uendere quoquomodo a chalendis mensis maij usque ad chalen(das) mensis no-
uenbris et carnes caprinas a chalen(dis) mensis Ienuarij usque ad chalendas men-
sis augusti et habere debeat belancias de ramine uel de stagno et non de
ligno et et(iam) mediam libram unam libram duas libras et quatuor libras de ferro
sigillatas sigillo co(mmun)is canarie uidelicet ad canonem et adiustatas cum libris seu ponderibus
co(mmun)is per uicarium dicte terre que omnia habere debeant canonem co(mmun)is predicti
marcam uidelicet atque libram similes huius macellariorum et cum ipsis belancis ponde-
rare carnes ipsas cuilibet ementi usque in vi libr(as) et non cum stateria abinde uero s(upra)
liceat sibi cum stateria idonea ponderare et siquis aliqualiter contrafecerit in
predictis uel aliquo predictorum puniatur uice qualibet in centum sol(idis) den(ariorum) excepto
quod si dederit libram aliquam carnium minus pondere iusto puniatur per
uicarium dicte terre uice qualibet in .xx. sol(idis) den(ariorum) de facto soluendorum cam(erario)
dicti co(mmun)is sine aliqua diminutione belanciam uero in qua ponuntur carnes
aliam uno submisso tenere debeat continuo altiorem ad penam dictorum .xx.
sol(idorum) den(ariorum) qui carnifex teneatur et debeat dare ac uendere libram lardonis
receptis pro duobus den(ariis) plurimi pretio aliarum carnium porcinarum et carnes
porchetti saginati pro duobus den(ariis) minus pretio supradicto et non eleuare
pinguedinem de aliqua bestia interfecta per eum sed eam totam cum ipsis car-
nibus

simul vender exceptis porcis de quibus grasciam sibi liceat elevar et et vendere non
possit cum pondere seu ponderare aliquam capocciam seu partem alicuius capocc
seu gabonis vel gabone a genu infra alicuius bestie nec interficer aliquam bestia
alicuius generis alicubi sine expressa licentia vicarij seu consulum dicti cois can
et si quis contrafecerit quomolibz in premissis aut altero predictor in centum
solidis den coi can vice qualibz condepnetur et si alicui macellario sive carnifici
dicte terre invente fuerint belancie seu libre aut statериam falzam vel falze aut
cum eis seu aliqua ipsor alicui pondus falzum aliquod dederit codempnetur
dco coi vice qualibz et quolibz predictor in x lib. den et stare ac morari debeat
quilibz carnes vendens huiusmodi semper in mane quolibz et sero horis congruis
ad bancam ipsor ad vendendum carnes omibus eas emere volentibus abudanter
ad penam qnq sol den pro quolibz et qualibz vice qua inpremissis fuerit contra
factum et quilibz possit contrafacientes in predictis seu altero predictor denuptiare
et accusare et habeat quartam partem bani eius iuramento stetur et credatur ple
nissime cum dicto et probatione unius testis de visu et hoc capitulum sit pcisum
et precise intelligatur in qualibz part sui huic aliquo alio statuto dicti cois no
obstante.

Rz ca iiij

De fornarijs et eorum arte :—

Item statuimus et ordinamus q omes et singuli fornarij et fornarie de canaria
habitantes eiusdem qui artem clibani exercuerint quomolibet a tribus anis citra
teneantur et debeant ipsam artem promittere pro uno ano si obligare vellent
et aliter cogi per aliquem offitialem dicti cois non possint pro part dicti clibani
exercendo ipsam artem bene et diligenter ac legaliter exercere sm formam
presentis capituli teneantur et debeant in principio cuiuslibz regiminis dicte
terre vicario cois dicte terre pro ipso coi et spetialibus personis eiusdem recipi
enti et stipulanti dare et consignare bonos et idoneos fideiussores per dicti cois
consules approbandos et promissionem facere de operando ipsam artem ut in
ferius declaratur et ut superius est expressum et de parendo mandato offitiali
dicti cois ac etiam de solvendo penas et bana dicto coi toties quoties per eos vel ipsor

alter

alteru in eoz arte fuerit aliquatr contra factum ac et de inditio sisti et indi=
cato soluendo et ipsam artem nullus aliterq modo predicto in dicta terra audeat
quomolibz operari ad penam .x. libr. den pro quolibz operante et qualibz uice
Qui fornarij teneantur et debeant panem bene coquere omibus uolentibus et peten=
tibus coram eis ut altero eorumdem et accipere tam suis lignis et expensis de
xl.tn panibus unum et de quinquaginta panibus unum et ultra ab opportan=
tibus pro decotione suoz panum et si quis contrafecerit in x. sol. den, per
vicarium puniatur et superfluum quod acceperit restituer teneatur et dicti
fornarij atq fornarie seu alter ipsoz nullo modo presumat panem alicuius -
panifacule declibano exere nisi fuerit bene coptus et si panis alicuius pani=
facule aut alterius persone ob defectu alicuius fornarij defectum aliquem -
pateretur in xl. sol. den, talis clibanarius et in emedatione dani uice qua=
libet per dict. terre vicarium puniatur. Si vero predicta comiserit ad pe=
tionem alicuius panifacule pena predicta talis panifacula puniatur et de
dano semper stetur et credatur sacramento substinetis danum, quibus for=
narijs pro eoz arte ut dicitur operandis sit licitum ire de nocte post tertium
sonum campane per dictam terram canarie pro ut eis placuerit sine pena
et quicuq ipsoz fornarioz artem ipsam facere noluerit seu cotempserit ut
recusauerit ut est dictum .... lib den coi canarie soluere teneantur uice
qualibz sine diminutione qua per ipsos ut ipsas fuerit contrauentum. Tene=
antur et et debeant dicti fornarij sine fornarie [illegible] lignis et expensis
coquere panem cuilibz petenti et uolenti ad pena .x. sol. pro quolibz et qua=
libz contrafacienti et uice qualibz et q nullus fornarius seu fornaria pos=
sit nec debeat calefacere seu scaldare furnum in terra canarie in die sabati
post pulsationem campane a monialibus sancti sebastiani de dca terra
ad uesperas ad penam .x. sol. den, a contra faciente in predictis ut aliq
predictoz pro qualibz uice et quolibz fornario siue fornaria per offiti=
alem dicti cois exigendoz et auferendoz et cuilibet sit licitum
contrafacientes in predictis ut aliquo predictoz deniptiare et accusare
et habeat quartum pene et hoc capitulu ipsis fornarijs semper cu promis=

serint per dicte terre vicarium ad eorum intelligentiam ut contenta in ipso
melius observare valeant promulgetur et si vicarius dicte terre fuerit in
predictis vel altero predictorum negligens vel remissus aut executione celeriter
non mandaverit supra dicta in xxv libr. den. com. canarij sui sindicatus
in tempore condempnetur. et hoc capitulum sit precisum et tolli vel suspendi
quodammodo non possit consilio vel Arengha.~

R.ca iiij. ## De pena beccarij gunfiantis carnes et quod non possit retinere nisi unum fustum carnium in banca:~

Item statuimus et ordinamus quod nullus beccarius sive nulla persona de canaria
seu aliunde audeat vel presumat gunfiare aliquam bestiam interficiendam causa
macellandi in dicta terra vel eius districtu ad penam xx sol. den. pro quolibet
et qualibet vice tam dicti comunis persolvenda a vicario dicte terre a contrafacientibus
in predictis de facto exigendorum. et de gunfiatione dicte bestie stetur et credatur
dicto et declarationi offitialis dicti comunis: et nihilominus cuilibet sit licitum contra-
facientes in predictis denumptiare et accusare et eius stetur et credatur denumptia-
tioni cum dicto unius testis de visu probantis. et quod nullus beccarius sive car-
nifex carnes recentes vendens in terra canarie audeat vel presumat quo-
dammodo habere vel tenere in bancho vel macello ubi macellat carnes vel eas
tenet ultra unum frustrum sive petium carnium pondenis unius libre que
non sint sigillate sigillo et bulla offitialis dicti comunis ad penam x. sol. den. pro
quolibet petio seu frusto non sigillato et quolibet contrafaciente ac vice qualibet
de facto sine aliqua diminutione a contrafaciente per vicarium dicte terre
exigendam. Addicientes quod quicumque ipsas carnes eidem macellario incidere fecerit
teneatur et debeat accipere ad dictam penam x. sol. den. pro quolibet et qua-
libet vice et hoc maxime de carnibus porcinis et castratinis intelligatur exceptis sc.~

R.ca v. ## De mollarijs et eorum arte:~

Item statuimus et ordinamus quod in molendinis comunis canarie nulla persona

audeat uel presumat stare uel morari pro mollario uel ragatio nisi primo fue=
rit scriptus in libro reformationum cõis predicti et nisi promiserit et fide=
iussorem dederit atq iuraverit uicario dicti cõis pro ipso cõi recipienti a
spetialibus personis eiusdem de inditio sisti et iudicato soluendo ac etiam
de parendo mandatis offitialis dicti cõis et de operando ac exercendo continue
dictam artem bene et legaliter secundum formam presentis statuti cõis cãnarie
et si quis contra fecerit in predictis uel altero predictorum in x^e lib. den. communi
cãnarij soluere teneatur. Qui molendinarij teneatur et debeat habere continuo
in dictis molendinis expensis ipsorum molendinorum quatuor mezengas ferratas et
duos romaiolos de ferro quorum unus sit de xxv mesuris et cum eo accipiant mulu=
ram grani de xxv mesuris unam et non plus. et alter de xx. cũ quo accipiat mul=
turam non grani sed bladi mistorum vz de xx mesuris unam mesuram et non plus
ad penam centum sol. den. pro quolibz contra faciente et qualibet uice. Qui roma=
ioli et mezzenghe sint et esse debeant signati ad cãnam, et alios romaiolos uel
mezzenghas seu mensuras in dictis molendinis nullatenus ualeat retinere sub dicta
penam. Teneantur etiam molendinarij dictorum molendinorum recolligere farinam omnibus
petentibus et molentibus in dictis molendinis sine aliquo salario uel mercede. et ui=
cenam nemini auferre ac nullius bladi aliquã molturam accipere nisi cũ dictis
romaiolis et habere continuo in singulis duobus molendinis unam palã et unam
granatam actas ad recolligendũ farinam de ipsis molendinis. et quolibz die
mercurij deferre ac retinere tota die in platea cõis cãnarie duas salmas grani et
granum teneatur et debeat ipsum uendere emere uolentibus pro pretio cõpetenti et
si quis contra fecerit in predictis uel altero predictorum in centũ sol. den. uice qualibz
puniatur. et predicti molendinarij teneatur et debeant omem dãnum quod aliquis
sustinuerit de aliquo blado in ipsis molendinis quacumq occasione uel causa in=
tegraliter patienter illud protinus emendare ad penam superius nominatam et de
ipso dãno ac etiam extimatione et emẽdatione stetur et credatur iuramento dãni
passi et secundum extimationem et iuramentum cuiuslibz dãni passi sic eidem
dãnum ipsum uicarius emendari facere teneatur sũmarie et de facto et
cuilibz sit licitum deficientes in predictis uel altero predictorum denuntiare et accu=
sare

sare et habeat quartam partem bāni et eius nomē in credētia teneatur et vicarius
cōis cānarie teneatur et debeat uinculo iuramenti et pena · c · sol · den eisdem
molendinarijs promulgare et legere et declarare presens capitulū statuti et con=
tenta singla in eodem et nullus possit predictoꝝ ingiorantiam allegare in
principio sui offitij et quolibet mense rimari in dictis molendinis ac inquirere
pro contra facientibus in premissis et quolibet predictoꝝ et quos delinquentes in
uenerit corrigere et punire penis et bānis superius declaratis et hoc capitulum
sit precisum et precise intelligatur inqualibꝫ parte sui huic capitulo aliquo=
alio statuto uel ordinamento dicti cōis cānarij ubicūqꝫ posito nō obstante ~

R.ca c. vi. De panifaculis ordinandis :~

Item statuimus et ordinamus q̄ nulla persona audeat uel presumat in terra can=
narie uel eius districtu artem panifaculj seu panis uenditionis aliqualiter assidue
exercere nisi primo promiserit et iurauerit atqꝫ fideiussores idoneos dederit
vicario dicti cōis cānarie pro ipso comuni recipienti ac spetialibus personis eiusdē
de parendo mandatis ipsius offitialis omnibus et operando continue dictam artē
bene legaliter ac sine fraude nec non de iuditio sisti et iudicato soluendo et si-
quis contra fecerit in predictis uel altero predictoꝝ in c sol · den cōi cānarij uice
qualibꝫ puniatur et quecūqꝫ persona fuerit per vicarium et consules cōis p̄dictj
ad artem huiusmodi faciendā positus uel admissus teneatur et debeat ipsam
artem operari et panem continuo facere ac uendere secūdum modū et assegnū
eidem dādum seu datum per vicarium consules ac generale consilium dicte
terre et si quis contra fecerit in eis aut altero eorumdē in x · sol · den cōi
cānarij uice qualibꝫ puniatur dumodo predicta non uendicēt sibi locum
in tabernarijs et hospitatoribus dicte terre quibus dum operantur artes ipās
hospitij vꝫ · in uenditionē uini plene liceat forensi panē uendere pro ut eis
uidebitur et placebit et nulla persona audeat secedere de aliquo hospitio =
uel taberna ad penam xx · sol · den et nihil' vicarius dicte terre teneatur et
debeat ad petitionem cuiuslibꝫ petentis tales non soluentes aut soluer' aliquid -

In fra (?)

debentes alicui pro cibo et potu sumarie ac de facto realr et personaliter co=
gere ad soluendum et satisfaciendum integraliter quod deberet ad penam
superius nominatam quod capitulum semper in principio cuiuslibz regimi=
nis bániatur et sit precisum huic aliquo alio statuto dicti cois ubicunq;
posito nó obstanti —

R ca viij. De pena mittentis manus in mummatis alterius —

Item statuimus et ordinamus q̃ nulla persona audeat uł presumat in
aliquibus nummátis seu rebus uenalibus quas aliquis haberet seu deferret
ad uendendum per dictam terrá canarie manus seu manú mittere aut de
ipsis aliqualiter auferre sine licentia gerentis seu habentis ipsas. et si quis con=
tra fecerit in predictis soluat uice qualibz coi canarie q̃nq; sol. den. et dánum
patienti emendet in duplum de quo dáno stetur et credatur sacraméto pro=
ximus dánu passo —

R ca viij. De pena facientis necessarium uł latrinam in muro alterius et cois canarie : —

Item statuimus et ordinamus q̃ nulla persona audeat uł presumat habere
uł facere in terra canarie in domo sua propria uł conducta aut in muro cois
canarie aliquod necessarium formellum uł clochanam nisi clausú et muratú
usq; ad terram ad quod uł que uicinis seu transeuntibus fetor seu fastidium
generetur et si quis habuerit debeat illud uł illam claudere et murare itra
et taliter quod uicinis seu transeuntibus nó inferat detrimentum infra
terminum sibi per dict terre vicarium predictum assignatum et si quis
contra fecerit in predictis uł altero predictorz in x lib. den. uice qualibet —
comuni canarie condépnetur et nihilus dictum formellum, necessarium
seu clochanam debeat claudere, et predicta vicarius ad petitionem cuilibz
petentis facere fieri ac exequi teneatur uinculo iuramenti et pené c. sol. den.
coi canarie protinus aplicandorz —

R ca viiij. De salario mulierum texentium : —

Item statuimus et ordinamus quod nulla persona de canaria vel eius districtu aut habitans eisdem texens seu que tela texeret in futurum audeat vel presumat alicui accipere de aliqua tela seu pano quod texeret ultra unum denarium pro quolibet ligamine pani grossi aut exequius palam vel occulte vel aliquod aliud ultra dictum pretium pro mercede seu laboris accipere quelibet ab aliquo aut aliqua persona texenti alicui plium tradere supra dictis et si qua persona contra fecerit in predictis vel altero predictorum condempnetur communi canarie vice qualibet in c. sol. den. et superfluum reficere teneatur et vicarius ex suo offitio inquirere teneatur.

Rca x.

De pena non verrentis vias publicas in die quolibet sabati.

Item statuimus et ordinamus quod Not. dannorum datorum cois canarie teneatur et debeat vinculo iuramenti verri et scopari seu disgomorari facere quolibet die sabati omnes et singlas vias publicas dicte terre canarie omni bruciamine ac ingomorimine in eis aut ipsarum modo aliquo existenti et si aliqua labes aut fetor ex aliquo formello seu clochana vel fovea intus canariam posita emanaret ita quod aliquibus transeuntibus tedium ingueret ipsum formellum foveam vel clochanam taliter facere reparari ita et taliter quod transeuntibus nulla immunditia seu fetor aliqualiter prebeatur et si quis contra fecerit in predictis vel altero predictorum in v. sol. denariorum vice qualibet per dictum notarium puniatur qui Not. possit pro suo offitio idonee operando bannum cuilibet imponere et a contra facientibus exigere usque in quinque sol. den.

Rca xi.

De pena facientium baltemalia ad affiliato.

Item statuimus et ordinamus quod nulla persona de canaria vel eius districtu audeat vel presumat emere dare vel largiri facere aut per aliquam interpositam personam emi fieri donari vel largiri facere alicui sui-

affiliato ut affiliatt quo uis modo aliquam brattemalia et si quis contra
fecerit in predictis quoquomodo in c. sol. den. per vicarium dicti cois sum=
marie puniatur quod capitulum ut nullus possit ignorantie causam alle=
gare statim post publicationem statuti presentis per terram canarie ban=
atur publice sono tube premisso —

R. ca x. xij. De pena stantis ex et prope ecc.am dum celebratur diuinum offitium et rumorem facientis :—

Item statuimus et ordinamus quod nulla persona de canaria uel eius dix=
trictu uel ipsa terra habitans audeat uel presumat stare uel morari extra
ecclesias dicte terre in platea iux. ipsas ecclesias dum missa sollemnis et
alia diuina offitia in dictis ecclesijs celebrantur ultra duos uel tres homines
nec in dictis plateis aliquem rumorem facere uel ratiocinium ex. dictas
ecclesias uel iux. dictas ecclesias ad penam xx. sol. pro quolibet et uice
qualibet qua quis repertus extiterit delinquere in predictis uel aliquo pre=
dictorum et de et super predictis vicarius, concellarius ac not. damnorum datorum
cois dicte terre qui pro tempore erit quolibet mense ad minus inquirere et
inquisitionem facere generalem et delinquentes in predictis punire in penis
superius annotatis et etiam aliqua persona uinum uendens ad minutum iux.
dictas ecclesias uel infra confinia subscripta audeat uel presumat tempore
quo ut dictum est misse et diuina offitia celebrantur in dictis ecclesijs
tabernam uel ipsum uinum uendiderit retinere apertam nec de ipso uino
alicui persone dare uel uendere aliqua de causa ad dictam penam xx. sol. pro
quolibet contrafaciente et uice qualibet et idem offitialis habeat et habere
debeat de omni eo et toto quod supradictis de causis deuenire fecerit in communi
predicto quomodocumque et qualitercumque quartam partem, Confinia autem platee
ecc. sancti Johannis sint et esse debeant, a porta dicti cois usque ad domum
simonis mattei et totam plateam usque ad domum dicte ecc. sancti mattei sit
et esse debeat tota platea dicte ecclesie, a domo, s. ser. brunori usque ad
domum heredum caterini Johannis, ecc. sancte marie sit tota inclaustra dicte ecc.

ecc(lesi)e sancti blasij sit ante dictam ecclesiam a domo fratris Thome liberati usque ad domum simonecti guglielmi ~

R(ubri)ca x· xiij· :c: Quod hostia non extrahantur alicui nisi quibusdam de causis :~

:c: Item statuimus et ordinamus quod nullus offitialis co(mun)is canarie possit nec debeat aliqua ratione vel causa extrahi facere aliquod hostium alicui de canaria nisi pro executione dationum sententiarum et condenationum ad penam sui predicti iuramenti et centum sol(idorum) den(ariorum) de suo salario auferendorum et communi aplicandorum huic capitulo aliquo alio in contrarium non obstante ~

R(ubri)ca x· xiiij· :c: De offertis mortuorum fiendis :~

:c: Item statuimus et ordinamus quod nulla persona audeat vel presumat ire ad offertam alicuius mortui in die lune vel alijs diebus antequam in ecclesijs terre canarie et eius districtu maxime de mane divina celebrantur offitia nec a domo ipsius mortui tam in eundo et in dictis ecclesijs et eorum cimiterijs stando vel ab eis redeundo aliquod luptum vel proclamationem aliquam aliqualiter facere ad penam xx· sol(idorum) den(ariorum) pro quolibet contrafaciente et vice qualibet camere co(mun)is dicte terre de facto persolvendorum et cuilibet licitum sit contrafacientes in predictis vel aliquo predictorum denuptiare et accusare et eius stetur et credatur denuptie sive accuse et vicarius dicti co(mun)is qui pro tempore fuerit teneatur et debeat ac possit inquirere quolibet mense de predictis et quos invenerit deliquisse puniatur in pena superius annotata et eius quod devenire fecerit in communi dicti de causa habeat quartam partem et hoc capitulum sit precisum et precise intelligatur in qualibet parte sui huic aliquo alio in contrarium loquente non obstante quod capitulum per dictam terram in octo dies post huius publicationem ac approbationem bamiatur ne nullus de predictis ignorantie causam valeat allegare ~

R(ubri)ca x·xv :c: De pena conducentis ad luctum alicuius mortui ex terra ultra xxv ho(min)es ~

Item statuimus et ordinamus q nulla persona de canoria seu aliunde au=
deat uel presumat conducere extra dictam terram ad luctum alicuius mortui
uel mortue ultra xxv· homines de dicta terra et de ipso numero fidem fa=
cere teneatur conductor ipsorum hominum p iuramentum potis uel vicarij
dicte terre ante q dicti homines extra dictum terram exeant ad penam
xxv· sol· pro qualibz homine ultra dictum numerum conductum et qualibet
uice a contrafaciente conductore ipsius uel ipsorum hominum per vicarium
predictum auferendorum de facto sine aliqua diminutione. Et nullus ire pos=
sit nec debeat luctum nisi fuerit requisitus et de dicto numero ad dictam pe=
nam. Et q nullus offitialis dicti communis tam forensis q terrigene possit nec
debeat alicui persone de maiori numero licentiam concedi uel dari aliqua de
causa ad penam eorum prestiti iuramenti. et cuilibz sit licitum contra facien=
tes in predictis uel aliquo predictorum demptiare et accusare et eius stetur et
credatur demptie, et hoc capitulum vicarius dicte terre canarie banniri
faciat et diuulgari p preconem ut ad notitiam ueniat singulorum.

Rca x·xvi· De pena parantis se bayulo

Item statuimus et ordinamus ad hoc ut bayuli ualeant exposita et comissa eisd
per potem et alios offitiales dicte terre ipsius effectualiter adimplere q nulla
persona audeat uel presumat opponere seu parare se bayulo dicti communis
nec pignus eisdem modo aliquo denegare, qui uero contra fecerit in xx·
sol· den· uice qualibz puniatur de facto sine diminutione aliqua facien.
et de predictis stetur et credatur relationi et dicto ipsius bayuli et pro
plena probatione ac legitima habeatur cum iuramento denuo prestan=
do per eundem, Bayulus uero q intrauerit domum alicuius sine com=
missione sibi facta per potem uel eius vicarium causa pignorandi
in xl^{ta} sol· den· uice qualibz puniatur

Rca x·xvij· De pena capientis seu occidentis pullos alterius

:c: Item statuimus et ordinamus quod nulla persona capiat vel occidat pullos aliquos alterius contra voluntatem illius cuius fuerint ipsi pulli ad penam xl.ta sol. pro quolibet pullo et pro vice qualibet qua fuerit contra factum et nihil. Talis capiens vel occidens pullos ipsos et dannum patienti teneatur et debeat emendare pro ut per ipsum dannum stetur iuramento prestito dannum ipsum fuerit extimatum ~

·R.ca x·xviij· :c: De pena euntium per terram Canarie post tertium sonum campane :~

:c: Item statuimus et ordinamus quod nullus audeat vel presumat ire per terram Canarie post tertium sonum campane sine lumine vel igne patenti ad penam quinque sol. den. pro quolibet et vice qualibet per potestatem vel vicarium auferendam de facto et cum uno lumine possint incedere tres persone tantumodo et non plures. Volumus tamen quod quilibet possit stare ac morari ac etiam ire per terram Canarie post dictum tertium sonum prope suam domum propriam vel conductam in qua solitus sit dormire seu iacere de nocte per tres domos libere sine pena. Et quod quelibet persona pro evidenti necessitati occurrente possit accedere stare et redire post dictum tertium sonum pro presbitero medico Mareschalcho ad furnum et pro medicinis hominum et animalium infirmorum sine lumine impune ~

·R.ca x·xviiij· :c: De elimosina fienda fratribus minoribus moratibus apud ecclesiam s.cti Sebastiani :~

:c: Item statuimus et ordinamus quod fratres minores qui apud monasterium Sancti Sebastiani demorantur et etiam qui steterint futuris temporibus in eadem si ibidem continuam moram trahent habeat et habere debeant annuatim in festo Sancti Sebastiani amore dei et intuitu pietatis de bonis comunis Canarie pro ipsorum quolibet centum sol. den. si vero moram continuam non traserint in eodem eis aut eorum alij de bonis comunis predicti aliquid non tradatur et si camerarius aliquid eis dederit teneatur dicto comuni tempore sui racioci-

natus

natus quod dederit de suo proprio resarcire —

Rca. xx. De blado dando priori fraternitatis disciplinatorum : —

Item statuimus et ordinamus q amore dei et intuitu pietatis per comune canarie annuatim de bonis et avere dicti communis eiusdem dentur priori — fraternitatis disciplinatorum de canaria qui pro tempore fuerint duodecim rasenghe grani sex vz in festo pascatis resurrectionis dni et sex in festo na— tivitatis eiusdem de quo grano fieri debeat panis qui per ipsum priorem inter pauperes de canaria erogetur prout eis videbitur et placebit. Et predicta — vicarius et consules qui fuerint ad eorum seu alterius requisitionem exequi teneantur ad penam centum sol. den. pro quolibz et vinculo iuramenti —

Rca. xxi. Q Notarius de canaria morans in offitio de custodia no graveetur : —

Item statuimus et ordinamus q quandocumq accederet aliquem seu aliquos ex Notarijs de canaria offitium aliquod extra canariam acceptare et pro tali — exercendo offitio extra dictam terram egressus fuerit alibi moraturus durante tali offitio vel ipso seu ipsis existente occasione alicuius offitij extra dictam terram ipsi aut ipsorum alius de custodia seu aliqua personali factione vel labore cois canarie per ipsum comune aut offitialem eiusdem aliqualiter — non graveetur nec gravari possint. sz. a predictis operibus factionibus aut custodiam protinus auctoritate presentis statuti sint immunes totaliter et exepti. Et si quis offitialis contra dictam formam fecerit seu aliquem gravaverit ex notarijs supra dictis qualibz vice .x. lib. den. coi canarie sui sindicatus tempore soluere debeat ac etiam teneatur. Et hoc capitulum sit precisum et derogatum q tolli suspendi vel cassari non possit totaliter vel in partem aliquo dicti cois consilio vel arengha huic capitulo statuto aliquo alio ubicumq posito non obstante —

Rca. xxij. Q. come. et vic. possit simul et divisim facere executionem dationum veterum : —

Item statuimus et ordinamus quod cancellarius communis canarie possit et sibi licitum sit facere executionem omnium et singularum datiarum et collectarum non solutarum simul et divisim cum vicario dicti communis canarie et eius executionem habeat et habere debeat medietatem quarti executionum quas fecerint et alia medietas sit communis predicti. Et idem dicimus de vicario predicto quod habeat medietatem quarti executionum datiarum predictarum quas faciet executionem et si ambo simul facient et de communi voluntate quod inter ambos habeant et habere debeant unum medium quartum tantum, et non plus, dum tamen si executio contra unam personam fuerit incepta vel fieret per vicarium quod cancellarius se non intromittat de ipsa, et econverso ne homines et persone dicte terre canarie vel aliunde gravarentur ultra debitum rationis, et hec intelligantur de omnibus datiis et collectis veteribus impositis tempore eorum predecessorum, et de datiis et collectis tempore eorum impositis et imponendis vel exigendis et solvendis nullam partem habere debeant vicarius et cancellarius predicti. Immo teneatur executionem facere de predictis datiis et collectis tempore eorum offitij impositis et imponendis, et hoc capitulum habeat locum non obstante aliquo alio statuto et ordinamento in contrarium loquente –

R[ubri]ca xxiij

Quod nullus de canaria possit vendere suas possessiones et domos nisi personis subiectis dicto comuni :–

Vid. Rub. 47. Lib. 1.

Item statuimus et ordinamus quod quelibet persona de canaria habitantes in ea possit et sibi licitum sit vendere, alienare et permutare, eius possessiones et domos vel quomodocumque et qualitercumque voluerit in alium transferre et cuicumque sine pena et banno dum tamen quod talis emptor de possessione vel recipiens talem possessionem non possit esse nisi persona subiecta et que subiecere possit iurisdictionis et iurisdictioni communis canarie. ad hoc ut datie et collecte imposite et imponende per dictum commune canarie solvantur communi predicto de talibus possessionibus vendendis et aliter fieri non possit. et qui contra fecerit in predictis condempnetur per potestatem communis canarie in xxv lib. den. et hoc capitulum sit precisum et precise intelligatur non obstante aliquo alio statuto sive capitulo –

In contrarium loquent(is) cassans, anullans, et iritans et pro cassatis iritatis et anullatis haberi volumus et mandamus om(n)e aliud statutum et ordinamentum in contrarium loquent(is).

R(ubri)ca ·xxiiij· Q(uod) non possit retineri litamen in terra canarie :—

Item statuimus et ordinamus q(uod) quilibet de canaria et habitator in ea possit et sibi liceat proicere, habere, et retinere litamen et munditiam in terra canarie vz in casaleno, fornacchia, sive fovea sua sine pena et bano secundum diversitatem temporum et locor(um) que omnia resideant in desoretione et volũtate libbera vicarij et consulum dicte terre, non obstante aliquo alio capitulo vel statuto in contrarium loquent(is), quod capitulum sive statutum ex nunc pro ut ex tunc cassamus irritamus et anullamus. et pro casso irrito et anullato. haberi volumus et mandamus auctoritate presentis statuti q(uod) tolli et cassari non possit nisi per consilium generale et speciale comunis canarie.

R(ubri)ca ·xxv· De salario mensuratorum et mensura comunis :—

Item statuimus et ordinamus q(uod) mensuratores terrar(um) debeant accipere de mensuratura cuiuslib(et) modioli terre quam mensuraverit ab utraq(ue) parte duos solidos den(ariorum), et non plus viatico computato ab inde infra vel supra pro ut capit pro rata secundum quantitatem predictam et non debeat mensurare nisi cum mensuris co(mun)is canarie designata et posita in muro palatij dicti comunis pena ·c· sol(idorum) den(ariorum), pro quolib(et) et qualib(et) vice et si in mensuratione alicuius terre fuerit error ad ipsam mensurationem reinveniendam legitime et errorem huius modi de pellendum esse debeant duo mensuratores et quilib(et) eor(um) in principio regiminis cuiuslib(et) vicarij dicte terre iurent et iurati teneantur et debeant ipsam mensurationem et eiusdem mensurationis artem facere bona fide et sine fraude operari pro pretio supradicto ad petitionem cuiuslib(et) petentis ad penam ·c· sol(idorum) pro quolib(et) contrafaciente in aliquo casuum predictorum

Et si quis dixerit se deceptum in aliqua mensuratione facta pro comuune can=
narie licitum sit ei reuideri facere et si deceptus apparuerit totaliter exqmuet
suptibus tamen suis si uero plus inueniretur terra remensurata infra catasto
cois canarie scribi debeat et appom et hoc capitulum protinus sit precisum. ~

·R^{ca}c·xxvi· :c: De cursu aque decurrentis per hospitale comunis attenden :~

:c: Item statuimus et ordinamus q aqua fluens per domos hospitalis cois can=
narie domibus ipsis ac in eis morantibus inferre nequeant detrimentum
q ad prouidendum super deriuatione et cursu ipsius remaneat plene in
priorem hospitalis eiusdem qui exnunc sit suprestites ad predicta cui ple=
ne liceat super predictis omnibus prouidere et oportuna remedia procurare
ac fieri facere pro ut et sicut ei uidebitur et placebit et omnia et singula
facta gesta et procurata apposita ac prouisa per ipsum plenam obtine=
at roboris firmitatem et hoc capitulum sit precisum in qualibet parte sui ~

·R^{ca}c·xxvij· :c: Q nulla persona possit nec debeat abluere nec noxiam nouitatem
·corammis nec pellis in flumine cois :~

:c: Item statuimus et ordinamus q nulla persona possit nec debeat ablue=
re nec noxiam nouitatem corammis nec alicuius pellis facere in flumi=
ne cois terre canarie vz a possessione ecclesie sancte marie iux dictum
flumen et res sancti angli de limisciano et a possessione monasterij
sancti sebastiani sita iux dictum flumen nec aliquod calcinarium
nec noxiam nouitatem facere ante dicta confinia uel circha usq ad
territorium terre menonii ad penam decem librar denarior pro quo=
lib contra facienti et qualib uice qua fuerit contra factum et quilib
possit denuptiare et accusare et eius nomen sit secretum cui quidem
denuptiatori stetur et credatur cum dicto et attestatione saltim duor testi=
um de uisu probat ~

R^{ca}c·xxviij· :c: De pena piscantis nisi cum cassichio in formis comunis :~

Item statuimus et ordinamus q nulla persona audeat uel presumat nisi cum cassiecchio seu aliquod ingenium aptum ad piscandum seu aliquam paratam seu ingonboramentum facere in forma que e int territorium cois canarie spelli et Asisij aut aliquo alio loco seu forma per quem uel per quam aqua deriuetur seu fluat extra dictum flumen et fossatum ad penam centum sol. den. pro quolibz contrafacienti et qualibz uice. Et cuilibet licitum sit contrafacientes in predictis uel aliquo predictor denuptiare et accusare et eius stetur et credatur denuptie seu accuse cum dicto unius testis de uisu probante uel trium testium de publica uoce et fama probante et nomem ipsius denuptiatoris teneatur in credentia. Et camerlarius uel notarius dapnorum dator dicti communis qui pro tempore erit teneantur et debeant ac possint de predictis quolibz mense inquirere et inquisitionem facere et repertos culpabiles de predictis et quolibet predictorum punire et auferre in penis superius descriptis. et habeat et habere debeat de omi eo et toto quod deuenire fecerit in communi quartam partem.

Rca· xxviiij· De pena non habentis ortum:

Item statuimus et ordinamus q quilibz homo de canaria uel eius districtu allibratus et accatastatus in catasto cois dicte terre in .L. lib. et ab inde supra usq in centum lib. teneatur et debeat facere et habere duos pugillos orti et a centum libris supra quantumcumq fuerit accatastatus teneatur et debeat facere et habere quatuor pugillos orti ad minus ad minus xx. sol. den. pro quolibz contra facienti et uice qualibet quolibz anno quod ortum esse intelligatur de omnibus oleribus preterq de aleis cepis et aneso.

Rca· xxx· De fouea fienda iux uiam petrosam:

Item statuimus et ordinamus q in uia petrosa usq ad possessionem

sancti benedicti et s. Angeli masci usque ad viam rancli fodatur sive cavetur quamdam foveam ac etiam dirizzetur per quam aqua possit labi per dictam foveam recto tramite sine aliquo impedimento et cancellarius sive notarius damnorum datorum comunis canarii qui pro tempore erunt teneatur et debeant fieri facere ad petitionem cuiuslibet petentis et quicumque fuerit negligens in predictis puniatur per dictos cancellarium et notarium damnorum datorum in centum sol. den. vice qualibet et offitialis exequens predicta habeat quartam partem eius quod devenire fecerit in communi predicto dicta de causa et dictum opus fieri debeat per adiacentes.

R.ca xxxi — De viis publicis et vicinalibus manutenendis et foveis fiendis.

Item statuimus et ordinamus ad hoc ut vie publice ac etiam vicinales in districtu canarii existentes habilius manuteneantur et melius quod quicumque habet aliquam terram seu possessionem iuxta foveam alicuius vie publice vel vicinalis debeat ipsam semel in anno fodere et terram de ipsa fovea extrahendam in ipsa via proicere si oportunum fuerit, et quicumque ipsam foveam fodere iuxta suam possessionem contempserit vel neglexerit infra terminum bannimenti de predicta materia faciendi in xl.ta sol. den. vice qualibet per notarium damnorum datorum puniatur et ipsam foveam nihilominus fodere teneatur, et notarius supradictus teneatur fieri facere supradicta ad petitionem cuiuslibet petentis vinculo iuramenti et pena x. lib. den. de suo salario comuni canarii aplicandorum et de omnibus denariis quos idem notarius devenire fecerit in communi habere pro expensis debeat quartam partem.

R.ca xxxii — De pena interficientis columbas alterius.

Item statuimus et ordinamus quod si quis ceperit seu interfecerit aliquas

columbas alterius pro qualibz coluba in x. sol. den' communi canarie sol=
uantur dumodo de predictis contra aliquam personam in curia canarie
per aliquem offitialem aliqualiter procedi non possit nisi per accusatione'
per illum cuius tales columbe capte fuerint exibitam coram eis ul' altero
offitiali predictor' et si aliter procederetur processus non ualeat nec teneat
ipso iure sed autem presentis capituli sit inanis

Ca. C.xxxxiij. De pena ludentis ad ludum azzardi et ad alios ludos vetitos et receptantium ipsos:

Item statuimus et ordinamus dicimus et firmamus q' nulla persona au=
deat ul' presumat ludere ad aliquem ludum taxillor' siue azzardi ul' ad
lupinos siue fabas scisas ul' adlumachettos aut his similia in terra
canarie ul' eius districtu nec prope confinia dicte terre per unum mili=
are et nullus debeat ipsos ludentes acceptare scientes in eius domo casaleno
aut possessione propria ul' conducta et si quis contra fecerit in predictis
ul' altero predictor' casuum in tribus libris den' puniatur pro quolibet
qualibet uice et quilibet possit ac sibi plene liceat ludentes ac receptantes
huiusmodi accusare et denuptiare et eius iuramento cum dicto unius testis
de uisu si denuptiatio fuerit stetur et credatur si uero noluerit teneri se=
cretus talis accusator eius dicto cum iuramento stetur et eidem plenaria
fides detur et habeat nihil' tertiam partem bani et familia cuiuslibet offi=
tialis forensis communis eiusdem possit et debeat quos inuenerit contrafacere'
inpredictis aut aliquo predictor' ipsi offitiali referre denuptiare et accu=
sare et eius dictum et relationi cu' iuramento tamen suffitiant ad pre=
missam probationem legitimam habeantur ...... et aleas autem et cac=
culos et ad ome' ludum alearum et cacculor' ubilibz siue aliqua pena ul'
bano ludere quisq' possit, dumodo potestas et vicarius cois canarie aut
alter ipsor' aut aliquis ipsor' seu alicuius ipsor' familie ad aliquem ludum
cu' aliquo terrigenense dicte terre non ludantur nec ludere debeant quoquo
modo et si alter ipsor' contrafecerit in centum sol. den' communi canarie

per eorum sendicum condēpnetur, super quibus omnibus et singlis supra=
dictis p̄otas et vicarius dicti cois et uterq; ipsoꝝ teneatur et debeat quo=
libet mense requirere et repertos culpabiles punire et condēpnare penis
superius declaratis vinculo iuramenti et pena centum solidoꝝ pro quo=
libet eorumdem. Addicientes q̄ omnia et singula instrumenta et —
obligationes facte ratione dicti ludi ad petitionem cuiuscumq; petentis
p̄otas et vicarius dicte terre canarii cassari faciat et aboleri de ali=
qua pecunie quantitate aut aliqua re mutuata alicui persone in
ludo aut ludendo audiri non debeant ad penam superius expressam
et declaratam.

R̄ca. xxxiiij.

De pena mensurantium aliq̄d nisi cum mensuris communis :—

Item statuimus et ordinamus q̄ nulla persona presumat mensurare
bladum, legumen, vinum, oleum, vel farinam, venditam nisi cum men=
suris cois canarii, et siquis contra fecerit tam venditor q̄ emptor in
xl^ta sol. pro quolibet et vice qualibet puniatur, et omnibus sit licitu'
contra facientes huiusmodi demptiare et accusare et habeat tertiam
partem banni, adicientes q̄ mensura huiusmodi debeat esse forata
et ampla tantum in fundo quantum in ore et omne quod mensurabitur
cum eadem mensure ad rasum et non aliter, et venditor non pos=
sit emptori addere super dicta mensura et emptor nō possit nec de=
beat venditori plus petere vel accipere ultra dictam mensuram
rasam ad penam xx. sol. den. pro quolibet contra facienti et qua=
libet vice et quilibet possit delinquentes accusare et demptiare
et habeat quartam partem banni, et eius nomen retineatur in secre=
tum.

R̄ca. xxxv.

Quod volens excavare foveas teneatur requirere conuicinum :—

Item statuimus et ordinamus q̄ quicumq; voluerit et sibi expedire

putauerit excauare ul' fodere aliquam foueam seu foueas prope sua
possessionem teneatur et debeat prius requirere comunicium et adia=
centem eidem fouee cu' presentia unius testis q debeat in fra tres dies
a die dicte requisitionis et interpellationis numerandi prestare et pone=
re ad dictam excauationem faciendam operas et expensas eidem
tangentes pro parte sua et si infra dictum terminum cum effectu
idem requisitus non prestiterit necessaria ex parte sua dictus req=
rens possit et debeat impune ipsam foueam excauare et fodere non
excedendo solitam latitudinem dicte fouee, et si quis nisi facta dca
requisitione et interpellatione aliquam foueam foderit condempnetur
ad penam superius contentam in capitulo de huiusmodi materia
loquente huic capitulo alijs forsan in contrarium facientib; minime
obstante.

ca
C·XXXVI· :C: De pena ascendentium tecta alterius sine licentia domi domus :

:C: Item statuimus et ordinamus ad tollendum rissas et contentiones que
oriri possent q nemo cuiuscumq; status gradus et conditionis existent
audeat ul' presumat ascendere tecta domus alterius quoquomodo
aut quo uis pretextu et presertim causa rehabendi et legendi pi=
las sine expressa licentia domini domus sub pena et ad penam
unius libre den' pro quolibet et qualibet uice et nihil' damnum siqd
intulerit in dicto tecto domino domus emendare teneatur.

V.

Quintus Liber dapnorum datorum :—

De pena dominorum bestijs dapnum dantibus :—

Item statuimus et ordinamus ut quilibet alijs cupiens dapnum personis
et cum bestijs preterire continue penarum metu prorsus quam consientia potius ab
ipsorum dapnorum illatione atque comissione abstineat se et sua. Quod si alicuius
iumentus equus Mulus vel Mula dapnum dederit per astrutum in bla=
do leguminibus seu merito alterius soluat dominus bestie huiusmodi dap=
num dantes pro qualibet dictarum bestiarum et vice qualibet .x. sol. den.
Si vero per in cappum quinque sol. den. et pro qualibet autem bestia bovi=
na asinina porcina vel hijs similibus dantibus dapnum in predictis
aut altero predictorum per astratum in x. sol. den. per in cappum in
quatuor sol. den. pro qualibet ipsorum bestiarum et qualibet vice earum dominus
puniatur et si qua dictarum bestiarum a kalendis mensis may usque quo
bladum fuerit messum dapnum dederint in dictis grano leguminibus et
merito soluat nomine pene communi camarie dominus huiusmodi bestiarum
duplum dicte pene v. sol. xx. et si qua dictarum bestiarum dapnum
dederint in vinea vel caneto aneso vel clausura orto croco camija
silua vel sepali soluat dominus bestie dapnum dantis pro qualibet bestia
et vice qualibet communi camarie per astratum xx. sol. den. per in
cappum quinque sol. den. dummodo silua vel sepale fuerit positum vel in
cisum quatuor annis ante vel minori tempore, si vero fuerit maiori
vel longiori tempore positum vel incisa ad penam nullatenus teneatur
Si vero aliqua dictarum bestiarum dapnum dederit a kalendis mensis
aprilis usque ad calendas mensis octobris in vinea alicuius soluat com-
munis camarie dominus bestie pro qualibet bestia et qualibet vice per astratum xx.
sol. den. per in cappum quinque sol. den. et si qua dictarum bestiarum dap=
num dederit in [illegible] alicuius a kalendis mensis martij usque
ad kalendas mensis [illegible] per astratum in x. sol. si per in cap=
pum

pnm in duobus sol. den. pro qualibet bestia et qualibet vice, domi=
nus bestie puniatur et pratum custoditum intelligatur quelibet ter= Bandita
ra soda seu non laborata per annum qua fuerit custodita signa=
ta et fiet dominus per terram canarie banitor sanis habe quod nul=
lus inferat sibi dapnum et aliter non et si quis dapnum dederit
cum pecudibus in blado leguminis menuto sive vaso alterius custo=
ditum per in cappum solvat dominus pecudum pro qualibet pecude
sex den. per astratum duodecim den. si autem dapnum dederit in
orto croco caneto silva et sepali aut camepa seu vinea per ast=
ratum quinque solidos per in cappum sol. duos den. pro qualibet bestia
pecudina et qualibet vice ipsarum dominus debeat solvere in commu
ne si quis dapnum dederit cum capra seu ircho in aliquo predic=
torum per astratum aut si fuerit disolutum solvat eius dominus
in commune predicto pro qualibet dictarum bestiarum et qualibet vice quinque
sol. den. si vero per in cappum duos sol. den. et si qua bestia pec=
udina caprina sive ircina dapnum aliquod dederit per tempus
superius declaratum in vinea alicuius per astratum solvat domi=
nus bestie dapnum dapnis in commune predicto pro qualibet bestia
pecudina vice qualibet quinque sol. den. per in cappum duos sol. den.
pro qualibet vero bestia caprina sive ircina disoluta per astratum
in x sol. den. per in cappum tres solidos den. et si quis dapnum de=
derit cum dictis bestiis aut ipsarum aliqua in meta alicuius bladi
sive leguminis sive lambsteny aut in blado in aliqua area iacenti
sive existenti puniatur pro qualibet bestia si dapnum dederit in vi=
nea seu orto quod nulla persona possit aut debeat retinere in ter=
ra canarie aut eius districtu ultra xx bestias pecudinas in
quo numero non comprehendatur agni nec excedentes unum annum
filii vero pecudum predictarum usque ad numerum supradictum quos
una cum dictis pecudibus per annum unum quis possit libere retinere
et quod nullus retinere valeat nisi unum cappum cum eius tamen filiis

V.

Annicculis quam debeat continuo retinere legatum preterquam in via
seu possessione illius cuius fuerit capra et etiam intus canariam —
et ubicumque in quibus locis ipsam capram retinere valeat disolutam
et si alibi quam in locis predictis aliqua capra steterit seu inventa
fuerit disoluta solvat eius dominus communi canarie vice qualibet
duos solidos den. et eadem pena puniatur pro qualibet bestia apro=
nata non retenta per finem dominus ipsius bestie nisi forte per in=
tegrum foveam ipsius et quecumque persona retinuerit aliquam vel
aliquas bestias caprinas vel pecudinas ultra numerum supradictum
solvat dominus ipsarum bestiarum quas retinuerit pro qualibet pecude
seu bestia pecudina quinque sol. den. et pro qualibet bestia caprina
XX sol. den. communi comunis canarie supradicto et ipsas bestias
superfluas quas haberet in terminum sibi datum debeat vendere
et eas de cetero non tenere ad penam superius nominatam exceptis
beccariis dicte terre quibus plene liceat capras quas voluerit retinere
causa macellandi eo tamen tempore quo eis carnes caprinas ven=
dere licet ex forma statutorum communis canarie et non alio tempore
quoquomodo liceat etiam ipsis beccariis retinere et habere pro libito
castratos et castratinas bestias usque in centum pro quolibet eorum
sine aliqua pena dummodo ipsi beccarii seu ipsorum aliquis aut =
alter fictitie per eisdem retinere vel habere nullatenus valeant ali=
quam pecudem in terra canarie vel eius districtu et si quis ipsorum
contra fecerit puniatur pro qualibet pecude in x. sol. den. per can=
cellarium dicte terre et quod nulla persona audeat cum aliqua bestia
pascolare prope aliquam vineam per duas mezzoreccias a kalen.
mensis iulij usque ad calendas mensis novembris vel in aliqua
stipula alicuius bladi in qua iacerent manipuli non dum recol=
lecti et admessati et si quis contra fecerit in predictis vel altero pre=
dictorum solvat dominus bestie vice qualibet pro qualibet bestia
x. sol. den. et notarius [illegible] comunis canarie [illegible]

Macellarii [illegible] tenere capras

atur et debeat vinculo iuramenti et pena cent. sol. den. pro qualibet
vice qua contra fecerit inquirere de predictis et quolibet predictorum
ex suo offitio adminus semel in mense quolibet et etiam ire adminus
semel in die vicinatim per territorium dicte terre pro dapnis datis
in veniendis et omnes quos delinquentes in predictis aut altero pre=
dictorum deprenderint et accusare et habeat quartam partem banni et eius
iuramento stetur et credatur usque in quantitatem xx. sol. den. et omnes
denarii seu de omnibus denariis quos nomine huiusmodi devenire fecerit
in communi, a retinentibus bestias ultra numerum supra dictum habeat
et habere debeat quartam partem, et quicumque haberet seu retineret in

Bestie porcine teneantur ligate

canaria seu eius burgho aliquam bestiam porcinam debeat ipsam
continuo retinere ligatam ad penam duodecim den. pro qualibet be=
stia porcina et qualibet vice qua inventa fuerit disoluta et ad hoc
ut predicta melius observentur quilibet notarius dapnorum datorum
communis canarie teneatur et debeat in principio sui offitii predicta
omnia per terram canarie banniri facere sono tube.

R. ij. De pena non retinentis canes legatos.

Item statuimus et ordinamus quod quecumque persona habuerit aliquem
canem in terra canarie vel eius districtu debeat ipsum vel ipsos conti=
nuo retinere ligatum a kalendis mensis augusti usque ad kalendas
mensis octobris et si quis contra fecerit solvat communi canarie
vice qualibet quinque sol. den. si vero aliquis canis dapnum dederit
in aliqua vinea tempore supradicto solvere teneatur dominus pro
quolibet cane et qualibet vice communis canarie predicti x. sol. den.
ad predicta vel aliquod predictorum bracchi seu canes currentes vel ab omni=
pitis aut dominus eorum pro eis nullatenus teneatur ad penam
ac in omnibus sint exempti nisi forsasse dicti canes aliquam
vineam intrarent nullo ...... post vel insequendo eos aut altero eorumdem

·Rx ca · iij ·

De pace ad mittenda in da(m)pnis datis :–

Item statuimus et ordinamus q(uod) in da(m)pnis datis non fiat nec admittatur pax in quinq(ue) solidis nec ab inde infra sed ab inde supra si domino rei placuerit pax omnino fiat et anotatur de tali pace habita dimittatur habenti medietatem pene si uero aliqua persona habuerit licentiam ab aliquo de bonis alterius ante datum da(m)pnum quod seu licentia non apponeretur per iuramentum exquiratur ad ante habens licentia(m) de aliquo postmodum da(m)pno dato nullatenus penam soluat et si unus de domo ante q(uam) licentiam habuerit ab uno de aliqua domo intelligatur habuisse pro se et omnibus de domo sua et ab omnibus de domo da(m)pnatis licentiam supradictam –

·Rx ca · iiij ·

De pena non custodientis bestias quas ad pascua destinarent :–

Item statuimus et ordinamus q(uod) nulla persona de canaria uel eius districtu aut habitatoris eiusdem audeat uel presumat mittere aliquam bestiam grossam uel minutam ad pascua uel eam dimittere alicubi in territorio canarie disolutam uel expastoratam sine pastore et si quis contra fecerit in predictis uel altero predictorum in quinq(ue) sol. den. inter qualibet puniatur et si bestie alicuius de canaria remanserit de nocte extra terram canarie pro qualibet bestia sol. dominus bestie predicte camerario ·x· sol· den· et de da(m)pno dato nihil puniatur secundum formam statutorum loquentium de opere dicti da(m)pni et ad probationem da(m)pni dati de nocte per bestias sufficiat plena forma duorum testium et dictum duorum testium de forma probante in premissis omnibus pro probatione legitima habeatur et quilibet possit denuntiare et accusare taliter delinquentes et habeat quartam partem banni et eius nomen teneatur occultum et hoc capitulum bandiatur ut ad notitiam deueniat singulorum –

·Rca· v·

De pena dapnum daptium in uinea alterius :~

Item statuimus et ordinamus q uolentes nos q fructus possessionu
canariensium earum dominis conseruentur in lesi quod nullus
audeat uel presumat dapnum dare uel inferre in uinea alicuius
uuis in ea existentibus de die ad penam xx· sol· den· quam
pro introitu solo detineatur et si uuas colligerit usq in duos gras=
pos pro quolibet graspo soluere debeat duos solidos den· ab inde
uero supra quocumq raspos colligerit in qnq sol· den· pro quo=
libet raspo soluere teneatur si uero de nocte aliquis dapnum de
derit in uinea alicuius soluat pro introitu centum sol· den· et pro
uuis quas colligerit soluere debeat duplum pene superius declarate
pro uuis que colligeretur de die et in omnibus dictis casibus dap=
num patienti debeat emendare· uolumus tamen q non intelligatur
uinea nisi ad minus in ea fuerint centum uites et culte fuerint
pro ut alie uinee solent colere si uero in uinea non fuerint cen=
tum uites aut culta non fuerit· dans dapnum in ea si de die
soluere debeat quinq sol· den· si autem de nocte x· sol· coi· pre=
dicto soluere teneatur et dapnum passo debeat emendare~

·Rca· vi·

De pena colligentis poma alterius :~

Item statuimus et ordinamus q nulla persona audeat uel pre
sumat colligere aliqua poma alterius de aliqua clausura et
qui contra fecerit soluat uice qualibet si de die pene nomine
x· sol· den· si uero de nocte xv· sol· den· comemnio dicti cois
pro uice qualibet soluere teneatur et dapnum patienti debeat eme=
dare de cuius extimatione stetur et credatur sacramento dap=
ni passi usq in quantitatem xx· sol· den· ab inde uero supra
secundum extimationem duorum fidedignorum hominum de con=

trata per Pontem et Consules cois eligendorum dãs dãpnum pati=
enti, debeat effectualiter emendare —

R^ca^ vij · :c: De pena incidentis aliquam arborẽ domesticam ut silvestrẽ : —

:c: Item statuimus et ordinamus quod nullus tanti temeritatis existat
quod audeat ut presumat incidere aliquam arborem domesticam
alicuius et si contra fecerit pro qualibet arbore domestica quam
inciserit extimata quinque sol. ut ab inde infra aut ab inde supra
usque in quantitatem xl. sol. solvat communi pene nomine duplum
extimationis arboris quam inciserit et pro qualibet arbore dome=
stica extimationis xl. sol. supra solvat communi predicto pene noie
x. lib. et dãpnum patienti pro ut suo iuramento patienti extima=
verit debeat emendare, qui vero alias arbores alterius inciserit ut
puta quercus, ulmos, salices, pioppios, albanos, ut hijs similes
solvat pro qualibet dictarum arborum et vice qualibet xx. sol. den. —
nomine pene et dãpnum patienti debeat emendare, si vero quis fecerit
ligna in silva alterius pro qualibet fascie et vice qualibet solvere
debeat solidos duos den. Si quis vero deramaverit aliquas arbores dom=
esticas alicuius pro quolibet ramo solvere debeat xx. sol. den. et pro
quolibet palmite vulgo nuncupato frascha den. sex. in dubio an sit
palmes seu ramus stetur et stari debeat declarationi superstitum
Si quis autem inciserit castaneas alicuius bonas pro tabulis sive do=
giis solvat nomine pene xl. sol. den. qui vero de dictis arboribus do=
mesticis collegerit fructus solvere debeat vice qualibet quinque sol. den.
et in omnibus dictis casibus dãpnum patienti per inferentem debeat
emendari —

R^ca^ viij · :c: De pena dãpnum dãtium in caneto et blado alterius : —

:c: Item statuimus et ordinamus quod nulla persona audeat ut presumat

modo aliquo persotr. dapnum dare in caneto alterius v3 colligendo frondes ut ipsas asportando in uito domino soluat uice qualibet .x. sol. den. comuni predicto si uero exportauerit seu furatus fuerit canas de caneto alterius in xl.ta sol. delinquens uice qualibet puniatur et in omnibus casibus supra dictis dapnum passo per personam inferentem debeat emendari. hoc tamen addito et reseruato quod si tamen non esset cultum ad dimidiam supradictarum penarum in singulis dictorum casuum puniri debeat et non ultra et dapnum passo ut supra dicitur debeat emendare. si quis uero persotr dapnum dederit in blado alterius v3 a kalendis mensis aprilis quousque bladum fuerit messum metendo bladum in .x. sol. den. carpendo bladum in .x. sol. den. Attrauersando in triginta den. uice qualibet per offitialem dapnorum datorum puniatur et semper in quolibet casu predictorum dapnum patienti debeat emendari —

metendo bladu

carpendo. bladu

Attrauersando.

Rz. ca viiij.

De custodibus eligendis super dapnis datis

Item statuimus et ordinamus ad tollendum materiam singulis dapnum danptibus et ut dapnum dantes ab ipsorum ordinationibus arceantur et si delinquerint non remaneant impuniti quod ad denuptiandum et referendu dapnum dantes sint et eligi debeant de quolibet loco dicte terre per consules dicte terre tres secreti custodes qui sint in totum numero nouem qui custodes in eorum denuptijs ponere debeant diem et horam in qbus fuerit datum dapnum et quod aliter fieret non ualeat ipso iure et in omnib inuentionibus per ipsos custodes stetur et credatur iuramento ipsoru et cuiusque ipsorum usque in quantitatem .xx. sol. den. pene ab inde uero supra cum uno teste idoneo et fidedigno quorum offitium sumat initium in kalendis martij et duret sex mensibus et finito eorum offitio eligantur per consules qui tunc temporis erunt de sex mensibus in sex menses. qui custodes habeant offitium et denuptiare possint et debe=

aut malla comittentes ludentes ad ludos uetitos taxillorum blasfem=
antes dominum et sanctos aut sanctas eius et quandocumq; in licite
iurantes et habeant et habere debeant quartam partem penarum
que ex ipsorum denuptijs uenirent in comuni et si aliquis dictoru
custodum secretorum accasauerit seu denuptiauerit aliquem
falzo modo et accusatus seu denuptiatus accusam seu denuptia
factam contra eum per talem custodem probauerit esse falzam
infra quintam diem postq; peruenerit ad notitiam ipsius accusati
ul denuptiati vz q ea hora de qua fuerit accusatus ul denup=
tiatus in alio loco ul pro alia calumnia propterq; accusa seu de=
nuptia contra eum facta per custodem possit censeri falza uel
calumniosa siue quod tempore dicti dapni dati non haberet tot be=
stias proprias ul conductas q talis custos faciens huiusmodi ac=
cusam seu denuptiam falzam iniquam seu calumniosam pro qua=
libet accusa seu denuptia falza ul calumniosa quam fecerit et uice
qualibet in x· lib· den· comuni predicto sine diminutione aliqua
debeat condempnari —

R^ca^ x·

:c: Q tam dno q laboratori liceat accusare dapnum daptes :—

:c: Item statuimus et ordinamus q tam domino q laboratori et uni=
cuiq; ipsorum liceat accusare et denuptiare quoscuq; uiderit aut
senserit in eorum possessionibus proprijs ul conductis personaliter
ul cum bestijs dapnum dare et inquisitiones de dapnis datis in
ipsis possessionibus porrigere et producere coram offitiali dapnoru
datorum offitium deputato prout de ipsorum processerit uoluntate
et in omnibus et singulis accusis factis per eos ul alterum eor
stetur et credatur eoru denuptijs et ipsorum iuramento usq; in quan=
titatem xx· sol· den· si dixerint se uidisse tam de pena soluenda
q etiam de extimatione dapni eidem illati quam extimatione

potas et quilibet alius offitialis qui fuerit ad predicta dari faciat
dapnum passo et liceat unicuiqz invenienti bestias alterius dapnum
dantes in possessione sua propria uel conducta ipsas bestias capere et
ad offitialem dapnorum datorum ducere et presentare ipsas que dicto
offitiali recomendare pro pena et pro dapno extimatione qui offitialis
cui recomendate fuerint ipse bestie teneatur et debeat eas facere detineri
donec communi de pena et conducenti extimatione dapnum fuerit de
bite satisfactum ad penam decem librarum den' de ipsius salario si con
tra fecerit per camerarium cois retinendorum.

Rca · xi · Q liceat colligere fructus de arbore pendente super possessione sua :—

Item statuimus et ordinamus q si arbores domestice alicuius penderet
super possessionem alterius ille super cuius possessio penderent possit et
sibi liceat de fructibus ipsorum arborum sic pendentium colligere li
bere sine pena dummodo pro colligendo fructus ipsos de propria possessi
one non exeat et fructus non colligat super possessione propria non
pendentes salvo et reservato quod predicta non vendicet sibi locum
immo licitum sit q si arbores silvestres alicuius penderent super pos
sessionem alterius que ultra mensuram decem pedum excederent requi
sito primo domino arborum ille super cuius possessio penderent ipsas
incidere possit libere et impune usqz ad mensuram superius declaratam
aliquo alio capitulo statuto in contrarium facienti non obstante.

Rca · xij · De pena atraversāt per clausurā et vineam et bladū alterius :—

Item statuimus et ordinamus q nullus audeat vel presumat attra
versare per clausuram, vineam, sive ortum alterius personaliter vel
cum bestijs et qui contra fecerit in quinqz solidis den' pro quolibet
et qualibet bestia et vice qualibet puniatur et hoc intelligatur dum

in uinea non fuerint uue nec in orto olera nec in clausura poma
alijs uero temporibus soluere debeant penam in supradictis capitulis
declaratam. Si quis uero incixerit ul' fregerit sepem alterius orti
uinee ul' clausure ul' murum et introitum fecerit ibidem pene
nomine decem sol. den. pro quolibet et uice qualibet soluere teneatur
et quilibet possit et sibi liceat contra facientes in predictis denump=
tiare et accusare et habeat quartam partem eius q' de dicta occa=
sione uenerit in communi. Qui uero personaliter ul' cum bestijs per
campum bladatum ul' seminatum attrauersauerit in XXX. den.
pro quolibet et qualibet bestia grossa et uice qualibet puniatur
et pro qualibet bestia minuta in sex. den. et in dicto casu por=
cus pro bestia grossa habeatur et in omnibus casibus predictis
domino cuius fuerit possessio dapnum debeat emendari —

Rca. XIII.

Q in singulis dapnis datis dapnum patienti debeat emendare: —

Item statuimus et ordinamus q' in omnibus et singulis dapnis datis patieti
dapnum debeat emendari per illos a quibus fuerit datum dapnum et de
extimatione dapni stetur et credatur iuramento dapnum passi usque in quan=
titatem XX. sol. den. ab inde uero supra prout per duos extimatores
ponendos per P.tem et consules seu offitialem dapnorum datorum dapnum
ipsum fuerit extimatum quam extimationem dapni dictus offiti=
alis ad petitionem dapni passi ei debeat dapnum dantem realiter
et personaliter cogere ad soluendum aliquo capitulo loquente in contra=
rium non obstante —

Rz. XIIII.

De pena extrahentis aquam de suo cursu: —

Item statuimus et ordinamus q' nullus audeat ul' presumat extrahere
seu deriuare aquam de solito cursu suo et de loco per quem solita

fuerit fluere nec eam mittere per possessionem alterius seu prope per locum per quem fluere non soleat per quam domino possessionis dampnum aliquod inferatur. qui uero contra fecerit in aliquo predictorum teneatur aquam ipsam remittere et reducere per debitum locum suum in quintum diem postquam sibi preceptum fuerit per potestatem uel alium offitialem communis siue per baylum de commissione potestatis uel alterius offitialis ad penam centum sol. den. ab inobediente quolibet et uice qualibet auferendam quo termino elapso. Potestas aut concellarius dicti communis dictum talem deriuantem sine aliquo alio processu inde fiendo uigore dicti precepti debeat punire in quantitate predicta et nihilominus dictam aquam in quinque alios dies in solito cursu suo ad penam predictam remittere et reducere teneatur et de singulis preceptis eidem factis quousque paruerit in centum sol. den. pro quolibet precepto modo predicto per potestatem uel concellarium debeat puniri —

Rca. xv. :c: **De pena accipientis ligna alterius :—**

Item statuimus et ordinamus quod nullus audeat uel presumat accipere uel exportare aliqua ligna alterius incisa. et qui contra fecerit pro qualibet salma quam acceperit uel exportauerit puniatur in x. sol. den. pro qualibet fasce uel collare soluere debeat quinque sol. den. et hoc intelligatur de lignis existentibus in aliqua clausura uel alia possessione domestica. si uero de silua alterius acceperit quis ligna incisa uel ligata uel accatastata in dimidia dicte pene puniatur. et idem dicimus de incidentibus et exportantibus ligna de silua alterius. et in omnibus dictis casibus dampnum passo debeat emendari —

Rca. xvi. :c: **De pena dapnum dantium in salcetis alterius :—**

:c: Item statuimus et ordinamus quod nulla persona tam cum bestiis armentis

bouinis aut alijs bestijs grossis dapnum dare debeant in salcetis et popu=
letis alterius in quibus fuerint allevimina salcium ul populorum a ka=
lendis mensis martij usque ad kalendas mensis augusti. qui uero con=
tra fecerit in triginta den. pro qualibet bestia et vice qualibet puniatur
si quis uero in dictis salcetis ul populetis personaliter dapnum dederit
metendo ul colligendo vincos aut aliter incidendo soluat nomine pene vice
qualibet uiginti solidos den. et emendare debeat dapnum passo secundum
quod ipse dapnum passus suo declarauerit iuramento —

R ca. C. xvij.

De pena forensium pasculantium et dapnum dantium in terr. can. : —

Reformatur infra Cap.° 37

Item statuimus et ordinamus quod nullus forensis cuiuscumque conditionis
existat audeat ul presumat aliqualiter pasculare cum aliquo genere be=
stiarum in territorio canarie ul eius districtu nec dapnum dare in
possessione et fructibus hominum et personarum dicte terre ad penam
xx. sol. den. pro qualibet bestia grossa et ad penam quinque sol. den.
pro qualibet bestia minuta porci tamen inter bestias grossas compu=
tentur et vice qualibet in penis predictis puniantur nec etiam ducere
aliquem canem dissolutum per dictum territorium preterquam per vias
publicas a kalendis mensis augusti usque ad kalendis mensis octobris
pena x. sol. pro quolibet cane et vice qualibet contrafacienti. saluo
quod si alique bestie transirent ueniendo de apulea ul aliunde ad
partes tuscie ul alias aliquod dapnum inferrent. quo casu proce=
datur et puniatur dans dapnum ul cuius bestie darent dapnum
arbitrio vicarij et cancellarij dicte terre consideratis qualitate per=
sonarum, bestiarum et rerum. excepto etiam quod si quis forensis ha=
beret possessionem in territorio canarie quod in eiusdem possessione pos=
sit et sibi liceat cum bestijs pasculare et custodire et ad ipsas
possessiones ipsas bestias ducere et cum eis redire sine pena et bano
non propterea aliquod dapnum faciendo nec pasculando in bonis

et rebus supra nominatis ad penam predictam et liceat cuilibet
offitiali communis camorarie delinquentes quos invenerit in predictis
vel aliquo predictorum tam personaliter quam bestias capere et cap=
tos ducere ad curiam communis dicte terre et detinere in dicta ter=
ra donec de pena predicta fuerit camerarius dicti communis in=
tegre satisfactus et offitialis inveniens et exequens predicta de eo
et toto quod devenire fecerit in communi dicta de causa habeat
et habere debeat quartam partem et quod quilibet de dicta terra
ad requisitionem dicti offitialis teneatur et debeat in predictis
exequendis eidem dare auxilium et favorem et sui parere man=
datis aliquo alio statuto in contrarium facientibus non obstan=
te ad penam ·xx· sol. den. pro quolibet non obbediente et vice
qualibet non obediverit in predictis dictis offitialis mandatum —

R. ca ·x· xviij. De licentia non danda in dapnis datis: —

Item statuimus et ordinamus quod nullus offitialis communis cam=
narie ad dapna data per dictum commune deputatus electus voca=
tus aut nominatus non possit nec debeat nec valeat de inceps ali=
quo modo vel causa aut aliquo quesito colore alicui persone ali=
quam licentiam admittere de dapno dato cum bestijs tam gros=
sis quam minutis nec etiam de dapno dato per familiam alicuius
persone personaliter ad penam sui prestiti iuramenti et centum
sol. denariorum pro qualibet vice et qualibet licentia admissa com.
camarie aplicandam et si que licentie per aliquos aliquibus
essent concesse vel date ex nunc habeantur et sint pro non date
ac concesse presentis capituli ac auctoritate statuti presentis et hoc
capitulum sit precisum et precise intelligatur in qualibet
parte sui quod capitulum tolli cassari vel suspendi non possit
consilio vel Arengha —

R.ca xviiij. — De pena dapni dantium personaliter in orto et fructibus alienis :—

Item statuimus et ordinamus quod nulla persona cuiuscumque conditionis existat audeat vel presumat personaliter dare dapnum in orto alieno in fabis, aleis, cepis, Anesis, ficubus, croco, comipa, nucibus et hijs similibus et si quis contra fecerit in predictis vel in aliquo predictorum colligendo et exportando contra voluntatem domini dicte rei puniatur vice qualibet et pro quolibet contra faciente in x. sol. den. et dapnum patienti debeat emendare et Notarius dapnorum datorum teneatur et debeat vigore sui prestiti iuramenti delinquentes in predictis puniri et condepnare in penam superius declaratam et dictam penam camerario dicti communis aplicari facere sine temporis intervallum si quis autem de nocte dapnum dederit personaliter in dictis fructibus et his similibus in duplum dicte pene per dictum notarium puniri debeat vice qualibet et ad probationem de nocte contra talem delinquentem liceat suffitiat probatio duorum testium de fama publica que pro legitima probatione in dictis casibus habeatur aliquo alio statutorum capitulo in contrarium facientibus non obstante si quis autem herbam fecerit in silva vel sepali alterius solvat penam quinque sol. den. camerario dicti communis, si quis vero deramaverit ulmos vel alios arbores faciendo dictam herbam pro quolibet ramo deramato xx. sol. den. puniatur et si quis autem acceperit palos ac dapnum dederit in palis, sciarmentis, lignis, seu palis alterius solvat pro quolibet fascie et vice qualibet x. sol. den. et unicuique sit licitum omni tempore sine pena a sua vinea exportare palos ad sui bene placitum et unicuique licitum sit pro suis necessitatibus attraversare per possessionem alterius ubi non sunt fructus sine aliqua pena et banno aliquo in contrarium faciente non obstante —

c. palis reportandis

R.ca xx. — Quilibet accusatus in dapnis datis per solvere vel cum bestijs teneatur — in octo dies comparere :—

Item statuimus et ordinamus quod quilibet accusatus tam de dapnis datis personaliter quam cum bestijs in quibuscumque bonis teneatur et debeat in octo dies a die citationis de eo facte personaliter comparere coram offitiali communis ad dictum offitium deputatum ad soluendum omnem penam de tali sic dato dapno secundum quod teneretur per formam statutorum de tali materia loquentium ac in dictum terminum hostendere si quam habuerit pacem seu licentiam quod si non comparuerit in dictum terminum predicta omnia faciet et obseruabit elapso dicto termino dictam pacem nec licentiam habitam nullatenus admittantur et hoc intelligatur in quibuscumque dapnis datis tam accusatis quam inquisitis ex offitio curie quis ad promotionem alterius quam inuentus per offitialem dapnorum datorum deputatumque aut eius bayulum et familiam et predicta quilibet offitialis qui pro tempore fuerit obseruare teneatur et debeat uinculo Juramenti et ad penam centum solidorum de suo salario qua fecerit contra factum huic aliquo alio capitulo in contrarium loquente non obstante—

intra dies octo solua pena uel ostendat licentia, aut pace

non admittatur elapsis octo diebus

Rubrica xxi. De pena bestialium euntium sine pastore:—

Item statuimus et ordinamus quod bestie inuente per offitialem dapnorum datorum communis canarie ire sine pastore ac et dapnum dare simul et semel puniatur dominus dicte bestie per dictum offitialem solum de uno et non de ambobus aliquo alio statuto siue capitulo in contrarium faciente non obstante—

Rubrica xxij. Quod nullus possit noctis tempore retinere animalia ante ecclesias terre canarie:—

Item statuimus et ordinamus ad hoc ut homines et persone dicte terre totaliter extollantur et remoueantur ab inonestissimis moribus

et consuetudinibus que fiunt et fieri permittuntur ante infrascriptas
ecclesias dicte terre ab hanimalibus ipsorum sine ipsorum toto anno noctis
tempore propter inmunditias et stercuritiationes ipsorum q nulla per
sona cuiuscumque status conditionis existat audeat vel presumat per
mittere et se debeat totaliter custodire ne sua animalia tam parua
quam magna noctis tempore morari ac stari debeant ante infrascrip=
tas ecclesias dicte terre videlicet sancti mattei sancte marie sancti
Johannis sancti blasij in confinia ipsorum ecclesiarum supra in
capitulo dicti statuti loquentis in volumine extraordinariorum
de pena stantis extra et prope ecclesiam dum celebratur diuinum
offitium ut et spacificata et si quis in predictis vel aliquo predictorum
contra fecerit puniatur dominus dictorum animalium ibi existen=
tium vel per offitialem quemlibet dicte terre quem inuenerit seu eidem
denuptiatum fuerit videlicet pro quolibet animali grosso sic inuento seu
denuptiato solidos quinque denarios et pro quolibet animali paruo sol duos
cum et inuentioni et relationi dictorum offitialium detur plena fides
et quilibet possit tales delinquentes denuptiare et accusare Ponti seu
vicario dicte terre ac notario reformationum et eius relationi cum
iuramento credatur et detur plena fides et habeat et habere debeat
quartam partem q deuenire fecerit in comuni et eius nomen te=
neatur in credentia auctoritate presentis capituli aliquo alio statu=
to in contrarium facientibus non obstante –

R̃ caxxxiij.

De pena pascurantium vel dapnum dantium cum pecudibus in clausura aliena :–

Item statuimus et ordinamus q nulla persona de canaria vel ha=
bitans in ea audeat vel presumat pascurare cum bestijs pecudinis
in aliqua clausura alterius nec in ea aliquo modo dictas pecudes
retinere possit et si in predictis vel in aliquo quis contra fecerit sol=
uat dominus dictorum pecudum pro qualibet pecude sic inuenta

denuptiata uel accusata concellario cois canarie sol unu den
et iuc qualibet qua fuerit inpredictis contra factum et concella
rius siue offitialis dapnorum datorum possit teneatur et debeat
contra tales delinquentes inquirere et inuentos culpabiles puni
re in penis supra dictis declaratis et dominus dicte clausure
possit etiam dominum dictarum pecudum sic delinquentium
dicto concellario siue offitiali predicto accusare et denuptiare et
stetur et credatur eius Juramento usque in quantitatem xx sol et
de pecunijs quas fecerint uenire in communi habeant et habere debe
ant quartam partem et si quis retinuerit in dicta terra uel
eius districtu ultra xx pecudes prout inprimo capitulo dapnor
datorum continetur dominus dictarum pecudum soluat soluere
teneatur et debeat pro qualibet pecude qua retinuerit ultra dictu
numerum quolibet ano sol quatuor den quas in principio cuiuslibet
ani cum iuramento consignare debeat dicto offitiali in terminum
consignandum et stabiendum per dictum offitialem ad penam
sui prestiti iuramenti et hoc capitulum sit precisum et precise
intelligatur in qualibet parte sui aliquo alio statuti capitulo in
contrarium facientibus non obstante —

De pecudibus n[illegible]

Rca xxiiij :c: De pena pascurantiu cu bestijs grossis q minutis in bonis alterius sine licentia dominij :—

:c: Item statuimus et ordinamus quod nulla persona cuiuscumque status
uel conditionis existat audeat uel presumat pasculare uel aliquid
dapnum inferre cum aliquo animali grosso quam etiam minuto cuius
cumque generis existat in bonis possessionibus aut rebus alterius de
canaria aut alijs habitantibus eorum possessionibus et bona in
dicto territorio et districtu canarie sine licentia et uoluntate domini
dicte rei uel possessionis et si quis in predictis uel in aliquo predic
torum fuerit pro aliquem contra factum dominus dicte possessionis

rei et bonorum predictorum possit ac sibi liceat dapnum dictarum possessionum et bonorum tales sic delinquentes denuptiare et accusare dicto cancellario seu offitiali dapnorum datorum possit et debeat auctoritate presentis statuti et repertos culpabiles punire et soluere teneatur et debeat talis sic delinqués pro quolibet animali grosso solidos qnq. den. et pro quolibet animali paruo solidú unum den. et uice qualibet qua fuerit accusatus per dominum dicte rei siue possessionis aliquo alio statuto in contrarium facientibus non obstante et dicta pena aplicari et confiscari teneatur et debeat dictus offitialis camerario dicti communis canarie et hoc capitulum intelligatur de possessionibus tam cultis quam etiam incultis dominus accusare possit et [illegible]

[illegible]

[illegible]

R ca XXV.

De pena dapnú dantium faciendo frondes in arboribus domesticis uel uineis.

Item statuimus et ordinamus quod si quis dapnum dederit faciendo frondes seu striscיando arbores domesticas cuiuscumque generis, soluat nomine pene communi canarie uice qualibet sol. qnq. den. et si quis in dictis arboribus fuerint posite uites soluat nomine pene sol. x. den. qualibet uice. et si quis dapnú dederit faciendo frondes in uinea alterius soluat nomine pene qualibet uice sol. qnq.

R ca XXVI.

Quod faciens inqsitiones teneatur statim soluer bonos duos.

Item statuimus et ordinamus quod quicumque faceret inquisitiones de quocumque dapno sibi illato teneatur statim soluere bonenenos duos in manibus camerarii dicti communis canarie.

: Additiones in forma reformationum breviter reducte :-

R^a X. xxvij. : De pena furantis :-

Item statuimus et ordinamus quod si quis furatus fuerit aliquam rem alterius valentem .x. sol. vel ab inde infra condempnetur vice qualibet in centum sol. den. Si vero furatus fuerit rem valentem a .x. sol. supra usque ad xx. sol. in x. lib. den. condempnetur et a xx. sol. usque in x. lib. in l^ta lib. den. condempnetur. Si autem quis furatus fuerit rem valentem a .x. lib. supra usque in xxv. lib. den. in centum lib. den. condempnetur. Si quis ante furatus fuerit pro secundo furto rem valentem pro secundo furto a xxv. lib. supra usque ad centum lib. den. in centum quinquaginta lib. condempnetur quam penam si non solverit infra terminum decem dierum a die late sententie fustigetur per totam terram canarii et postea remittetur in carceribus et non dimittatur quousque non solverit dictam penam. Si autem quis furatus fuerit pro tertio furto rem valentem centum lib. den. supra furcis laqueo suspendatur ita quod moriatur et in omnibus supra dictis casibus rem substractam et furatam vel eius extimationem domino rei fur emendare et restituere teneatur ad cuius extimationem stetur sacramento illius cui extiterit res substracta et insuper dictam extimationem ad restitutionem domini passi furtum debeat condempnari -

R^ca X. xxviij. : Contra plantantes in ripa fluminis :-

Item statuimus et ordinamus quod nullus cuiuscumque conditionis existat audeat vel presumat in ripas fluminis aliquod plantum apponere vel apponi et contra facientes incidant in penam quinque librarum den. applicandam ipso facto pro medietate officiali exequenti et

et alia comuni et omnino tale ita positum et plantatum debeat tolli et amoveri totaliter sub dicta pena.

R.ca xxviiij. De licentia non danda consiliarijs in die :—

Item statuimus et ordinamus quod considerato per insolentiam consulum multa opportuna consilia non celebrantur ob nimiam licentiam dantium consiliaribus et etiam aliorum non venientium pene non solvuntur. quod consules in futurum exentes. non possint neque valeant dare seu concedere licentiam consiliaribus discedendi de terra canarie in die celebrationis consilij sine voluntate potestatis et dantes incidant in penam statutariam ut supra et euntes et non assistentes consilio solvant eamdem penam. et potestas contra facientes non mulctans similiter penam incurrat de suo salario tempore sui sindicatus effectualiter retinendam —

R.ca xxx. Contra vendentes vinum ad minutum :—

Item statuimus et ordinamus quod nulla persona de canaria vel eius districtu et habitans in ea possit vendere vinum forense ad minutum nisi prius persolvat comuni canarie bonos sex pro qualibet salma et etiam predictum vinum non fuerit saggiatum et apretiatum per consules dicte terre sub pena .x. lib. pro qualibet salma et sic saggiari debeat et apretiari per prefatos consules omne vinum quod vendi voluerit ab aliquo in dicta terra sub dicta pena et vini perditione applicanda pro medietate potestati dicte terre et alia comunitati et hoc capitulum habeat locum et sui roboris obtineat firmitatem et tolli non possit nisi per tres dies in festo sancti Mattei et uno die precedenti quibus quatuor diebus vendenti vinum tam forenses quam terrigenises sint securi pro ur—

in alijs mercemonijs –

R.ca XXXI. De forensibus habitantibus in terra canarie teneatur dar operas :–

Item statuimus et ordinamus quod quilibet forensis habitator terre canarie sint eius dixhibiti etatis a sexdecim annis supra debeant et teneantur et debeant dare et exibere tres operas in canatimis quolibet mense et si non dederit dictas tres operas teneatur solvere bonenos sex pro quolibet mense comuni canarie sub pena sex lib. den. applicand. pro medietate deti dicte terre et pro alia medietate comuni canarie. –

R.ca XXXII. Que intelligatur clausura :–

Item statuimus et ordinamus quod clausum intelligatur et esse debeat quelibet possessio ubi erunt octo arbores pergulate vel plures que solite sint potari et quod non intelligatur de sambucis seu octo perticarum, ulmorum vel alterius generis arborum que posite sint et plantate per quatuor annos ante vel minori tempore et quod bestie ligate per funem in dictis clausuris que non adingnerent ad pergulas non teneantur ad dampnum excepto quod si bestie darent dampnum corrodendo dictas pergulas seu perticas volumus quod huiusmodi dapnum dantes teneantur solvere penam in statuto contenta quando tractat de clausuris, hoc addito quod a kalendis mensis novembris usque ad kalendas mensis aprilis dampnum dantes in dictis clausuris teneantur solvere medietatem pene quam solvere tenerentur ex forma statuti dicte terre –

che le possession pergolate no si intendano se no sono otto pergole o più come dechiara il pnte cap.

R.ca XXXIII. Quod debitores comis ad aliquod offitium assumi non possint :–

Item statuimus et ordinamus quod nullus offitialis comis canarie –

Consules q̃ Camerarij et suprestites extracti et deputati ad regimẽ
terre canarie et ad eorum offitium respectiue electi et nominati
non possint neque ualeant absumere dictum eorum offitium
si ipsi seu aliquis ipsorum erũt debitores cois canarie ex qua
cunq̃ de causa et etiam de dapnis datis et datiuis ueteribus
nisi prius satisfecerint dicto communi effectualiter omne id et
totum ad quod tenentur soluere communi predicto et Potas
et omnes Consules seu cancellarius qui admiserint dictos debi
tores ad aliquod offitium dicti communis nisi prius fuerit
facta solutione dicto communi de omni eo et toto quod dicto coi
debeant incidere in penam x. lib. den. illo facto aplicandor
communi canarie et in penam periurij et hoc capitulum sit pre
cisum et tolli non possit —

R.a xxxiiij. De pena blasfemantium :—

Item statuimus et ordinamus per uiam reformationis q̃ si
quis maledixerit deum omnipotentem et virginem Mariam
eius Matrem seu ad dispectum eorũ seu inmundo uel desimundo
eorum menbra turpia et in honesta uel his similibus soluat
penam xx libris den. pro qualibet uice sine aliqua diminu
tione de facto applicandorum communi canarie et quicumque iura
uerit seu periurauerit per corpus uel sanguinem omnipotentis
dei et eius virginis matris soluat de facto sine diminutione
aliqua penam xx. sol. aplicandã ut supra et quicumque
blasfemauerit alios sanctos et sanctas celestis curie soluat sol.
x. sine diminutione et Potas seu vicarius dicte terre habeat
tertiam partem —

R.a xxxv. Super inquisitiones faciendas :—

Item per viam reformationis statuimus quod nullus de canaria possit inquisitiones facere de dapnis datis nisi de duobus mensibus in duos menses et offitialis et notarius dapnorum datorum teneatur ad penam x. lib. den. infra alios duos menses a die facta inquisitione ipsam expedire et executioni mandare –

Ca. xxxvj : De bestijs porcinis non retinendis :–

Item per viam reformationis statuimus quod nullus de cannaria seu habitans in ea seu eius districtu possit neque valeat retinere et habere nisi unam bestiam porcinam et unam capratinam pro usu et necessitate ligatam semper et si quis fuerit inventus habere aliquam dictarum bestiarum disolutam solvat nomine pene comuni canarie pro qualibet vice sol. x. sine aliqua diminutione –

Ca. xxxvij : Contra forenses pasturantes in territorio canarie :–

Item per viam reformationis statuimus quod forenses dapnum dantes cum eorum bestijs et manualiter in territorio terre canarie solvant et solvere debeant illam penam quam soliti sunt solvere homines dicte terre canarie dapnum dantes in territorijs dictorum forensium et ita dicti forenses dapnum dantes tractentur et preceantur et non aliter nec alio modo –

Declaratio capituli sub Rº xxiij : quod mulier non possit succedere in secundo libro :

Ca. xxxviij : Et quoniam reduci in dubium videbatur an ea, que in prealegato capitulo continentur locum haberent, et comprehenderent feminas,

87v

V.

Et illarum descendentes, que tempore delate, et obuenientis heredi tatis predictorum, patris matris, et aliorum in preallegato capitulo nominatorum, dotate non erant parentibus declarandum statuimus per talem dotationem factam uel faciendam quandocunque, ante uel post dictam delationem hereditatis semper intelligi dictas mulieres, et ex ea descendentes exclusam et exclusas ab omni hereditate uel successione, et durare et esse eandem facultatem dotandi omni tempore quo dicta mulier uel ex ea descendentes uellent qualitercunque ad supradictorum hereditates uenire, saluis tamen que in § saluo quod hoc cap. continentur.

cxxviiij

Quomodo exigatur pedagium cois canorie et qualr uendi debeat

Item statuimus et ordinamus q pedagium cois canorie secundum infrascriptum modum et ordinem colligatur et omi anno dum conti gnerit expediens fore sit datur et uendi debeat per consules dicte terre factis de ipso pedagio q pluribus bannimentis diuersis diebus et horis in platea cois canarie ante cancellariam dicti cois q uolens emere dictum pedagium cois offerat quid uult dare et plus offerenti dabitur et sic per consules dicte terre plus offerenti detur et uendatur cuius pretium emens soluere teneatur et debeat tribus uicibus quarum qualibet gaudeat spatio quatuor mensium camerario dicti cois pro ipso comuni recipienti et q si quis dictum pedagium ausus fuerit defraudare soluat et soluere teneatur nomine pene camerario dicti cois libras xxv den. et perdat mercantiam et rem quam fraudauerit et animal super quo portauerit dictam rem frauditam, et cuilibet sit licitum fraudantes pedagium accusare et denumptiare capere et ducere et curie presentetur et habeat tertiam partem pene et rei defraudate quas deuenire fecerit in comuni et quod nullus possit dictum pedagium colligere et exigere nisi ille qui emerit dictum pedagium a comuni predicto ad penam sol. xx den. et q exactor dicti pedagij qui ipsum emerit a comuni recipiat pro infrascriptis rebus et mercantijs pro ipso pedagio infrascriptas quantitates secundum q inferius continetur et declaratur et ab inde infra pro rata ad penam centum sol. pro qualibet et qualibet uice q plus acceptum fuerit contrafactum.

Acciaro per libra	sol.	0	d.	2
Acciaro per soma	sol.	7	d.	0
Accia filata per soma	sol.	0	d.	1
Itz per libra	sol.	0	d.	6

88v

V

Agli per soma	sol	3	d	0
Itē per treccia	sol	0	d	2
Ambre per libra	sol	1	d	0
Amandole per soma	sol	8	d	0
Ancudine per ciaschuna	sol	8	d	0
Acora per libra	sol	1	d	3
Asino per ciaschuno	sol	3	d	0
Arme per soma	sol	7	d	6
Anguille per soma	sol	5	d	0
Angelli per ciaschuno	sol	0	d	3
Agelli per centinaro	sol	25	d	0
Api per arne	sol	2	d	0
Añesi per soma	sol	10	d	0
Argento per libra	sol	2	d	6
Argento uiuo per libra	sol	0	d	6
Arcioni per soma	sol	5	d	0
Aniso per soma	sol	5	d	0
Acqua stillata per libra	sol	0	d	6
Acqua rosa per libra	sol	0	d	6
Assogna per soma	sol	10	d	0
Archibuscio nouo per uno	sol	2	d	6
Accetta noua per una	sol	1	d	0
Barili per soma	sol	10	d	0
Balestre per soma	sol	10	d	0
Basto nouo per uno	sol	2	d	6
Bordia per soma	sol	10	d	0
Bigonzi per soma	sol	10	d	0
Boue et uaccha per uno	sol	2	d	6
Bollimi et bollette per soma	sol	10	d	0
Buturo per soma	sol	7	d	6

Biacha per libra	sot	0	d	2
Bambacci filato o nó, per soma	sot	10	d	5
Brocche per soma	sot	5	d	0
Borra per soma	sot	5	d	0
Calze de lana per soma	sot	10	d	0
Calzarette per soma	sot	8	d	0
Caldaro uecchio o nouo per uno	sot	1	d	6
Caldarello uecchio o nouo per uno	sot	0	d	6
Campana per centinaro	sot	1	d	0
Castagne per soma	sot	5	d	0
Catini per soma	sot	10	d	0
Cappelli per soma	sot	15	d	0
Canepa per soma	sot	5	d	0
Cassa noua per una	sot	5	d	0
Cassa uecchia per una	sot	2	d	6
Carne salata per soma	sot	7	d	6
Cauallo per uendere	sot	3	d	0
Castrati per centinaro	sot	50	d	0
It. per uno	sot	0	d	6
Cascio per soma	sot	7	d	6
Carta per soma	sot	10	d	0
Cenere per soma	sot	0	d	6
Cepolle per soma	sot	5	d	0
Cecere, cici, et legumi per soma	sot	2	d	0
Cedri et limoni per soma	sot	5	d	0
Cesti per soma	sot	3	d	0
Cera per soma	sot	10	d	0
Cimino per soma	sot	6	d	0
Cinea per soma	sot	6	d	0
Chiodi per soma	sot	10	d	0

Coiame concio per soma	sol · 10 ·	d · 0 ·
Cauoli per soma	sol · 1 ·	d · 0 ·
Cofani per soma	sol · 10 ·	d · 0 ·
Coltre noua	sol · 2 ·	d · 6 ·
Corazza per una	sol · 5 ·	d · 0 ·
Coralli per libra	sol · 1 ·	d · 0 ·
Capestia per soma	sol · 10 ·	d · 0 ·
Ciresie per soma	sol · 2 ·	d · 6 ·
Cortina per una	sol · 2 ·	d · 6 ·
Chiaue per collare	sol · 2 ·	d · 6 ·
Cordatura per soma	sol · 5 ·	d · 0 ·
Ciochi per soma	sol · 10 ·	d · 0 ·
Cenere de feccia per soma	sol · 6 ·	d · 0 ·
Cardi per soma	sol · 6 ·	d · 0 ·
Canenaccio per soma	sol · 10 ·	d · 0 ·
Item per pezza	sol · 1 ·	d · 0 ·
Corni grossi per soma	sol · 1 ·	d · 0 ·
Corni de castrati per soma	sol · 1 ·	d · 0 ·
Camorcána per una	sol · 0 ·	d · 6 ·
Capra per una	sol · 0 ·	d · 6 ·
Capretto per uno	sol · 0 ·	d · 6 ·
Canepiccio per soma	sol · 15 ·	d · 0 ·
Item per mezzengo	sol · 2 ·	d · 6 ·
Carta pecorina per soma	sol · 10 ·	d · 0 ·
Ciambelletti per soma	sol · 20 ·	d · 0 ·
Cornelli per soma	sol · 3 ·	d · 0 ·
Calcina per soma	sol · 0 ·	d · 6 ·
Cremosino per soma	sol · 23 ·	d · 0 ·
Corpo morto	sol · 100 ·	d · 0 ·
Drappi per soma	sol · 40 ·	d · 0 ·

It per pezza	sol	15	d	0
It per braccio	sol	2	d	0
Sino alla soma di x braccia et da diece braccia in su per peza				
Fave per soma o carcha	sol	2	d	0
Fardello per uno	sol	2	d	6
Fardelli per soma	sol	5	d	0
Ma essendo li fardelli de piu persone	sol	10	d	0
Ferro novo per soma	sol	6	d	0
Ferro lavorato per soma	sol	10	d	0
Falce fenare per una	sol	2	d	6
Femenelle per libra	sol	0	d	6
Fichi per soma	sol	5	d	0
It per pezza	sol	0	d	2
Femicilli per soma	sol	10	d	0
Femicilli per libra	sol	1	d	0
Frigy per libra	sol	1	d	0
Foglie per soma	sol	1	d	0
Fune per soma	sol	8	d	0
Forbice per paro	sol	0	d	2
Fusa per migliaro	sol	2	d	6
Fiaschi per soma	sol	5	d	0
Fusti da selle per soma	sol	7	d	6
Frutti per soma	sol	2	d	6
Forbice da cimare	sol	2	d	6
Fieno per soma	sol	0	d	6
Ferro inverghe portandolo in spalle	sol	0	d	2
Gamari per soma	sol	5	d	0
Garofani per soma	sol	40	d	0
Garofani per libra	sol	2	d	6
Gensoli per centinaro	sol	1	d	0

90v a

Giande per carcha	sol.	1	d.	0
Grano per carcha	sol.	2	d.	0
Guarnelli per soma	sol.	7	d.	6
Guarnelli per braccio	sol.	0	d.	6
Sino alla soma de x braccia et da quello insu per pezza	sol.	5	d.	0
Guado uerde per soma	sol.	3	d.	0
Indico per centinaro	sol.	2	d.	6
Jupitto nouo per uno	sol.	2	d.	6
Jumee noue per una	sol.	1	d.	0
Incesso per dicina	sol.	1	d.	0
Lancioni per soma	sol.	10	d.	0
Lane gentile et sucede per soma	sol.	10	d.	0
Lane da Stame per soma	sol.	5	d.	0
Legniame concio per soma	sol.	10	d.	0
Legname non concio per soma	sol.	5	d.	0
Lini conci per soma	sol.	7	d.	6
Lini non conci per soma	sol.	5	d.	0
Lenzoli per paro	sol.	2	d.	0
Lepora per una	sol.	0	d.	6
Libri de legge con battice per uno	sol.	2	d.	6
Libri de legge senza batice per uno	sol.	2	d.	0
Jtem per soma	sol.	30	d.	0
Libri de gramatica per uno	sol.	2	d.	0
Libri ecclesiastici per uno	sol.	2	d.	6
Lupini per soma	sol.	2	d.	0
Legne per soma	sol.	0	d.	6
Lauello per uno	sol.	2	d.	6
Letame per soma	sol.	0	d.	6
Matarazzo per uno	sol.	2	d.	6
Maesta ouero cona per una	sol.	2	d.	6

Macena per una	sol.	5	d.	0
Melarance per soma	sol.	5	d.	0
Mercarie per soma	sol.	10	d.	0
Mele per soma	sol.	7	d.	6
Massarie per soma	sol.	5	d.	0
Metalli per centinaro	sol.	5	d.	0
Mela per soma	sol.	2	d.	6
Mulo per uno	sol.	5	d.	0
Mosto per soma	sol.	5	d.	0
Mattoni, Mattonelle pianelle et coppi per soma	sol.	0	d.	6
Noci per soma	sol.	2	d.	6
Nocelli per soma	sol.	7	d.	6
Olio per soma	sol.	6	d.	0
Orzo per carcha	sol.	2	d.	0
Ossa per dati per centinaro	sol.	10	d.	0
Oua per soma	sol.	5	d.	0
Oua per centinaro	sol.	1	d.	0
Oliua per soma	sol.	2	d.	0
Pani fini alti per soma	sol.	15	d.	0
Pani da camerino et simili per soma	sol.	10	d.	0
Pani gattinelli per soma	sol.	6	d.	0
It per braccio	sol.	0	d.	6
Pater nostri per libra	sol.	6	d.	0
Pani de lino et de canepa per soma	sol.	7	d.	6
Pale de legno per soma	sol.	5	d.	0
Pale de ferro per soma	sol.	5	d.	0
Pale de ferro per una	sol.	0	d.	6
Pauesi o rotelle per soma	sol.	10	d.	0
Poratura per una	sol.	1	d.	0
Pane per soma	sol.	2	d.	0

91v

P

Panetti per soma	sol. 15	d. 0.
Perle per libra	sol. 10	d. 0.
Piccioni, o palóbi per paro	sol. 0	d. 6
Jt per soma	sol. 5	d. 0.
Pelle pelose per soma	sol. 10	d. 0.
Prete prisiose per libra	sol. 10	d. 0.
Pellicciomi per soma	sol. 10	d. 0.
Pellicciomi per uno	sol. 2	d. 0.
Paglia per soma	sol. 1	d. 0.
Palóbina per soma	sol. 2	d. 0.
Pelle da fodere per soma	sol. 6	d. 0
Pelle de montone per una	sol. 0	d. 8
Pelle de uolpe per una	sol. 0	d. 6.
+ Pánicelli per soma	sol. 5	d. 0
Pénochi per soma	sol. 5	d. 0.
Pettini da capo per centinaro	sol. 3	d. 0.
Pettini da stoppa per uno	sol. 0	d. 3.
Pecore per centinaro	sol. 30	d. 0
Pání colorati et nó per braccio	sol. 0	d. 6.
Porci per centinaro	sol. 50	d. 0.
Jt per uno	sol. 0	d. 6
Porchetti per uno	sol. 0	d. 8
Popom per soma	sol. 2	d. 6
Porri per soma	sol. 2	d. 6
Pollastri per soma	sol. 10	d. 0
Pollastri per paro	sol. 0	d. 3
Pignatti per soma	sol. 3	d. 0
Peuere per soma	sol. 15	d. 0
Peuere per libra	sol. 0	d. 6
Pescie per soma	sol. [illegible]	d. 8

Piōbo per soma	sol	5	d	0
Puttana per una	sol	2	d	6
Rocchetti cō laseta per uno	sol	0	d	6
Rottami de zuccaro per soma	sol	10	d	0
Ramo lavorato per soma	sol	10	d	0
Ramo non lavorato per soma	sol	8	d	0
Rascia per soma	sol	5	d	0
Rena sota per soma	sol	2	d	6
Riso per soma	sol	5	d	0
Riso per centinaro · et si se porta nella bestia se intēda persoma	sol	2	d	6
Rose per dicina	sol	0	d	2
Rota per una	sol	2	d	6
Rete per soma	sol	8	d	6
Rubbia mont · per soma	sol	10	d	0
Rōcio nuovo per uno	sol	1	d	0
Salnitro per soma	sol	5	d	0
Sapone per soma	sol	6	d	0
Sacchette da olio	sol	5	d	0
Saia per soma	sol	15	d	0
Sale per soma	sol	4	d	0
Sedia per una	sol	0	d	6
Seta fina per dicina	sol	4	d	0
Seta non fina per dicina	sol	3	d	0
Seppia per centinaro	sol	1	d	0
Setaccie per soma	sol	10	d	0
Sēnapa per dicina	sol	1	d	0
Sega per una	sol	2	d	6
Soattari per soma	sol	10	d	0
Sola per soma	sol	5	d	0
Solfo per soma	sol	6	d	0

Stamegne per soma	sol · 12	d · 0 ·
Stagno lavorato per soma	sol · 10	d · 0 ·
Spade per dozzina	sol · 5	d · 0 ·
Spade per soma	sol · 10	d · 0 ·
Spetiarie per soma	sol · 20	d · 0 ·
Spelta per carcha	sol · 2	d · 0 ·
Scatole piene per una	sol · 2	d · 6 ·
Scotano per soma	sol · 5	d · 0
Storioni per soma	sol · 10	d · 0 ·
Scudelle de legname per soma	sol · 10	d · 0 ·
Scarpe per paro	sol · 0	d · 6 ·
Scarpe per soma	sol · 5	d · 0
Scarza per soma	sol · 0	d · 6 ·
Sebola per carcha	sol · 2	d · 0
Terra da lavorare per soma	sol · 1	d · 0 ·
Tovaglie per soma	sol · 5	d · 0 ·
Tovaglie grande per una	sol · 1	d · 0 ·
Taglieri per soma	sol · 10	d · 0 ·
Tartufani per soma	sol · 2	d · 6 ·
Tasselli cioè dati	sol · 1	d · 0 ·
Tapeti per uno	sol · 2	d · 6
Taraghette per soma	sol · 10	d · 0 ·
Terra da bicchieri per soma	sol · 3	d · 0 ·
Teriacha per centinaro	sol · 3	d · 0 ·
Tonina per soma	sol · 5	d · 0 ·
Tormentina per soma	sol · 10	d · 0 ·
Tomento per soma	sol · 5	d · 0 ·
Tinella per una	sol · 5	d · 0 ·
Valigie per una	sol · 10	d · 0 ·
Vino per soma	sol · 5	d · 0

Vasa de terra per soma	sol. 5	d. 0
Varnelli per soma	sol. 6	d. 0
Verettoni per soma	sol. 8	d. 0
Vetro lavorato per soma	sol. 5	d. 0
Veschiò per soma	sol. 5	d. 0
Veschiò per dicina	sol. 1	d. 0
Veletti de seta per soma	sol. 15	d. 0
Vestito o mantello de seta per uno	sol. 5	d. 0
Vestito o mantello de lana per uno	sol. 2	d. 6
Verzino per soma	sol. 5	d. 0
Vua passa per soma	sol. 5	d. 0
Vangha noua per una	sol. 1	d. 0
Zuccaro per soma	sol. 15	d. 0
Zafforame per soma	sol. 100	d. 0
Zafforame per centinaro	sol. 20	d. 0
Zafforame per libra	sol. 0	d. 6
Zennato per libra	sol. 1	d. 6
Zappa noua per una	sol. 1	d. 0

Copia

Decreto sopra li Porci

Decreto fatto sopra il tenere de porci, et la pena che devono pagare già confermato dalla bon. mem. dell'Ill.mo S. Gio: Paolo Baglione sotto li 21. di febraro 1596. il quale apparisce anco nel libro delle Reformanze al tempo di m. Andrea Rosso già Cancell.ro della M.ca Com.tà di Canara à car. 19 à tergo. et è dell'infrascritto tenore vid.t

Jo: maria Epifanius dixit Atteso che poco stimata la prohibitione che s'è fatta che non si possi tenere più d'un porco per famiglia et da detti animali se ne riceve inestimabile danno di lasciargli andare senz'alcun riguardo tanto dentro come fuori della Terra: però la pena sopraciò si reduca à doi giulii per porco tutta volta et ogni volta che siano trovati a far danno ò vero andar vagando per la Terra ò non si tenghiano ligati ò pur siano senza fune; et parim.te nell'istessa pena incorra ciascuno che ne terrà più d'uno solo eccettuandolo però sempre quello che gli è lecito tenere respetto al numero della qual pena non gli si possa far gratia alcuna Et acciò che quelli che incorreranno in dette pene non habbiano causa allegare non volerla pagare per non essere confirmata dall'Ill.mo S. Gio: Paolo nostro Patrone se gli mandi il Decreto et preg.e S.S. Ill.ma che ce lo conferm. Quod q. Cons.m et fuit victum et obtentum per lup. 25. del sic in bussula repertis fabis alb. n.o 4 in cont.m repertis minime obstan. et

Approbamus et Confirmamus. Jo: Paulus Balionus Dat. et die 21. Feb.ii 1596.

Gio: paulo Bastione

Per Rimediare alli disordini, che per esperientia molte volte si in
qui habbiamo ~~veduti~~, ordiniamo che per l'avvenire ogni et
qualunche potestà o, in sua absentia Vicario dello stato nro.
debbia tra tre giorni al piu longo haver dato aviso al fiscale
nro del delitto, che fusse stato commesso nella Terra o Castello
dove starà in offitio esprimendo la qualità di esso et della
carceratione o no, che sarà forsi fatta. Et che nissuno potestà o
Vicario predetti per sé o per altri possa cassare o fare cassare
processo alcuno criminale, dove fusse ottenuto da noi gratia
o no, eccetto se la gratia fussi totalmente liberale, se no gli
consta à tergo alla gratia et rescritto o vero altrimente che
il fisco sia interamente sodisfatto et il rescritto sia interamente
adimpito et registri nella cassatura del processo predetto il
tenore del pagamento et satisfattione fatta ad esso fisco sotto
pena tanto nel primo, quanto nel secondo capo à chi contrafarà
della privatione del suo salario da retenersegli, se non sarà
stato pagato, et in oltre ancora di rifare a la nra Camera tutto
il danno, che per non haver denuntiato al fisco tra detto tem-
po o, haver casso processo predetto, haverse patito da farseli scor-
sar dalli priori del luogho nel suo sindicato, dichiarando che li
sendicatori non possono absolvere alcuno potestà o Vicario nel sin-
dicato, che prima non habbino diligentemente visto che di tutti li
predetti il fisco sia stato satisfatto, et il rescritto nro o
del sr nro fratello o sopra Intendente sia interamente stato adim-
pito. Altramente facendo li Sendicatori siano tenuti et
obligati di loro proprio alla detta pena, dechiarando che nella
medesima pena cascano tutti i potestà che ammettessero abolitione
de delitto alcuno senza consenso nro o del sr nro fratello o sop-
rintendente et citatione in persona del fisco et non di meno detta
abolitione concessa senza il consenso et citatione

94v

sopradetta si vede nulla co per nō conessa in quorū fidem
Data in Cannara il di xxv di Settembre 1577
Gio. paulo Baglione
.l. B.
Lo $\frac{y}{4}$ sigill.

II

Copia Capituli seu particule capituli subscriptorum et sigillatorum sub die 14 xbris 1543 ab Ill.mo et R.mo D. G. As. Sr. la Camera Ap.ca dictorum Mag.ci Communi terre Cannarie repositorum in quadam capsa in qua reponi volebat portare Mag.ci Communitatis predicto et duorum aliis de voluntat antrai fazenti tempore tenoris infrascripti Capituli videlicet

Item si humilmente pregiera esporrere à S. S. R.ma che piacergli voglia e tal voglia ordinare in tal che in tal modo, che pil certo havere inviolabilmente tutti debbia di osservare il Breve già ottenuto dalla S.tà di N. S. paulo papa terzo quanto ad maleficia ordinamus ipsum sub pena centum ducatorum pro quolibet et fiat depositarius qui teneatur videre rationes

G. As. Carlis Cam.s

Rediusso de Balionib[us]

I

[Cop]ia confirmati[oni]s statuti Camarien[sis]
obtenti a Papa Paulo 3° olim n.

Copia Brevis S[anctissi]mi D. N. s[uper] confirmatione statutorum, et aliorum privilegiorum Comitatis Terre Camarie cuius
tenor est talis v[idelice]t.

A tergo

Dilectis filijs Comitati et hominib[us] Terre n[ost]re Camarie

Intus vero Paulus PP. iij.

Dilecti filij salutem et Ap[osto]licam bened[ictione]m. Commodis v[est]ris quantum cum Deo possumus favorabiliter ac paterne
providere cupientes, vestrisque precibus super hoc nobis humiliter porrectis inclinati, omnia et sin-
gula privilegia, gratias, exemptiones et immunitates vobis p[er] quosvis Romanos pontifices
predecessores n[ost]ros seu sedis Ap[osto]lice legatos concessa, quat[enus] sint in usu, necnon statu-
ta, ordinationes et reformationes v[est]ras, quat[enus] licita sint et honesta et sacris canonib[us]
n[on] contraria, auct[oritat]e ap[osto]lica tenore presentium confirmamus et approbamus, vobisque
quod penas maleficiorum, q[uas] antequam sub gubernio familie de Balionib[us] [illegible]
re consueveritis libere exigere, prout tunc faciebatis, possitis concedimus, quodque
omnes cause civiles in p[rim]a instantia coram potestate terre n[ost]re et non alibi cogno-
sci debeant decernimus, mandantes moderno et pro tempore existenti Civitatis
Perusie et provincie n[ost]re Umbrie legato seu vicelegato, ne vos contra pres-
entium n[ost]rarum literarum tenorem quomodolibet molestari permittat, sed eas vobis
inviolabiliter observari faciat cum effectu, non obstan[tibus] constitutionib[us] et ord[inationibus] Ap[osto]licis
ceterisque contrarijs quibuscumque. Dat[um] Rome apud S[anctum] Petrum sub anulo Piscatoris die
18 februarij 1536 Pont[ificatus] n[ost]ri anno secundo.

Copia literarum R[everendissi]mi et Ill[ustrissi]mi D. N. Cardinalis sancte Flore Blosius
v[idelice]t a tergo
Al m[ol]to R[everen]do [illegible] da Bolsena Commessario [illegible] n[ost]ro car[issi]mo.
Intus vero
Mag[nifi]co Commessario n[ost]ro car[issi]mo. Siamo stati contenti alli preghi della terra di Camara et ci pare cosa
giusta che tutti li statuti e constitutioni che ha goduta fino a qui che sono stati in uso ce
gli siano osservati et che non li sia innovato niente così di quel che fu fatto in pa[rti]colare
come in comune dal tempo del [illegible] di Baglioni [illegible] se ne riceverà [illegible] alcuno [illegible]
o beneplacito n[ost]ro, e state sano. Di Perugia alli 7 di Agosto 1543

[illegible] G. A. Cardin[ale] Cam[erlengo]

95v

IN dei nomine amen anno domini ab eius salutifera nativitate millesimo quingentesimo quarto [illegible] nono jndictione septima tempore pontificatus sanctissimi in christo patris domini nostri domini pauli divina providentia pape tertii et Reverendissimi domini domini julii feltrii cardinalis perusie umbrie [illegible] meritissimi sub diversis diebus et mensibus

DE OBSERVANTIA statuti
Ca

Li infrascripti capituli so extracti per me gregorio capitano de gualdo cap[illegible] publico et imperiale auctorite notario et judice ordinario del statuto del castel de castel bueno de lingua latina in vulgare tradutti accio ciascheduno sia capace de intendere [illegible] ad questo loco habia [illegible] homini et desiderando [illegible] tutti li infrascritti statuti capituli habiano [illegible] li delinquenti secondo li delitti habiano [illegible] pena statuiscono et ordinano che tutti li singuli sirrano trovati delinquenti siano puniti secondo lordini del ditto in quella pena secondo [illegible] infrascripti capitoli [illegible] et quelli [illegible] sotto pena [illegible] capitulo [illegible]

DE [illegible] INVITATIBUS
Ca

Statuimo et ordinamo che nesuna persona de qualunque sesso o grado o conditione ardisca ne presuma far alcuno exercitio nel castello o destretto di esso nelli di infrascripti cioe nelle domeniche ne liverdi di mese di marzo ne nelle festivita de sancta maria sempre vergine et de nostro signor Iesu christo circumcisione ne nella pasqua della resurrettione pentecoste et nativita del nostro signore nella Epifania nelle ascensione del signore nella festivita de sancto michele del mese de septembre nella festivita de ogni sancti in festivitate de tutti li apostoli et evangelisti et sancto sebastiano et sancto francesco sancto benedetto sancto bernardino sancto domenico sancto joan baptista sancto [illegible] sancto roccho sancto quirico sancta anna sancta katerina sancta lucia sancto [illegible] sancto nicholo sancto biagio sancto lorenzo sancto silvestro sancto egidio sotto pena ad pena de dieci soldi de denari excepto ne fusse per causa [illegible] [illegible] volemo ad [illegible] far [illegible] sirra dicto [illegible]

DE PENA [illegible]

[illegible] statuimo et ordinamo [illegible] se alcuna persona [illegible]

[illegible]
Dies dominicus
sancte marie
Circumcisio domini
Pasca resurrectionis
Pentecoste
Nativitas domini
Epifania
Ascensio domini
sancti michele
Omnium sanctorum
sancti +
Apostolorum et evangelistarum
sancti sebastiani
sancti francisci
sancti benedicti
sancti bernardini
sancti domenici
sancti ioan baptiste
sancto sebastiano
sancto [illegible]
sancti luce
sancte georgie [illegible]
sancte lucie
sancti nicolai
sancti [illegible]
sancti laurentii
[illegible]
[illegible] soldi

Blasphemantes Deum et virginem mariam

Blasphemantes sanctos

al corpo et sangue [illegible]

guy sinegha gratia o codicione et
maledisca lo omnipotente dio ouero
la bianca madre maria sempre vergine
sotto pena et al pena de dieci libri
de denari al comuno de castel buono
et se inmaledisera alcuno altro
sancto o santa della corte de cielo
paghi come de sopra libre cinque
de denari et chi dicesse al sangue al
corpo o simile cada in pena come
de sopra in soldi dieci

DE CONSERVATIONE HOSPITALIS

Item statuiscono et ordinano che li consiglieri finali del comuno de castel buono infra octo di dal cominciamento del loro officio degano eleger et deputar duy idonei homini et de dicto castello quali siano priori et procuratori dello ospitale del dicto locho per duri el loro officio per uno anno et nel fine del loro officio degano renda bona administratione delle cose administrate del dicto ospitale et quelle [illegible] [illegible] habia cura [illegible] trovasse delli [illegible] et [illegible] del dicto ospitale [illegible] obligati alla [illegible] [illegible] et cada in pena de dieci libre de denari [illegible] applicati [illegible] alla [illegible] [illegible] alcomuno [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

DE BULLERIIS BANDIS

Item statuisco et ordinano che li signori defensori de castel buono siano tenuti et obligati nella festivita de sancta maria de mezzo agusto dar effectualmente alla chiesa de santa maria de dicto locho duy dupieri de cera de peso de libri dui per ciaschiduno dupiero delli quali uno se ne debia dar alla chiesa supra supradicta et laltro se debia dar [illegible] [illegible] finita la [illegible] della sequente mattina nella [illegible] de sancto stephano del dicto castello et dicti [illegible] [illegible] o cappellani de dicta [illegible] siano tenuti et obligati [illegible] [illegible] durante [illegible] allo officio nella elevatione del corpo de nostro signor et eucarestia [illegible] [illegible] dicti defensori in dicta festivita siano tenuti et obligati ad [illegible] e far [illegible] unaltro dupiero de una libra quale se debia [illegible] alla chiesa de sancta maria del [illegible] [illegible] et [illegible] dicta [illegible] se trovasse [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

De: Defensoribus co[mun]e

Item statuiscono et ordinano che li s[oprascritti] defensuri quali se renovarano in quel tempo della ultima pallotta siano tenuti et obligati fare novo bussulo in tanti pallotte dieci et in ciaschiduna de quelle siano ascripti dui delli sufficienti homini quali per lavinire se chiamino et habiansi per officiali et ditti palloti se deggiano reponere nella bussula ligata da mettersi nella cassa della comunita quale debbia havere due chiavi delle quali luna vidi rimane delli s defensuri che sirano per quello tempo et laltra se deggia consignare alli sindici delli loro et lesseno de dicti defensuri dui et dove debbia dui misi et finito el loro offitio debbiano a[c]cavare in palazzo dicta bussula con dicte pallotte et per un mamuto se deggia far cavare una de ditte pallotte et li inclusi in quella siano tenuti et obligati pigliare lo offitio del defensorare et quello fare diligentemente senza fraude et ingano similmente in quella pallotta dove sirane ascripti li difensuri ordinano che et sia ascripto uno homo quale habia da essere camorlingo de dicta cassa per dui misi tanto: Et si dicti defensuri et camerlingo per alcun modo [illegible] recusassero de non accettare el loro offitio cadere in pena de uno fiurino per ciaschiduno et niente posa far gratia alcuno: Et dicti defensuri in assentia della s del podesta habiano quella medesima auctorita quale haveria la s del podesta: et nel fine dellore offitio posano spendere per la cena delli s defensuri vecchi et novi bulingnini [illegible] et non piu et in presentare superiori nostri habiano auctorita spendere insino a dui fiurini et durando loro offitio

De pena imposita d[i]c[t]is defensoribus recusantibus eorum officium acceptare

non possano tenere ne [illegible]

De Arrengha Generale

Item statuiscono et ordinano che li mag[nifi]ci s defensuri che sirrano del mese de septembre et marzo siano tenuti et obligati in calende de septembre et nel primo venerdi de marzo far far el bandimenti et suono de campana radunare larrengha generale et in quella renovare li offitij cioe dell otto delli extimatori sindici [illegible] et simili offitij secondo la nicessita et tempi occurrenti et nel renovare dello offitio delli octo debiano fare mettere alluscio in una berretta octo fave negre et octo biache et quelli da [illegible] raduno [illegible] ne cavare et quello che sirra [illegible]

De [illegible] officiales eius

cato per fava negra debbia eligere
uno consiglieri et cusi de cusi seguj
tando insino al numero de octo et lo
ro offitio duri sej mesi et se quilli de
ciranno electi per consiglieri per licite ex causa
sero dicto offitio ordinano et consegno
in pena de duj fiurinj et et non li
se ne possa fare gratia alcuna ma
ipso facto li sia facta la execuci
one: et dicta pena sia aplicata
alla corte et castelbuono: et dicti
consiglieri habiano auctorita de fare
ogni taxatione una cum li 5 defensurj
et quel che per loro sirra ordinato
et taxato se habbia rato et firm
rato quanto fosse facta tutta la
universita de dicto loco: et sia
appellato el consiglio delli octo et an
cor habiano auctorita de eligere
ciaschieduno de ipsj un altro consiglier
et per ciaschieduno de ipsj dummodo
che non siano de una casa et che
non stiano ad un pani et a un vino et
quello sia consiglio generale et ordi
nano che quilli non faciessoro gardie
et affanoni nel dicto castel buono
non habiano ne haveri possano al
cuno offitio in dicto palazzo excepto
de defensori consiglieri et camorlengo
ma delli altri offitij 5

De offitio camerarij

Item statuiscono et ordinano che lo
camorlengo de castel buono sia
tenuto et obligato recevere per isso
comuno tutti et singuli quantita de
denarj delle intrate de dicto castello
buono et quelle non spendere senza ex
pressa licentia delli 5 defensurj et sia
tenuto et obligato rendere bona admj
nistratione per tutte le volte sirra ade
cerchato durante el suo offitio et in
fine de quello sia tenuto rendere
bon conto alli 5 defensurj et li denarj
che li sopra soro trovatj in mano o che haver
se ne trovano dare et cedare et consignare
effectualmente in mano del novo cam
morlengo sotto pena de diece libr
de denarj quale camorlengo non
sia ne esso possa de minore eta
che de vinti anj et che esso offitio
incontinente el debbia acceptare
ad pena de diece libr de denarj
et habia per suo salario solidj qu
diecj

De offitio sancte estuale

Item statuiscono et ordinano che
accio le cose pie et maxime delle
ecclesie cathedrale non habiano
ad minure ma piu presto augu
mentare: che se faciano invita
duj bonj et cattolicj massarj de
dicto loco qualj habiano de havere
et debiano cura delle cose
spectante ad dicti lochj pij et
et ad tutti et singulj rectorj et
cappellanj de dicti lochj nel
pigliare et intrare in possessione
delli benj de dicti lochj pij se

de fagano far dar una idonia
cautione: et dicto rectore o capp
ellano fara lo inventario de tucte
robbe de dicti lochi pij et tutte quelle
cose serrano ascripte in dicto inven
tario lo quale debbia restar in mano de li
dicti sannisi, rendendone bon conto
a lloro et ad tempo secondo parera
ad dicti sannisi: quali non habia
no alcun premio ma solum obamo
re di dio fagano

(margin: Il dicto inventario)

DE ELECTIONE DOMINI POTESTATIS

(margin: Electio potestatis)

Item statuiscono et ordinano ad buo
no stato et tranquilla pace del comu
no de castel buono et habitanti in
esso se deggia elegere per podesta
de dicto castello secondo li laudabili
et boni costumi de dicto loco quale
sia et essere possa de ogni et qua
lunqua loco dumodo che non sia
suspecto de sancta romana eccle
sia: et nel tempo da farse
la electione se debbiano elegere
tre sufficienti notarij quali se de
biano pallottar nel consiglio gene
rale et quello che per piu pallotte
serra vento ad quello se debbia
mandar la electione cum li infra
schripti capituli cioe che in prima
sia tenuto et obligato dicta ele
tione facta confirmar alle suoe
spese dal reverendissimo legato sive depositario
eligendo de Perosia et Umbria.

da soi agenti et che nel principio del
suo offitio debbia haver prestata la
fede alli sindici del comuno della
concordantione delle taxe della cam
era apostolica se discordarij altro
mentresi non far dicta electione
sia nulla: ancora sia tenuto sta
re ad sindicato ch' de li confinanj dinanzi
alli nostri sindici et che nel fine del
suo offitio se lassara del suo salario
per taxa ordinaria carlini diece
et stara da capo del commento ad ogni
nostra rasgione et haverra
per suo salario fiorini quindici de ma
rcha et haverra la terza parte de
li malefitij stra ordinarij et danij
dati cioe de quelli che effectualmente
farra pervenir nelle mano del nostro
camorlengo che per quel tempo serra
et el suo offitio duri per sei mesi
et habia auctorita imponer pena
de diece libre de denari secondo parra
a lui et del delitto del delinquente et
possa torre de ciascheduno debitore con
fesso per sua mercede soldi uno per
ciascheduna libra de denari et in
cause commissarie bolognini uno per ciaschi
duno fiorino: et nelle altre scrip
ture facte possa torre la sua con
mercede secondo lordine et con su
etudine de dicto loco: et che sia
tenuto dicto podesta o suo vicario
[illegible] de nostre [illegible]
de [illegible]

(margin: [illegible] sindicare)

(margin: Arbitrio potestatis [illegible] libre)

(margin: Mercede [illegible])

(margin: [illegible])

de diece libr de denarij da aplic-
arse alla camera del comuno di
castel buono et che non se possa piudi
adsidar del distretto de dicto loco
senza licentia delli magnifici s[ri]
difensurj et inquel tempo sirano
sotto pena de la pena de diece libr
de denarj per ciaschiduna ichiarat
contra fara et el suo salario li
se deggia pagar in terzarie in ter
zarie et lultima terzaria non lisse
debbia dar se prima non sirra
absoluto nel suo sindicato nel com
minzamento del quale debbia dare
una idonea et sufficiente cautione
de star a rasione et de pagar quel
tanto che de rasione sirra condanna
to si como el passato officiali pro
hestare solito et consueto

De offitio baiuli 11

Item statuiscono et ordinano che li difensi
rj elegano un sufficiente balio
el quale faccia tutte citatione
relatione et bandimenti sequestra
tionj et precepti et credase alla
relatione de ditto balio et quale
habbia per suo salario de ciaschidu
na citatione quattrino uno et per
bandimento de particulari bolognini uno et
bolognini uno per ciaschiduna tenuta
et si dicto balio committera frau
de alcuna nel suo offitio sirra
punito adarbitrio delli s[ri] del potestà
et sia tenuto fare omne citatio
ne relatione precepta et mandatj
della s[ria] del pot[està] senza premio alc
uno et sia tenuto portar tutte
littere adistantia della corte senza
premio alcuno inquelli lochi che
non sirano distanti piu de q
uattro miglia et da quelli inssu
lise debbia dare el suo condecente
et durante el suo offitio non sia
tenuto ad affidatione nessuna.

De offitio viariorum 12

Item statuiscono et ordinano che consiglio
con el ordine debbiano elegere quattro
hominj appellati viarij a vedere
le [illegible] occupate nel destritto della
nostra corte tanto vie vicinale
quanto publice et dove trova
rano dicte vie ipsj debbiano infra
tre di hauere asignato al podestà
quale li debbia far far o far com
andamento et infra otto di prossi
mj dapo el commandamento debbia
hauere [illegible] dicta via sotto
pena de diece libr de denarj
da aplicarse un terzo alla came
ra de castel buono uno alla s[ria]
del podestà et laltro ad dicti viarj
et ancora habiano autorità
terminare fra vicino et vicino
dove discordia fosse et dove
per dicti viarj sirra messo ter
mine li habia da star rato et fir
mo per luno et laltra parte et quello
se trovasse hauerli cauati [illegible]

Civil[illegible] Le[illegible]

jn pena da aplicarse al comuno
de castel buono jn libri uinti de
dinari sensa alcuna remissione
et caso che dicto podesta fosse
nigligente nelle dicte cose no[illegible]
[illegible]ono et caschi jn pena et [illegible]
libre di dinari da aplicarse alla
camera de castel buono

DE CAUSIS CIVILIB[US] 15

Statuischo et ordinano che il pod[esta]
de castel buono sia tenuto et obli-
garo la matina ad hora de terza
al suono della campana del comu-
no [illegible] et [illegible] ragione
ad ogni et qualunque che chiedesse
[illegible] con bona fede senza
fraude et ingano et insino alla
quan[tità] de [illegible] soldi [illegible] sopra
[illegible] dello actor [illegible] soldi
[illegible] insino alla quantita de [illegible]
fiorini [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] actor [illegible]
[illegible] [illegible] degno de fede [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
de judicio [illegible] [illegible]
sumariamente ne debia fare [illegible]
[illegible] sensa dimanda de libello
[illegible] solennita [illegible] se
[illegible] actor farra [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
obligar[illegible] [illegible] dicto [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] [illegible]
dicto [illegible] dicto [illegible]
[illegible] [illegible] et la [illegible]
no possa far [illegible] [illegible]

[illegible] et dicto [illegible] no [illegible]
[illegible] se no a la suma de quatro
fiorini et da li quatro sopra [illegible]
[illegible] o dui testimoni digni de
fede [illegible] sempre [illegible] [illegible]
la quantita: Et subito che il debito
sera confessato in judicio ipso [illegible]
[illegible] [illegible] al [illegible] dieci di [illegible]
[illegible] [illegible] dicto debito [illegible]
[illegible] fare [illegible] al creditor
et [illegible] pagar dicto podesta al[la]
[illegible] del comune [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et chi no [illegible] [illegible]
no paghi [illegible] [illegible] et se
dicto debitor no pagara infra dicti
dieci di el podesta faccia dar al cre-
ditor [illegible] alli beni de dicto de-
bitor [illegible] debito principale et [illegible]
[illegible] [illegible] nelle cose mobili
[illegible] nelle cose [illegible] et dicto [illegible]
[illegible] debia [illegible] [illegible]
del debitor la qual [illegible] dicto
creditor debia [illegible] [illegible]
debitor [illegible] di li quali [illegible]
dicto creditor [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] dicti
[illegible] el podesta [illegible] [illegible]
a dicto debitor [illegible] di [illegible]
et passati [illegible] [illegible] di dicto [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] dicto [illegible]

Partitu[illegible] usq[ue] ad [illegible]

[illegible]

[illegible] comune in [illegible]

[illegible]

Tenuera [illegible]

[illegible]

99v

rendere & restituir al dicto debitor che
dicta tenuta nō se trovasse aut...
sia data et concessa p insoluto pa
gamento adalo creditori secondo la e
stimatione da farse p li ...
del comuno de castel buono p el debi
tor excepti legittimi et si piu ...
to ... excepti legittimi se trovarasse
... piu che se trovasse dicto cred
tor sia tenuto ... restituir
adicto debitor: facta prima ...
et post la dilisentia ... [illegible]
... [illegible] ... domanda nō ...
contrario de ... [illegible]
jurar nō ... credito ...
castel ... in pena de diece livre de
aplicarse al comuno de castel buono

DE BENEFITIO MULIERUM

Item statuiscono et ordinano che niuna
donna ... [illegible] ...
nō possa essere constrecta ad ...
o ad alcuna ... [illegible]
... excepto in maleficii ...
... et in proximo ... [illegible]
... sirra ... de castel bu
ono et caso nō ... [illegible]
... del podestà li debbia ...
... [illegible] ... sia ...
... [illegible] ... de dicta donna
... nō ... un proximo ...
... [illegible]
... [illegible]
... nō habia loco ...

DE JURE FIENDO FORENSIS

... et ordinano che per
... castel buono sia tenuto et oble
... [illegible] ...
... [illegible] ...
... se fermo ...
... castel buo
no ... [illegible] ...
... de dare una idonea cautio
ne qual sia da castel buono ...
alla corte altramente nō possa ...
... et li ... nō ...
... et si ancor nō ...
... soldi ...

De ... fiendo ...

Item statuiscono et ordinano che se al
cuno dovesse ... alcuna quan
tità de dinari da qualunca si
voglia causa de pani ... o
altre cose ... [illegible]
... [illegible] ...
... o cum ... [illegible]
... che el podestà de castel buono
debbia ... [illegible]
... in palazo ... del
creditore ... insino alla quantità
de xx soldi ... al juramento
dello actor ... [illegible]
cum uno testimonio degno de fede.

DE MULIERE DOTATA

Item statuiscono et ordinano che se
alcuna donna sirra dotata ...
... [illegible] ...
... et da esso marito nō po
sia ... debbia ... [illegible]
... [illegible] ...